

vergadering **6**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 21 oktober 2015

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	5
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen – 533 (2015-2016) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	5
ACTUALITEITSDEBAT over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen – 1 (2015-2016)	5
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	35
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de sterke toename van het aantal leerlingen dat les volgt in Koranscholen	35
ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over een verkeersenquête onder fietsende jongeren	
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de verhoging van de fietsveiligheid (bij jongeren)	
ACTUELE VRAAG van Martine Fournier aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de kwaliteit van de fietspaden	37
ACTUELE VRAAG van Yamila Idrissi aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de overheveling van het budget voor het Topstukkendecreet naar jonge kunstenaars	
ACTUELE VRAAG van Cathy Coudyser aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de uitspraken van de minister betreffende de aankoop van topstukken en een heroriëntering van de middelen uit het Topstukkenfonds	43
ACTUELE VRAAG van Lydia Peeters aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de bezwaren tegen de afbakening van archeologische zones	46
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) en de aanwending van de GOK-middelen	48
ACTUELE VRAAG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het personeelsverloop bij schooldirecties	52
SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES	
Wijziging onder de toegevoegde leden	55

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het zetelakkoord, met uitwisseling van brieven, tussen het Koninkrijk België en de Internationale Organisatie voor Criminele Politie – INTERPOL (O.I.C.P. – INTERPOL), ondertekend te Lyon op 14 oktober 2014 en te Brussel op 24 oktober 2014	
– 393 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	55
Artikelsgewijze bespreking	55
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het zetelakkoord tussen het Koninkrijk België en het Internationaal Instituut voor Democratie en Electorale Bijstand, ondertekend te Brussel op 15 mei 2014	
– 394 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	56
Artikelsgewijze bespreking	56
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de Overeenkomst betreffende de deelname van de Republiek Kroatië aan de Europese Economische Ruimte, de Slotakte en drie daarmee verband houdende overeenkomsten, ondertekend te Brussel op 11 april 2014 en op 5 november 2014	
– 440 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	56
Artikelsgewijze bespreking	56
ONTWERP VAN DECREET houdende de wijziging van het decreet van 8 november 2002 houdende de oprichting van de v.z.w. ESF-Agentschap	
– 448 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	57
Artikelsgewijze bespreking	57
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen	
– 533 (2015-2016) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	57
Bespreking	58
HERDENKING van de installatie van de Vlaamse Raad op 21 oktober 1980	62
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het zetelakkoord, met uitwisseling van brieven, tussen het Koninkrijk België en de Internationale Organisatie voor Criminele Politie – INTERPOL (O.I.C.P. – INTERPOL), ondertekend te Lyon op 14 oktober 2014 en te Brussel op 24 oktober 2014	
– 393 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	62
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het zetelakkoord tussen het Koninkrijk België en het Internationaal Instituut voor Democratie en Electorale Bijstand, ondertekend te Brussel op 15 mei 2014	
– 394 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	63

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de Overeenkomst betreffende de deelname van de Republiek Kroatië aan de Europese Economische Ruimte, de Slotakte en drie daarmee verband houdende overeenkomsten, ondertekend te Brussel op 11 april 2014 en op 5 november 2014 – 440 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	63
ONTWERP VAN DECREET houdende de wijziging van het decreet van 8 november 2002 houdende de oprichting van de v.z.w. ESF-Agentschap – 448 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3 Hoofdelijke stemming	64
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen – 533 (2015-2016) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	64
MOTIE van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Björn Rzoska en Wouter Vanbesien tot besluit van de op 6 oktober 2015 door Hermes Sanctorum-Vandevoorde in commissie gehouden interpellatie tot minister Ben Weyts over het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen in Vlaanderen – 496 (2015-2016) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	65
MOTIE van Stefaan Sintobin, Chris Janssens, Tom Van Grieken, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch tot besluit van het op 21 oktober 2015 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen – 536 (2015-2016) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	65
MOTIE van Rob Beenders, Bruno Tobback, Joris Vandenbroucke en Bart Van Malderen tot besluit van het op 21 oktober 2015 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen – 537 (2015-2016) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	65
MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy en Robrecht Bothuynne tot besluit van het op 21 oktober 2015 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen – 538 (2015-2016) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	66
MOTIE van Johan Danen en Björn Rzoska tot besluit van het op 21 oktober 2015 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen – 539 (2015-2016) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	66
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	66
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	68
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	68

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldigingingen zijn ingekomen van de volgende leden:

Rik Daems, Caroline Gennez, Kathleen Krekels, Koen Van den Heuvel, Karim Van Overmeire, Herman Wynants: ambtsverplichtingen;

Lionel Bajart, Francesco Vanderjeugd: familieverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Lies Jans, Christian Van Eyken: gezondheidsredenen;

Vera Jans: zwangerschapsverlof.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 60/4)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen

– 533 (2015-2016) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Matthias Diependaele bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Ik wil graag bij hoogdringendheid een voorstel van resolutie over Dieseltgate toevoegen aan de agenda. Er is ook een motie ter zake van de oppositie. Ik stel voor om de twee initiatieven samen te behandelen.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen

– 1 (2015-2016)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen.

Het debat is geopend.

De heer Sintobin heeft het woord

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, collega's, vorige week vrijdag werd door middel van een amendement op het programmadecreet vastgelegd hoeveel de heffing bedraagt die de Vlaamse stroomgebruikers moeten betalen om de historische schuld van de groenestroomcertificaten weg te werken. Dat deze historische schuld te wijten is aan de jarenlange oversubsidiëring van zonnepanelen is algemeen bekend. Voor een gemiddeld gezin zou het gaan om 100 euro per jaar. De opbrengst van deze extra heffing zou jaarlijks zo'n 500 miljoen euro opbrengen, waardoor de schuldenberg, die ondertussen is opgelopen tot bijna 2 miljard euro, tegen 2021 zou moeten worden weggewerkt.

Collega's, deze nieuwe heffing is maar liefst de zesde opeenvolgende stijging van de elektriciteitsfactuur in de voorbije jaren. Dit schema hier geeft perfect weer waarover we spreken: de distributienettarieven plus 46 euro; doorrekening van de vennootschapsbelasting plus 11 euro; btw van 6 naar 21 procent is plus 110 euro; afschaffing gratis stroom plus 90 euro; nogmaals distributienettarieven plus 35 euro en nu dus deze nieuwe heffing plus 100 euro. Voor een modaal Vlaams gezin spreken we over een jaarlijkse stijging van de factuur met ongeveer 400 euro. Nu al bestaat de factuur voor twee derde uit heffingen. In de toekomst stijgt dit zelfs tot 80 procent van de factuur. Slechts 20 procent zal stroomverbruik zijn.

Voorzitter, straks krijgen we hier ongetwijfeld nog een rondje zwartepieten. Daarom, voor eens en voor altijd, ja, toenmalig minister van Energie Van den Bossche en sp.a hebben te lang getalmd met het afbouwen van het systeem. En ja, massale ondersteuning door de overheid van groenestroomproductie was een speerpunt bij sp.a in 2009. Maar ook ja, collega Somers, het systeem werd ingevoerd onder Patrick Dewael. Maar ook ja, collega Van den Heuvel, die er nu niet is, voor 2009 hadden we twee CD&V-ministers van Energie en in die periode werden de subsidies nog verhoogd. Maar ook ja, collega Diependaele, de N-VA maakt sinds 2004 bijna onafgebroken deel uit van de Vlaamse Regering.

En ja, onze fractie heeft bij monde van toenmalig collega Jan Penris, jarenlang gewaarschuwd voor de gevolgen van het uit de hand gelopen systeem van de groenestroomcertificaten. Dus stop het zwartepieten, jullie zijn allemaal partners in crime.

Minister, u wilt er via de nieuwe heffing voor zorgen dat tegen 2021 de schuldenberg wordt afgebouwd. Maar wat doet u? U beslist om bedrijven te ontzien en legt het leeuwendeel van de kosten bij de gezinnen. Een gezin zal in verhouding veel meer betalen dan een groot bedrijf. Vandaag is gebleken dat voor een alleenstaande de scheeftekening nog veel erger zal zijn. Dat kan toch echt niet de bedoeling zijn. Steeds meer mensen zullen in de toekomst hun factuur niet meer kunnen betalen.

Bedrijven maakten van zonnepanelen de meest rendabele investering in jaren en strijken via gigantische zonnepaneelparken nu nog elk jaar meer dan 10 miljoen euro op. Toenmalige collega Penris zei het zo: "Het zijn die bedrijven die met dergelijke projecten niet alleen hun imago oppoetsen, maar ook nog eens extra winsten genereren. Het is de man in de straat die het al moeilijk heeft, die op het einde van de rit de rekening van dit mooie verhaal moet betalen."

Tijdens diezelfde zitting bleek het uitgerekend de N-VA te zijn die het systeem van groenestroomcertificaten verdedigde bij monde van toenmalig Vlaams Parlements lid, mevrouw Homans. De heer Vandaele voegde eraan toe dat hij moeite zou hebben indien het systeem versneld zou worden afgebouwd.

Moet de historische schuld dan niet weggewerkt worden? Natuurlijk, maar er zijn ook alternatieven. Waarom geen bijdrage vanuit de superwinsten die bedrijven realiseren dankzij hun grote zonnepaneelparken? Waarom kunnen de winstuitkeringen

aan de aandeelhouders van de distributienetbeheerders niet worden verlaagd? En waarom kan er niet een deel uit de algemene middelen van de Vlaamse begroting komen? De vorige Vlaamse Regering stond daar niet weigerachtig tegenover.

Minister, collega's van de meerderheid, de werkende Vlaming, om wie het allemaal te doen was voor de verkiezingen van 2014, is opnieuw de pineut. Terwijl onze Vlaamse gezinnen nu al het slachtoffer zijn van allerlei verkapte belastingen, zowel op federaal als op Vlaams niveau, pleegt u met deze heffing nogmaals een aanslag op het modale gezinsinkomen in Vlaanderen.

De euforie over maandelijks gemiddeld 100 euro netto meer in het loonzakje van de Vlaming wordt nu wel echt een lachertje. En dat de stijging van de elektriciteitsfactuur wordt opgenomen in de index waardoor de lonen sneller zullen stijgen, is wel heel cynisch. Voor onze fractie en voor steeds meer Vlamingen is het duidelijk dat dat deze Vlaamse Regering net zoals de Federale Regering een platte, ordinaire belastingregering is. Minister, voor u als liberaal moet het bijzonder pijnlijk zijn dat uw naam voor eeuwig en altijd verbonden blijft aan een belasting, of zo u wilt, een heffing. De Turteltaks zal de geschiedenis ingaan als uw bijdrage aan deze Vlaamse Regering. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord. Hij wenst niet onderbroken te worden.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, collega's, minister Turtelboom, we hebben elkaar vandaag al gezien: deze middag in de commissie waar we een aantal moeilijke dossiers hebben behartigd. Maar daar zal ik het nu niet over hebben.

400 euro per jaar voor elk gezin, dat is de enorme stijging van de energiefactuur voor alle Vlaamse gezinnen! Het is het gevolg van één jaar regering met de N-VA, Open Vld en CD&V en van uw Turteltaksen. (*Rumoer*)

Het is een stijging van maar liefst 40 procent in één jaar. 400 euro per jaar is een gigantisch bedrag voor elk gezin. Toen de mensen het nieuws vrijdag vernamen, deden ze net zoals u nu: ze mompelden wat, ze vloekten en ze slikten. Velen hebben ook hun rekenmachine genomen om hun jaarbudget opnieuw te bekijken. Ons grootste punt van kritiek is dat uw systeem eenzelfde bedrag van 400 euro aan alle gezinnen oplegt.

Minister Turtelboom, u beseft niet wat 400 euro betekent voor een modaal gezin. Voor iemand met een inkomen van minder dan 1000 euro per maand, is 400 euro per jaar extra, een gigantisch bedrag. Een sociale correctie van 75 euro verandert daar niets aan. Bij vele gezinnen betekent het de schrapping van elke uitgave buiten het strikt noodzakelijke. Voor de één op tien Vlamingen die nu al onder de armoedegrens leeft, is deze Turteltaks verschrikkelijk. Voor een half miljoen Vlamingen, 500.000 mensen, riskeert dit het duwtje over de rand naar de armoede te zijn. Maar voor euromiljonairs is het eenzelfde 400 euro per jaar.

Uw taks, minister, houdt dus geen rekening met de draagkracht van mensen. Sterke schouders kunnen zware lasten dragen, maar de regering-Bourgeois, uw regering, draait dit principe volledig om. De zwaarste last komt op de rekening van de gezinnen en de kmo's. Dat is fundamenteel oneerlijk.

Uw uitleg dat er voor dit soort maatregelen geen alternatief is, klopt niet. De doorrekening aan de gezinnen en de kmo's is geen natuurwet, het is geen wet van Meden en Perzen, het is uw politieke keuze. De N-VA had steeds weer kritiek op de Franstalige belastingregering, maar installeert hier nu een Vlaamse factuurregering!

Er is wel een alternatief. Ik geef u meteen drie concrete maatregelen, minister, waaruit u kunt putten of inspiratie kunt halen.

De overheid heeft dit probleem gecreëerd en moet het dus ook helpen oplossen. Neem dus zes jaar lang 70 miljoen euro op in de Vlaamse begroting zodat de bijdrage progressief wordt. Op die manier zullen de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen en blijft het niet langer die vlaktaks die het nu is. Wij verrekenden dit vorig jaar al in onze alternatieve zuurstofbegroting.

Eis een bijdrage uit de grote megawinsten van de grote hernieuwbare energie-installaties van bedrijven die voor 2013 in gebruik werden genomen. Doe dat voor minstens zes jaar.

Vraag aan de vrienden distributienetbeheerders om gedurende zes jaar de hoogte van de winstuitkeringen aan hun aandeelhouders te verlagen.

Zo wordt de bijdrage eerlijk verdeeld in plaats een stijging met meer dan 40 procent die u op het bord van de gezinnen legt. Met ons alternatief dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten. Bedrijven die megawinsten maken met hun hernieuwbare energie, dragen evenredig bij, wat niet meer dan eerlijk is. En ook de overheid doet haar duit in het zakje, wij allemaal dus.

In ons alternatief wordt er wel een onderscheid gemaakt naar financiële draagkracht. Uiteraard zijn we het met u eens dat de Vlaamse Regering de historische schuld moest aanpakken. We kunnen dus achter de doelstelling staan. Maar eerder dan te zwartepieten over het verleden moet de regering duidelijk maken hoe ze deze factuur aanpakt. De hamvraag is: wie laat u de factuur betalen?

Ik kan u zeggen, minister, dat de Groen-fractie totaal niet akkoord gaat met de manier waarop N-VA, CD&V en Open Vld dit aanpakken. De manier waarop u deze factuur verdeelt, is ronduit oneerlijk en sociaal onrechtvaardig, want de last komt vooral terecht op de schouders van de gezinnen en de kmo's. Voor sommige bedrijven – waarvan er sommige megawinsten maken – komt er een voorkeursbehandeling. De Turteltaks houdt totaal geen rekening met het inkomen van elk gezin. Het is een typisch liberale vlaktaks die mensen die het financieel moeilijk hebben, keihard treft.

Vroeger zei men dat de sterkste schouders de zwaarste lasten kunnen dragen, maar uw regering draait dat principe volledig om en legt de zwaarste lasten op de schouders van de mensen, gezinnen en kmo's die het nu al financieel moeilijk hebben. Dat is niet onze keuze, want het is fundamenteel oneerlijk.

Ik sluit af met twee heel concrete vragen. Minister, waarom vraagt u meer geld aan de gezinnen dan verhoudingsgewijs aan de grote bedrijven? Bent u bereid om de Turteltaks in te trekken of op zijn minst aan te passen zodat de gezinnen geen factuur van 400 euro te slikken krijgen?

Ik dank u voor uw aandacht. (*Applaus bij sp.a en Groen*)

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer Danen, ik heb een vrij eenvoudige vraag voor u. Vanwaar komt het bewijs dat u kunt zeggen dat wij de gezinnen veel meer raken dan de bedrijven? Met welke percentages rekent u? Welke percentages waren er in de vorige legislatuur?

Johan Danen (Groen): Met het amendement dat afgelopen vrijdag voorlag op de regeringstafel is er 100 euro vlaktaks afgesproken voor ongeveer 2,3 miljoen modale gezinnen. Vandaar komt het. De tekst is op dat vlak heel duidelijk. Het klopt wel dat er een sociale correctie is, maar die weegt niets tegen alle mogelijke heffingen of verhogingen die de laatste maanden of het laatste jaar tot stand gekomen zijn.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, als het mag, geef ik graag even de feiten. Vroeger betaalden de bedrijven 43 procent en de gezinnen 57 procent. Vandaag is die verhouding 50-50. Wij nemen maatregelen waardoor we de gezinnen meer sparen dan in het verleden. Door te werken met een heffing besparen we bovendien 73 miljoen euro btw per jaar. Ook dat komt integraal ten goede aan de gezinnen. Ik begrijp dus compleet de stelling niet dat deze regering de gezinnen zou raken en de bedrijven sparen.

Bovendien – vergis u niet – betalen bedrijven tot 1000 keer meer dan een gezin vandaag betaalt. *(Applaus bij de meerderheid)*

Johan Danen (Groen): Het hangt natuurlijk af van de maatstaf waarmee u meet. Het is alleszins zo dat de energie-intensieve bedrijven tot vijftig keer minder betalen voor de heffing die vorige week is afgesproken in de regering en waarover we vandaag een debat voeren. Dat is een totaal vertekende situatie. De vlaktaks die er nu aankomt, zit mee in datzelfde schuitje. Dat kunt u niet ontkennen, het zijn gewoon de feiten.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, het gaat natuurlijk niet alleen over de verdeling tussen wat de gezinnen betalen en wat de bedrijven betalen. Ik heb het zelf ook aangehaald en het zal ongetwijfeld nog aan bod komen. Het gaat vooral over het feit dat grote bedrijven superwinsten hebben gemaakt en nog altijd maken en dat gezinnen die daar niet in mee gestapt zijn, daar nu wel voor worden gestraft. Ik leg de schuld niet alleen bij u, maar bij iedereen. Het gaat vooral over de superwinsten. Dat heeft niets te maken met de verhouding tussen wat gezinnen betalen en bedrijven betalen. Het gaat over het feit dat bedrijven in tegenstelling tot gezinnen daarop wel superwinsten hebben gemaakt en nog altijd maken.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Mijnheer Danen, ik zal u de juiste cijfers geven. Ze komen uit De Standaard. Van de 492 miljoen euro die voor de stroomtaks moet worden betaald, komt 260 miljoen euro van de bedrijven en 222 miljoen euro van de gezinnen. De verhouding is dus nog groter dan wat minister Turtelboom zei: 53 procent van alle ontvangsten van de stroomtaks komt van bedrijven en ondernemingen. Als u nu zegt dat de bedrijven niets doen en dat de gezinnen veel betalen, dan klopt dat helemaal niet. Er zijn bedrijven die duizend keer meer betalen dan gezinnen.

Maar meer fundamenteel, mijnheer Danen. Wat wenst u? Wenst u energie-intensieve bedrijven, waar de energiefactuur een belangrijke kostendrijvende factor is, zo zwaar te belasten dat zij ons land verlaten? Wenst u het omgekeerde te doen van Duitsland, en bedrijven over de grens te jagen? Wie is er dan het slachtoffer, mijnheer Danen? De slachtoffers, mijnheer Danen, zijn dan de mensen die daar een job hebben, die daar werken. Als u dat doet, wenst u hen te broodroven.

Daarvoor kiezen wij niet. Wij willen die energie-intensieve bedrijven in ons land houden. Wij hebben hen inderdaad hun deel van de factuur laten betalen, meer dan ooit in het verleden, maar wij willen niet de politieke en economische idiotie doorvoeren de bedrijven kapot te belasten, zodat ze het land verlaten. De enige slachtoffers daarvan zijn de mensen die daar vandaag een job hebben. Daar kiezen wij niet voor. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Mijnheer Somers, wij hebben nergens gezegd dat wij geen rekening willen houden met die energie-intensieve bedrijven. Wij hebben

dat altijd verdedigd. Maar waar gaat het over? U hebt blijkbaar de cijfers van De Standaard nodig om te weten hoe het juist in elkaar zit. U had misschien de cijfers bij uw minister kunnen opvragen. Maar het blijkt soms moeilijk te zijn, als zij cijfers moet geven.

Mijnheer Somers, het gaat hierover: op een moment dat je een dergelijk systeem invoert, probeer je dat op een rechtvaardige en billijke manier door te voeren. Wat u nu doet, is een vlaktaks voor de gezinnen invoeren, terwijl het vrij eenvoudig is. Ik ga niet beginnen te zwartepieten over wie het nu is geweest. Maar we zijn het toch met zijn allen eens dat die historische schuld moet worden opgelost en dat een deel van die historische schuld door de overheid werd gecreëerd. Waarom wordt er dan niet in een bedrag voorzien in de algemene middelen? Wij stellen dat voor. Dat is wel degelijk sociaal rechtvaardig. Iedere belastingbetaler draagt progressief naar zijn vermogen bij aan die algemene middelen. U doet dat niet. U neemt niets uit de algemene middelen. En nochtans is het de overheid die het probleem heeft gecreëerd, en vandaag moeten de gezinnen het oplossen.

Dat mensen winsten hebben gemaakt, ligt ook aan het systeem. Vandaag zijn er nog altijd bedrijven die winsten maken. Waarom worden die niet evenredig mee in het systeem genomen? Nu laat men die bedrijven met rust.

Mijnheer Somers, u gaat voor een platte liberale vlaktaks en u houdt geen rekening met de penibele situatie waarin heel wat gezinnen zitten. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

Bart Somers (Open Vld): Mijnheer Rzoska, op de man spelen, zoals u in het begin van uw betoog deed, is beneden uw waardigheid. Als ik een bron binnen mijn eigen partij zou gebruiken, zou u de cijfers betwisten. Daarom heb ik een krant genomen waarin het duidelijk staat. Ik betreur dat u op de man speelt. U kunt beter.

Wij houden wel rekening. Wij hebben een sociale correctie voor 10 procent van de gezinnen. Zij betalen maar 25 euro. Er is een sterke sociale correctie. Wat wij niet willen doen, is bedrijven dusdanig aanpakken dat zij het land verlaten, want dan gaan er jobs verloren. Ik begrijp wel dat het voor u moeilijk is om te verdragen dat een bedrijf winsten kan maken. Ik weet ook niet welke selectiviteit je in de fiscaliteit zou moeten hanteren opdat bedrijven met superwinsten zouden worden geraakt. Ik zie niet hoe je dat technisch zou moeten doen.

Maar ik stoor mij wel aan één ding, en dat is de gemakzucht waarmee tot nu toe de sprekers over die zogenaamde historische factuur heen stappen. We zijn het er zogenaamd over eens dat we niet moeten stilstaan bij die historische factuur wegens niet belangrijk. Maar het is de grootste historische factuur die ooit in Vlaanderen is gecreëerd. Het is een factuur van 9,2 miljard euro. De socialisten, die daar de hoofdverantwoordelijkheid voor dragen, hebben één geluk: 9,2 miljard euro is zoveel dat de mensen zelfs niet meer begrijpen hoeveel dat is.

Ik zal u zeggen hoeveel dat is. Dat is de totale optelsom van alle wachtlijsten die we vandaag in Vlaanderen kennen.

Met 9,2 miljard kun je de volledige wachtlijst van scholen wegwerken, de volledige wachtlijst van de gehandicaptensector, en daarenboven heb je nog geld over om de volledige wachtlijst van de rustoorden weg te werken en ook die van de ziekenhuizen. Dat is de historische verantwoordelijkheid van de socialisten. (*Applaus bij Open Vld en de N-VA*)

Hadden we dat niet gedaan, vrienden van de socialisten, dan hadden we geen wachtlijsten. U hebt door die beslissing, door uw kop in het zand te steken, door uw verantwoordelijkheid niet op te nemen, al die mensen in de steek gelaten. U laat de scholen in de steek, de gehandicapten, de gepensioneerden.

Mijnheer Vandenbroucke, ik heb voor u een pakketje bij. De SERV heeft u dertien keer gewaarschuwd in vier jaar tijd. Het begon op 1 december 2010 en duurde tot 16 maart 2011. Telkens opnieuw werd u gewaarschuwd dat het beleid onhoudbaar was, dat het ontspoorde, dat de factuur immens was. Dertien keer, en u hebt er niets mee gedaan. Alstublieft. *(Applaus bij Open Vld en de N-VA)*

Minister Annemie Turtelboom: 9,2 miljard euro engagements uit het verleden wilt u wegwerken door 70 miljoen euro algemene middelen per jaar vrij te maken. Ik weet niet of u al hebt uitgerekend hoelang u dan doet over die 9,2 miljard euro.

U zegt dat het een vlaktaks is. Het is de eerste keer in de geschiedenis dat we een Vlaamse korting geven aan 280.000 gezinnen of 11 procent. We vragen hun maar 2 euro per maand te betalen. Dat is de allereerste keer. Wat deden de socialisten vroeger? Ze gaven een budgetmeter, je kon niet worden afgeschakeld, je kreeg een stroombegrenzer, maar op het einde van de rit bleef je factuur op hetzelfde niveau staan. Wij hebben vandaag heel bewust gekozen om voor die 11 procent van de gezinnen een lager tarief in te schrijven, wat vroeger nooit is gebeurd.

Het erge van dit verhaal is dat dit perfect voorkomen had kunnen worden. Hadden we in 2009 ingegrepen, dan hadden we vandaag geen debat hoeven te hebben, geen debat over een heffing, geen debat over een verhouding gezinnen-bedrijven, geen debat over een vlaktaks, geen debat over niets, en we hadden ook onze doelstellingen over hernieuwbare energie gehaald. *(Applaus bij Open Vld)*

Weet u wat ik nog het ergste vind? Men heeft hier het mooie product van hernieuwbare energie in een louter financieel, mercantiel daglicht gezet. Het werd een investeringsproduct met een financieel rendement tot 10 procent. Ik zeg u, de sector van de hernieuwbare energie verdient wel beter.

Ik was minister van Binnenlandse Zaken tijdens het drama van Fukushima. Ik was bevoegd voor nucleaire veiligheid. Ik was daarvoor al nooit een fan van kernenergie, en op dat moment heb ik gezegd: we moeten investeren in hernieuwbare energie. Weet u wat het ergste is aan het verhaal van vandaag? Dat we dit hadden kunnen voorkomen, maar dat we het hele verhaal van de hernieuwbare energie, dat een mooi verhaal is, hebben gecontamineerd. En daar bent u verantwoordelijk voor. *(Applaus bij Open Vld en de N-VA)*

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Groen mag me eens uitleggen waar ze voor hun plan al die miljoenen euro's in de bestaande begroting gaan halen. We zitten nu al met besparingen, en plots geldt het credo: een schuld komt vanzelf, en gaat vanzelf ook weer weg. Ooit was er een belangrijke PS'er die dat ook zei. Ik hoop dat u niet in datzelfde schuitje terechtkomt.

Men spreekt hier van een vlaktaks. Dat is manifest onjuist. Niet omwille van de sociale correctie. In het geheel van alle mogelijke taken die in de openbare-dienstverplichting (ODV) zitten, wordt nog altijd 75 procent verrekend in functie van het verbruik kilowattuur. De REG-premie, openbare verlichting, ODV, sociaal tarief, het gedeelte groenestroomcertificaat dat er nu nog in zit, het gedeelte dat de VREG moet behandelen enzovoort. Het is maar die laatste 25 procent die volgens u een vlaktaks is. Neen, het is een sociale correctie naar 125 euro, en dan gestaffeld.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Mijnheer Somers, ik had nochtans zo gewaarschuwd om niet te zwartepieten. We zijn een halfuur ver en het spel zit al op de wagen. Ik denk vooral dat de Vlaming daar niet mee gebaat is. Als u de

heffing die we hier vandaag bespreken, alleen maar kunt beargumenteren door sp.a aan te vallen, mij niet gelaten, maar daar komen we geen stap verder mee.

Ik wil er ook op wijzen dat een aantal partijen hier toch wel bijzonder hypocriet zijn. Ik heb daarnet een citaat gebracht van collega Penris, die toen al waar-schuwde voor de oversubsidiëring van zonnepanelen. De N-VA, die daarstraks nog luid applaudisseerde voor Bart Somers, zei in mei 2009, bij monde van toenmalig Vlaams Parlements-lid Liesbeth Homans, naar aanleiding van een vraag van collega Van Volcem om het systeem versneld af te bouwen, het volgende: "Het blijft natuurlijk wel een feit dat wij tegen 2020 bepaalde doelstellingen inzake hernieuwbare energie moeten behalen. Initiatieven die ons helpen bij het behalen van die doelstellingen" – en dan heeft ze het over de subsidiëring van onder andere de zonnepanelen – "kunnen wij alleen maar aanmoedigen." Dat was Liesbeth Homans in 2009.

Collega Vandaele liet in datzelfde debat optekenen: "Ik zou er moeite mee hebben om het systeem versneld af te bouwen." Dat was de N-VA in 2009, die vandaag luid applaudisseert voor collega Somers.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega's, de decibels die collega's Somers en Turtelboom produceren, zijn omgekeerd evenredig met het waarheidsgehalte en het geloofwaardigheidsgehalte van hun betoog.

Is het niet zo, mijnheer Somers, dat u in de regering zat tot en met 2009, en dat er niet grondig is ingegrepen? Is het niet zo, mijnheer Somers, dat toen wij in 2010 met een aanpassing van het steunregime naar het parlement kwamen, wij stootten op een verdeelde liberale fractie, die persberichten uitstuurde waarin gesproken werd over een hold-up op de sector van de zonnepanelen, omdat wij de subsidies naar beneden wilden herzien?

Is het niet zo, collega's van de liberalen, dat toen hier in 2010 een amendement op het programmadecreet was ingediend, dat eruit moest worden gehaald en dat de regering opnieuw moest beginnen, en dat er hoorzittingen georganiseerd moesten worden, omdat – ik citeer – "de beslissing niet rijp was"? En is het niet zo dat de Vlaamse Regering daardoor een half jaar tijd verloren heeft?

De waarheid is, collega's, dat wij ingegrepen hebben. Wij hebben in 2012 het steunmechanisme herzien. Wij hebben oversubsidiëring onmogelijk gemaakt. Wij hebben de subsidiëring voor zonnepanelen op nul gezet op 1 februari 2014.

En wat de faire verdeling van het doorrekenen van de kost betreft, zijn er vandaag ook andere cijfers verschenen in een krant. Ik heb gelezen dat een alleenstaande 166 euro per megawattuur betaalt, een gezin van vier 28 euro en een bedrijf 40 eurocent. Kosten doorschuiven naar mensen die al energieschulden hebben, is geen oplossing. Dat is problemen creëren. Alleenstaanden vierhonderd keer meer laten betalen dan bedrijven, dat is geen oplossing verzinnen, dat is problemen creëren, mevrouw Turtelboom. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Bart Somers (Open Vld): Mijnheer Vandenbroucke, in uw plaats zou ik hier vooral proberen mij te verontschuldigen voor de verantwoordelijkheid die ik draag in dit dossier. In 2009 was de totale schuld 300 miljoen euro, voor een nieuwe investering, een nieuwe technologie. Onder uw verantwoordelijkheid is die 300 miljoen euro 9,2 miljard euro geworden. Dat is uw verantwoordelijkheid.

Ik heb hier trouwens nog een aantal prachtige documenten bij, die u als kabinetschef mee ondertekend hebt. Het gaat onder meer om biomassacentrales, voor een kostprijs van 377 miljoen euro per jaar aan de Vlaamse belastingbetaler.

Wat was de lijn toen? We schuiven het voor ons uit. U hebt dat gecorrigeerd in 2012. U hebt de aangroei een beetje afgeremd, het probleem was nog altijd even groot. U werd geleid door één gedachte. Ik citeer uw toenmalige partijvoorzitter, de heer Tobback, de enige die eerlijk was, en dat siert hem: "Ik weet wat ik moet doen om het klimaat te redden, maar dan geraak ik niet verkozen." Hij wist dus dat hij zijn verantwoordelijkheid moest nemen, maar hij heeft het niet gedaan.

En ten slotte, mijnheer Sintobin, het woord 'zwartepiet' uit de mond van een Vlaams Belanger is voor mij een erg rare combinatie. (*Gelach*)

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Hebt u daar lang over nagedacht? Het heeft lang geduurd om daar op te komen, zeker?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik stel vast dat wie zegt dat ze niet gaan zwartepieten, daar volop mee bezig zijn.

Collega's, ik wil duiding geven bij de beslissing die wij hebben genomen. Het is een beslissing van 9,2 miljard euro. 2 miljard euro daarvan heeft betrekking op het verleden. De berg van certificaten van 2 miljard euro werken we nu weg. 7,2 miljard euro heeft betrekking op vooruitziend beleid, om 10,5 procent te halen in het jaar 2020. Die 10,5 procent kunnen we enkel halen, collega's, als we met z'n allen ook 18 procent minder energie gaan verbruiken tegen 2020. Het is een maatregel die aantoonst hoe zwaar die inspanningen zijn, welke inspanningen we nog allemaal moeten leveren. Dat is de 9,2 miljard euro.

Ik hoor over de industrie zaken die totaal door elkaar worden gehaald: de certificaten uit het verleden en de heffing nu. Deze regering heeft gekozen voor pacta sunt servanda, zowel voor privépersonen als voor bedrijven. Voor de rechtszekerheid veranderen we daar niets aan.

Maar deze maatregel, en ik hoor dat het parlementsbreed leeft, wil absoluut vermijden dat we onze industrie, die zorgt voor welvaart en jobs, hier wegbelasten. We zijn de duurste voor energie van de buurlanden. 1000 gigawattuur in Vlaanderen 1,4 miljoen euro, in Duitsland 1 miljoen euro, in Nederland 1,2 miljoen euro, in Frankrijk 627.000 euro. 250 gigawattuur in Vlaanderen 1,2 miljoen euro, in Duitsland 1 miljoen euro, in Nederland 300.000 euro, in Frankrijk 627.000 euro. Wie nu zegt dat we de industrie meer moeten belasten, moet goed weten waar we mee bezig zijn. Dan kijkt u enkel naar Vlaanderen en vergeet dat we in een competitief Europa leven.

We hebben niet enkel de loonkostnorm, maar ook een energienorm. Daar maakt minister Turtelboom nu trouwens volop werk van, en ook de federale overheid moet daar werk van maken. Het is een gigantische loonkostdrijver. Wie beweert dat de industrie niet meebetaalt, doet de waarheid geweld aan. Er zijn bedrijven die 120.000 euro en meer méér zullen gaan betalen. Minister Turtelboom heeft net gezegd dat we komen tot een verhouding 50/50. We hebben dat gemode-reerd gedaan.

Waarom hebben we voor die heffing gekozen? Ten eerste, omdat iedereen meebetaalt, ook wie zonnepanelen heeft. Wie geen elektriciteit verbruikt, betaalt ook, want die heeft een aansluitpunt. Ten tweede, omdat we daarmee de btw uitsparen voor de mensen, zodat ze er niet nog eens btw bovenop moeten betalen. Ten derde, omdat we in Vlaanderen het warmtepompensysteem zeer sterk willen stimuleren. Dat is een fantastisch goed middel, maar die mensen verbruiken tot drie keer meer elektriciteit dan een gewoon gezin. Ga je die meer belasten door het op elektriciteit te heffen? Dan voer je een tegengesteld beleid.

Tot slot, collega's, wie zegt dat het een vlaktaks is, doet opnieuw de waarheid geweld aan. Wij zorgen voor een korting: 25 euro voor al de gezinnen die in armoede leven. Een op de tien leeft in Vlaanderen in armoede; een op de tien zal maar 25 euro betalen.

Het is een verstandige maatregel. We werken de last uit het verleden weg en zijn vooruitziend naar 2020. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik dank de minister-president voor zijn bredere uitleg dan die van de heer Somers. Mijnheer Somers, mijn enige antwoord op u is: als u toch citeert, brengt dan tenminste uw data in orde, want u citeert uit 2005 toen we zelfs nog niet aan het discussiëren waren over deze heffing.

Minister-president, ik deel uw grote bezorgdheid over het niet uit de hand laten lopen van de energieprijzen, zowel voor de gezinnen als voor de bedrijven. Ik had u graag dezelfde bezorgdheid met evenveel vuur en kracht horen uiten op het moment dat uw federale collega's de btw op energie hebben verhoogd, want die drijft de prijs rechtstreeks omhoog ten opzichte van onze buurlanden. U zegt dat die armere gezinnen 25 euro zullen betalen. Neen, ze zullen 25 euro méér betalen. Dat is de essentie.

Ja, het kost geld om te investeren in de toekomst die de minister-president met zoveel goesting beschrijft. Ja, het kost geld om de omschakeling te maken naar hernieuwbare energie. Ja, we zullen daar inspanningen voor moeten leveren. Maar neen, er is geen enkele regel die zegt dat u die inspanning zo eenduidig, eenzijdig en onrechtvaardig moet leggen op de Vlaamse gezinnen en al de rest ontziet. Minister Turtelboom, daarvoor moet u zich niet verstoppen achter de rokken van uw voorgangster. Dat is uw eigen keuze! Daar gaat deze discussie over. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Mijnheer Sintobin, u citeerde mevrouw Homans uit 2010 toen ze nog parlements lid was en ook mezelf. Ik wil daar een kanttekening bij maken: u moet correct citeren.

Wat we toen hebben gezegd – zeker wat ik toen heb gezegd – is wat de minister-president daarnet zei. We wilden niet dat de spelregels zouden worden gewijzigd, terwijl het spel gespeeld werd. Pacta sunt servanda. We moesten de voorwaarden respecteren voor wie een contract had met de overheid voor zonnepanelen en dergelijke. Het ging er niet om dat we de systemen niet wilden wijzigen naar aanleiding van een andere technologie met goedkopere panelen. Het ging er ook niet om dat mensen met zonnepanelen niet moeten participeren in de kostprijs van netten. U moet correct citeren.

Johan Danen (Groen): Ik blijf van sommige sprekers horen dat de gezinnen en de kmo's veel blijven betalen en dat de grote bedrijven deels worden ontzien. Dat is jammer. Wat ik het meest jammer vind, is dat er qua duurzaamheid maar hele kleine stapjes vooruit worden gezet. Integendeel, er is een forse terugval in de groene stroom in Vlaanderen. Dat staat ook in De Standaard vandaag. We zijn een van de slechtste leerlingen van Europa, ondanks de gigantische kostprijs. Ik hoop dat we de komende maanden en jaren een kentering kunnen teweegbrengen. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Minister Annemie Turtelboom: Het klopt dat dit in 2012 is stopgezet. Het probleem was dat het te laat was. Ik heb een diagram bij. Tot en met 2008 blijft het op niveau. Vanaf dan komt er een exponentiële groei. Het punt is niet of er is

ingegrepen. Er is ingegrepen, maar te laat. Was dezelfde maatregel in 2009 genomen, dan hadden we dit debat vandaag niet gevoerd.

Ik begrijp, mijnheer Vandenbroucke, dat u zegt dat het over de heffing gaat. U wilt natuurlijk niet spreken over waar de heffing vandaan komt, want dat past niet in uw kraam. Ik zou in uw geval hetzelfde doen. Het debat gaat er natuurlijk over waarom we deze beslissing moeten nemen. Het is een heel moeilijke beslissing voor mij, maar een o zo noodzakelijke. Hadden we in 2009 de steun stopgezet, dan hadden we vandaag geen debat gehad. *(Opmerkingen van Bart Van Malderen)*

Ik laat u ook uitspreken. Ik begrijp dat als het pijn doet, u begint te roepen of op de man of vrouw speelt.

Als de beslissing was genomen in 2009, dan hadden we vandaag geen debat gehad en was het 0 euro. Die beslissing is niet genomen en vandaag gaat het om 8 euro per maand.

En had ik ook mijn kop in het zand gestoken, zoals dat vroeger is gebeurd, dan was het in 2019 250 euro per maand geweest. Want zoals iedereen weet op basis van de historische contracten en de historische engagementen, loopt het nog door tot 2030! Het verder voor zich uitschuiven is dus gewoon geen alternatief. Vandaar deze moeilijke beslissing maar noodzakelijke beslissing. Wij steken onze kop met deze regering niet in het zand. We corrigeren waar nodig is. *(Applaus bij de meerderheid)*

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, dit zijn de perfecte woorden. Deze regering neemt haar verantwoordelijkheid. Wat collega Danen zegt, klopt niet. Wij werken aan duurzaamheid. Wij voorzien in de middelen om tegen 2020 de 10,5 procentnorm hernieuwbare energie die we vooropgesteld hebben, te halen. Ik voeg eraan toe, collega's, dat dat alleen nog maar zal kunnen als we met zijn allen 18 procent minder elektriciteit gaan verbruiken. De boodschap is om massaal te isoleren en minder te verbruiken. Alternatieve energie kost ons veel geld. Wij moeten daarvoor nu in 7,2 miljard euro bijkomend voorzien. Wij nemen de volle verantwoordelijkheid voor deze beslissing. Ik herhaal dat degenen die hier zeggen dat de industrie niet betaalt, ten eerste foute informatie geven en ten tweede, als ze de hele last willen leggen pro rata van het verbruik, ze dan bezig zijn met onze welvaart af te bouwen. Wij hebben een bloeiende chemische industrie, wij hebben een bloeiende energie die maximale elektriciteitsrendabiliteit behaalt, die de top van de wereld is. Wel, wij willen die niet weg! Daar leven onze mensen van. Onze export leeft daarvan. Onze welvaart hangt daarvan af.

De beslissing die we genomen hebben, collega's, is een zeer gespreide maatregel, een verantwoorde beslissing, waar deze regering haar verantwoordelijkheid voor opneemt. Het is de juiste keuze die we hebben gemaakt. *(Applaus bij de meerderheid)*

Johan Danen (Groen): Ik vind het een beetje vervelend dat hier wordt gedaan alsof het dit is of niets is. Er is wel degelijk een alternatief. Dit is geen wet van Meden en Perzen. Er is niemand die zegt – ik ben het ook een beetje beu dat er woorden in onze mond worden gelegd die we helemaal nooit gezegd hebben – dat grote energie-intensieve bedrijven geen enkele vrijstelling kunnen hebben. Wij vragen vandaag in de commissie ook impactanalyses, en dat zullen we blijven vragen. Ik heb het gevoel dat dit beleid gesteund is op nattevingerwerk. Hier wordt wel met heel veel cijfers gegoocheld, 1 miljard, 2 miljard, 9 miljard, maar als ik in de commissie vraag naar concrete cijfers en impactanalyses, dan merk ik dat er heel weinig concrete gegevens beschikbaar zijn. Dat vind ik jammer. Ik hoop dat we in de toekomst op een volwassen manier kunnen samenwerken zodat we dit varkentje samen kunnen wassen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord. Hij wenst niet onderbroken te worden.

Rob Beenders (sp.a): Beste collega's, leden van de regering, de energiefactuur van de Vlamingen is stilaan een tweede belastingbrief geworden. Op een jaar tijd is er vier keer beslist om de gezinsfactuur fors te verhogen. Vier keer heeft de Vlaamse maar ook de Federale Regering beslist om de eigen rekeningen door te schuiven naar gezinnen en alleenstaanden die geen andere keuze hebben dan die rekening te betalen. Ik som ze graag even op, want ik merkte daarjuist dat het lijkt alsof de energiefactuur alleen maar was gestegen door de groenestroom-certificaten. Maar uiteindelijk is dat maar een derde van de verhoging die het afgelopen jaar is beslist.

Het is belangrijk om even het geheugen op te frissen en de vier belangrijkste verhogingen die jullie samen hebben gerealiseerd, op te sommen. November 2015: de Federale Regering beslist dat de netbeheerders voortaan vennootschapsbelasting betalen. Plus 11 euro. Juli 2015: de Federale Regering verhoogt de btw op elektriciteit van 6 naar 21 procent. Plus 110 euro voor een gezin. Vorige week vrijdag 16 oktober: de forfaitaire heffing wordt beslist, ongeacht het verbruik of samenstelling van het gezin. Plus 100 euro. Vandaag, net vandaag, is er in de commissie beslist om ook de gratis stroom af te schaffen voor de gezinnen.

Gevolg: ook hier plus 90 euro per gezin. Dat is de evolutie van de energiefactuur van het afgelopen jaar. En hoe noemen we dat, beste collega's? We noemen dat belastingverhogingen. En wat valt hierbij op? Dat dit telkens richting gezinnen gaat en dat de grote vissen, en ik bedoel de echt grote vissen, buiten schot blijven.

Laat me eerst stilstaan bij de nieuwe energieheffing die de Vlaamse Regering vorige vrijdag heeft ingevoerd, en waarvan, laat ons eerlijk zijn, niemand hoopte dat ze zou worden opgemerkt. *(Opmerkingen van minister Annemie Turtelboom)*

Dat is een forfaitaire heffing van 100 euro per gezin, die een alleenstaande met een klein verbruik even zwaar treft als een gezin met vier personen, die een stuk meer energie verbruiken, om nog maar te zwijgen van de bedrijven, die tot vierhonderd keer minder betalen dan een alleenstaande. Ook daarvoor bestaat een woord, beste collega's: dat noemen we onrechtvaardig.

Collega's, maak er alstublieft geen karikatuur van. *(Applaus bij de meerderheid)*

Dat was eigenlijk wel aan u gericht. Immers, wij zeiden en zeggen nog steeds dat er een doordachte oplossing nodig is om de kosten voor investeringen in groene stroom op te vangen. En ja, er is in het verleden sprake geweest van oversubsidiëring. Dat klopt. Dat is echter geen excuus om de factuur vandaag eenzijdig op de gezinnen af te wentelen. *(Applaus bij sp.a)*

Beste collega's, ik wil daarom even teruggaan in de tijd. Ik wil daarom ook discussiëren op basis van feiten, op basis van dossierkennis. Het certificaten-systeem is destijds ingevoerd door wijlen Steve Stevaert, in een regering met groenen, Vlaams-nationalisten en een liberale minister-president. Het is daarna blijven bestaan onder christendemocratische ministers van Energie. Om maar te zeggen, dit dossier heeft vele politieke vaders en moeders. Ik zal u daarom een antwoord geven op de vraag wie verantwoordelijk is in dit dossier. Dat zijn alle democratische politieke partijen die met de allerbeste bedoelingen een beleid inzake groene energie nastreefden. Minister Crevits is de eerste geweest om in 2009, net voor de verkiezingen, de subsidies voor zonnepanelen al een beetje af te bouwen. Toen in de vorige legislatuur duidelijk werd dat er een rush op zonnepanelen aan de gang was en dat de subsidie moest worden bijgesteld, heeft de toenmalige Vlaamse Regering twee beslissingen genomen: snel de subsidies

voor zonnepanelen verlagen en het systeem grondig hervormen, om de systeemfouten die erin zaten, eruit te halen. Die beslissing maakte een einde aan de oversubsidiëring zonder investeringen in groene stroom onmogelijk te maken.

Laat me immers toch toe om één punt te maken: die investeringen in groene energie zijn wel gebeurd, en dat was ook nodig. Stroomopwekking kost geld, maar kernenergie kost veel meer dan propere en maatschappelijk verantwoorde energiebronnen, zoals zonne- en windenergie. Laten we vooral niet vergeten dat zon en wind, als de installaties er eenmaal staan, veel goedkopere elektriciteit opleveren dan klassieke stroomcentrales. De investeringen in de technologie hebben ervoor gezorgd dat de prijs van de elektriciteit op zich, zonder taksen, nettarieven en andere bijdragen, de voorbije jaren al een stuk goedkoper is. Jammer genoeg profiteren vandaag alleen de bedrijven daarvan, en kunnen de gezinnen daarvan nog niet genieten. Integendeel.

Dat brengt me bij de essentie van dit debat. Waarom besliste deze regering om de elektriciteitsfactuur van de gezinnen en de alleenstaanden vier keer te verhogen? Minister Turtelboom, waarom legt u de last telkens weer bij dezelfde groep: de gezinnen en de alleenstaanden? Waarom verwijzen jullie steeds naar het verleden? Om de aandacht af te leiden van de keuzes die jullie vandaag maken, en dat zijn onrechtvaardige keuzes. Niemand ontkent het verleden. Niemand ontkent dat er een oplossing moet komen, maar dat mag geen excuus zijn om het afgelopen jaar vier keer de factuur eenzijdig te verhogen voor alle gezinnen en alleenstaanden in Vlaanderen. Dat kan niet, dat hoeft niet en dat is vooral niet fair.

Wat is de rode draad doorheen al deze beslissingen? De Federale Regering verhoogt de btw van 6 naar 21 procent voor gezinnen. De bedrijven blijven daarbij buiten schot. Deze regering schaft vandaag de gratis stroom voor gezinnen af. Wie is daarvan wederom de dupe? De gezinnen en alleenstaanden. Ik heb het al gezegd: een doorsnee gezin verliest hiermee 90 euro. Laat dat nu net de ene maatregel zijn die herverdelend werkte van bedrijven naar gezinnen.

Als toetje kregen we afgelopen vrijdag de forfaitaire energieheffing. Laat één zaak duidelijk zijn, beste collega's: bij die beslissingen die het afgelopen jaar zijn genomen om die factuur te verhogen, zat er geen enkele socialist mee aan tafel.

Geen enkele socialist heeft die beslissingen, die ervoor gezorgd hebben dat de factuur met meer dan 300 euro per gezin is gestegen, mee goedgekeurd.

Er is geen noodzaak om de gezinnen en alleenstaanden op kosten te jagen, dat is jullie politieke keuze. Een absoluut onrechtvaardige keuze. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Beenders, u hebt echt de verkeerde dag gekozen om het moraliserend te hebben over rechtvaardigheid en eerlijkheid. Zowel de Vlaamse als de Federale Regering hebben ervoor gezorgd dat het overheidsbeslag en het belastingniveau daalt. De objectieve cijfers hieromtrent zijn na te lezen zijn in rapporten. We nemen maatregelen om het puin te ruimen van 25 jaar socialistisch beleid. (*Applaus bij de meerderheid*)

Het concurrentievermogen van onze ondernemingen zat aan de grond. U bent van Limburg, u zou het moeten weten. Tijdens de vorige legislatuur gingen bedrijven als Action en Canon aan de overkant van de grens investeren. Die jobs waren we kwijt. We proberen de jobs nu hier te houden. Daarvoor gaan we inderdaad voor lastenverlagingen. Het is echt niet aan u deze regering te verwijten een belastingregering te zijn.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): U bent ziende blind, mijnheer Beenders. Het is u al meerdere keren gezegd, het moet gedaan zijn met de populistische mythe dat de bedrijven niet mee betalen. Een gezin betaalt tussen de 2,5 à 8 euro per maand extra en krijgt van de Federale Regering een belastingvermindering tot 1800 euro per jaar. Bovendien betalen de bedrijven wel vennootschapsbelasting op de opbrengst van de energiecertificaten. Dat wordt echter nergens vermeld. De verhoudingen zijn nog nooit zo in het voordeel van de gezinnen gekeerd. Voor het eerst past een regering een sociale correctie toe in het groenestroomverhaal. 280.000 gezinnen krijgen een korting van 75 procent. U hoeft ons geen lessen te leren in sociaal energiebeleid. *(Applaus bij de meerderheid)*

Andries Gryffroy (N-VA): U noemt vier zaken, mijnheer Beenders, waarvan u beweert dat uw partij met drie ervan niets te maken heeft.

Ik moet toch even uw geheugen opfrissen. Vennootschapsbelasting op basis van een dividenduitkering, die een billijke vergoeding is, is een uitvinding van wijlen Steve Stevaert. De verhoging van de btw van 6 naar 21 procent werd door de Federale Regering als een tijdelijke maatregel beschouwd. Tijdens de onderhandelingen in 2009 heb ik opgemerkt dat we met de gratis kilowattuur, zijnde 65 miljoen euro, in jaarlijks 4000 woningen een condensatieketel, dakisolatie en dubbele beglazing konden installeren. Bruno Tobback heeft toen gezegd dat er aan dit heilig huisje niet zou worden geraakt. Nochtans staat in het regeerakkoord van 2009 dat de Vlaamse Regering het systeem van gratis kilowattuur optimaliseert in functie van een efficiënte en effectieve ondersteuning van sociaal zwakkeren, met het oog op een betere sociale bescherming. Daar heeft uw minister toen niets mee gedaan. *(Applaus bij de meerderheid)*

Rob Beenders (sp.a): Als de energieheffing zo'n goede maatregel is, dan vind ik het toch eigenaardig dat u dat vrijdag niet fier hebt gecommuniceerd, mijnheer Schiltz. Het moest via een omweg naar buiten komen, en nu lijkt het alsof u fier bent dat u mensen in energiearmoede ook nog een factuur aanbiedt van 25 euro. Dat is een schitterende maatregel die mensen die het al moeilijk hebben nog dieper in de miserie steekt. *(Applaus bij de sp.a)*

Als het gaat over jobs, mijnheer Diependaele, is er ook nog iets als consumentenvertrouwen. We zijn stilaan op het punt beland dat we moeten vrezen dat de consumenten het vertrouwen in de economie verliezen.

De afgelopen weken is het aantal heffingen weer aanzienlijk toegenomen. Als morgen blijkt dat de man in de straat minder gaat consumeren, dan dreigen we ook jobs te verliezen. Zorg dus alstublieft voor een goed evenwicht. U kunt heffingen blijven uitvinden, maar leg ze alstublieft niet enkel bij de gezinnen en de alleenstaanden, want hun emmer is al meer dan vol.

Wat de tijdelijke btw betreft: die moet inderdaad tijdelijk zijn, dat wil zeggen zolang het nodig is. Minister, als we de optelsom maken van één jaar regering van uzelf en uw federale collega's, dan is dat tijdelijke karakter van die btw absoluut noodzakelijk. Ik zeg dat niet alleen, uw partijvoorzitter Rutten pleit ook voor een verlaging van de btw op elektriciteit naar 6 procent omdat ze vindt dat dit een basisbehoefte is. Dat was een correcte redenering van haar, maar nu blijkt wie dat tegenhoudt, namelijk u.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord, daarna is de heer Schiltz aan de beurt. Dan krijgt de heer Beenders nog eens het woord en dan mag de rest van de sprekers aansluiten.

Matthias Diependaele (N-VA): De heer Beenders sprak over het consumentenvertrouwen. Gisteren verscheen nog maar net een perscommuniqué van de Nationale Bank waarin staat dat het consumentenvertrouwen in oktober 2015

verbeterd is. De macro-economische verwachtingen zijn positief bijgesteld. U kunt raden waaraan dat ligt: de doorgevoerde taxshift en de maatregelen van de Vlaamse en van de Federale Regering boezemen de mensen vertrouwen in. Men ziet het weer rooskleurig is. (*Applaus bij de N-VA*)

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Beenders, als u andere beslissingen had genomen, hoefden we vandaag dit debat niet te voeren. U verwijt ons dat we vier keer de belastingen hebben verhoogd. Welnu, de sp.a heeft precies hetzelfde gedaan. In 2009 werden de zonnepanelen niet aangepast, nadien was er 100 miljoen euro voor de biomassacentrale Max Green, nadien 230 miljoen euro voor Langerlo en daarna nog een paar honderd miljoen voor BEE. Alles samen liep dit op tot één miljard euro. U moet mij eens uitleggen, als we die 9 miljard euro die de certificaten zullen hebben gekost tegen 2020 ten laste van de bedrijven moeten leggen, hoeveel mensen dan nog een job zullen hebben.

Rob Beenders (sp.a): Ik wil gerust heel de procedure om een decreet door het parlement te laten goedkeuren uitleggen, want dan zult u weten waarom er tijd verloren is gegaan met de aanpassing van de groenestroomcertificaten in de vorige legislatuur. Op het moment dat de eerste voorstellen van hervorming op tafel zijn gelegd, was ook uw partij – en dat neem ik uw partij zelfs niet kwalijk – daartoe niet bereid. Mevrouw Van Volcem heeft meermaals gepleit voor een verlaging, maar hier in het parlement verklaarde mevrouw Ceyssens toch niet mee te willen gaan in het verhaal van de afbouw, omdat het neer zou komen op het plegen van een hold-up op de bedrijven van de groenestroomcertificaten. Vervolgens is het amendement op het programmadecreet niet goedgekeurd, hebben we hoorzittingen gehad, zijn er tal van procedures toegepast om uiteindelijk via een decreet de aanpassingen door te voeren. Cruciale tijd is er toen verloren gegaan. Was er geen twijfel geweest in dit parlement, dan hadden we sneller kunnen handelen en waren de tekorten niet zo hoog opgelopen. (*Applaus bij sp.a*)

Minister Annemie Turtelboom: De vraag wordt gesteld waarom we in dit verband altijd naar het verleden verwijzen. Het antwoord is simpel: omdat de maatregelen die we vandaag moeten nemen gebaseerd zijn op het verleden.

Ik heb de grafiek nog eens uitgeprint, want ik weet dat u er trots op bent dat u in 2012 een initiatief hebt genomen. Dat was een goede zaak. Maar uit deze grafiek blijkt ook dat de explosie dan al achter de rug was. Het was dan al te laat. U hebt een tikkende financiële atoombom stopgezet en weggemoffeld in schulden. Die wegen vandaag op de energiefactuur. Wat wij vandaag met deze meerderheid doen is die financiële atoombom, die als er niets wordt ondernomen tot een tekort zou kunnen leiden van 4,7 miljard euro, ontmantelen. In plaats van 250 euro per jaar te moeten doorrekenen tegen 2019, wordt dat nu 8 euro per maand. Is dat een fijne beslissing? Neen, dat is het niet. Maar door te handelen zoals in het verleden, wordt het alleen maar erger. Die verantwoordelijkheid neem ik niet.

Je moet de moed hebben om op cruciale momenten effectief beslissingen te nemen, ook al ben ik voor geen meter verantwoordelijk voor de schulden die vandaag op tafel liggen.

Minister-president Geert Bourgeois: Er is gewezen op het consumentenvertrouwen. De heer Somers heeft er terecht op gewezen dat het consumentenvertrouwen weer stijgt. (*Opmerkingen*)

Inderdaad, u evenzeer, mijnheer Diependaele, het consumentenvertrouwen heeft vele vaders.

Wij doen een substantiële lastenverlaging. Met deze regering moet een tweeverdienersgezin 625 euro minder betalen. 26 procent van de taxshift betalen

wij, Vlaanderen. Om exact te zijn, 25,99 procent van elke 100 euro korting komt van Vlaanderen.

Dit is een toekomstgerichte maatregel. We werken naar 2020. We moeten de 10,5 procentnorm halen. We doen dat zeer evenwichtig. Wie zonnepanelen heeft, betaalt mee in dit systeem, als men niet het verbruik belast maar het heffingspunt. Wie overschakelt op warmtepompen wordt niet ontmoedigd. Die mensen verbruiken tot drie keer meer elektriciteit maar hebben een enorme reductie van het gasverbruik.

Wij voorzien in een correcte sociale aanpassing: 75 procent minder voor mensen in armoede en we heffen geen btw op die manier.

Wie bekommerd is om de welvaart moet dit gigantische probleem op een evenwichtige manier oplossen. Vlaanderen 'desindustrialiseert'. Er is een loonkostenhandicap, maar ook een energiekostenhandicap. Al wie bekommerd is om het lot van de mensen, moet dit voor ogen houden. Ik roep u op om een streep onder het verleden te trekken en vooruit te kijken. Dit is een maatregel richting 2020, die we alleen nog maar kunnen halen als we 18 procent minder verbruiken.

Mijn les uit het verleden is dat we niet te snel moeten overschakelen naar subsidiëring van nieuwe systemen. Nederland heeft het niet gedaan. Nederland heeft die last uit het verleden niet. Ik hoop dat we in 2020 of zo windenergie hebben die we achtereenvolgens aan 90 euro – vandaag is dat 57 euro – wellicht niet meer moeten subsidiëren; ik hoop dat ze dan rendabel is. Laat ons daar werk van maken met onderzoek en ontwikkeling. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Ik betreur in dit debat dat velen onder ons het zwartepieten niet kunnen overstijgen. Ik betreur dat ten eerste. Het zijn allemaal afleidingsmanoeuvres van de cruciale hamvraag: waarom betalen de gezinnen voornamelijk het overschot van de groenestroomcertificaten? Dat is de realiteit. (*Opmerkingen*)

Jawel, dat is wel waar. De gezinnen betalen het grootste deel van die kost. Enkele jaren geleden waren de installateurs van de zonnepanelen en de mensen die ze op hun dak wilden hebben, de groene helden. Vandaag worden ze meer en meer afgeschilderd als profiteurs, bijna criminelen. Ik betreur dat echt ten eerste. Het gaat hier in de eerste plaats om een politieke verantwoordelijkheid in dit halfroond. Het is niet de verantwoordelijkheid van de mensen die investeren in hernieuwbare energie.

Gisteren verscheen het Europese milieuraapport. Wat bleek? België doet het niet goed. De strijd tegen klimaatverandering of dus de uitstoot van broeikasgassen gaat niet genoeg naar omlaag. Voor energie-efficiëntie doen we onvoldoende. Hernieuwbare energie doen we een beetje beter, dankzij de zonnepanelen. Het gaat niet over de installatie van zonnepanelen in Vlaanderen, want dat gaat goed. Het gaat over de financiering. Ik stel opnieuw vast, net zoals met de verkeersbelasting, dat er een Open Vld was voor deze regering en een Open Vld tijdens deze regering. Open Vld tijdens de vorige regering, wij zaten in de oppositie, zei: een groot deel van die meerkost van de groenestroomcertificaten moet worden gefinancierd vanuit de algemene middelen. Herinnert u zich dat? Open Vld heeft dat meermaals gesteld, ook in deze plenaire vergadering.

En nu plots is dat allemaal onmogelijk. Ik begrijp Open Vld oprecht niet meer. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): De productie van hernieuwbare energie – en u verwijst er zelf naar, minister-president – is een van de weinige domeinen waar we zelf aan onze verplichtingen en ambities, die zelfs nog te laag zijn, beantwoorden. En ja, die investering moet gebeuren.

Mijnheer Gryffroy, u zegt dat voor ons die gratis kilowattuur en alle andere gezinsbeschermende maatregelen heilige huisjes zijn. Ja, en ik zal u zeggen waarom. Ik ben ervan overtuigd dat we die investering moeten doen voor de toekomst, maar het kan niet dat we die last disproportioneel doorschuiven, in de eerste plaats naar Vlaamse gezinnen, en wat nog erger is en wat u doet, naar Vlaamse alleenstaanden en gepensioneerden in het bijzonder. Ja, dat is voor mij en voor mijn partij een heilig huisje en het moet er ook een blijven.

Mijnheer Diependaele, u citeert graag uit rapporten. Ik denk dat u vandaag achtereenvolgens het rapport over het overheidsbeslag en het rapport over het consumentenvertrouwen hebt geciteerd. Het siert u dat u al die rapporten grondig leest, we doen dat allemaal, maar misschien moet u dat rapport eens sluiten en samen met mij de straat opgaan om aan een aantal mensen te vragen hoezeer hun consumentenvertrouwen is gestegen en hoezeer vooral hun overheidsbeslag is gedaald. Ik kom alleen maar mensen tegen die de opeenvolging van de facturen van uw regering en van de Federale Regering, of het dan over de btw gaat, de energiehelling of andere facturen, voelen. U mag dat dan in rapporten wegsteken, maar de realiteit in Vlaamse gezinnen is anders. *(Applaus bij sp.a en bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem, ik wil het debat binnen de context houden.

Wie verkeerd geciteerd wordt, moet dat achteraf dan maar in het Koffiehuis uitvechten.

Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Vroeger ging 57 procent van de lasten naar de gezinnen en 43 procent naar de bedrijven. Vandaag bedraagt die verhouding 50/50 ten voordele van de gezinnen. Ik weet niet op welke cijfers sp.a zich baseert. Vandaag zijn de gezinnen 7 procent beter af dan wanneer u zelf aan de macht was en de verantwoordelijkheid droeg. Dat zijn de naakte harde feiten. Ik weet dat ze niet in uw kraam passen maar ik zal ze blijven herhalen.

Bart Somers (Open Vld): Ik wil reageren op twee leden van de oppositie. Mijnheer Sanctorum, u hebt een heel belangrijk en juist punt gemaakt. Vandaag zitten mensen die geïnvesteerd hebben in groene energie, bijna in de beklagdenbank. En dat is slecht want we moeten die energieomslag kunnen voortzetten. We komen daardoor in een defensief klimaat met alles wat onze groene energiepolicies betreft, en dat is te betreuren. We hadden dat kunnen voorkomen, en daar u hebt de vinger op de wonde gelegd. Dat had gekund indien men in het verleden een andere subsidiepolitiek had gevoerd. Dan hadden wij vandaag een gezondere context gehad voor de groene energie.

Mijnheer Beenders, naast een analyse die ik absoluut niet deel, hebt u ook iets juist gezegd. U hebt gezegd dat de Open Vld er in het verleden regelmatig in tempore non suspecto op heeft aangedrongen om dat te halen.

Maar dan doet u een ongelooflijk historisch zwaktebod: "onze minister kon niet doen wat ze moest doen wegens de oppositie". Zo'n argument zou ik nooit gebruiken!

De heer Tobback zegt: "Ze zouden beter de boeken eens toe doen en met de mensen gaan praten". Misschien was het beter geweest om de boeken wel open gedaan te hebben. Ik heb daarstraks dertien adviezen van de SERV neergelegd.

Er zijn er ook van de VREG geweest, van Eandis en van Voka. Rapport na rapport werd gewezen op een onhoudbare situatie. U hebt aan struisvogelpolitiek gedaan!

Had u dat toen niet gedaan, dan hadden wij vandaag geen lastige discussie! Dan moesten wij de bedrijven en de mensen niet ambeteren met facturen, want dan hadden we die facturen nooit moeten maken. Of we hadden het geld kunnen gebruiken voor al die andere maatschappelijke noden waarvoor er nu vaak onvoldoende middelen zijn. Dat is de problematiek. Dat is de essentie van het debat dat we nu voeren. De essentie is niet de vraag of we een factuur moeten betalen, het is evident dat we dat moeten doen. De essentie is de vraag hoe het komt dat de factuur er ligt, of we die hadden kunnen voorkomen. En u had die inderdaad kunnen voorkomen! (*Applaus bij Open Vld*)

Matthias Diependaele (N-VA): Voorzitter, ik hoor van de heer Tobback dat we te veel rapporten lezen. Dat is waar, ik ga graag af op empirische feiten, op objectieve feiten, om een goed beleid te kunnen voeren.

Ik begrijp, mijnheer Tobback, dat u liever aan 'nattevingerpolitiek' doet, maar dat laat ik geheel voor uw verantwoordelijkheid. Zoals de heer Somers zegt, had u er beter aan gedaan om eens wat meer rapporten te lezen! (*Applaus bij de N-VA*)

Als u wat meer rapporten had gelezen, dan zaten we nu niet in deze miserie.

Als ik buitenkom, mijnheer Tobback, spreken de mensen mij ook aan. Tegen mij zeggen ze waarschijnlijk iets anders dan tegen u. Ik krijg dan zaken te horen over uw socialistisch beleid die ik in dit parlement liever niet herhaal ... (*Applaus bij de N-VA*)

Dat was trouwens ook dinsdag het geval over de staking.

En mijnheer Tobback, ik geef toe dat dit niet altijd een leuk verhaal is. Dit is een moeilijke beslissing. Maar ik ben er heilig van overtuigd dat de mensen heel goed weten waar de verantwoordelijkheid ligt van het debacle waar we nu mee zitten. Dat ligt niet aan deze kant van de zaal, maar aan uw kant! En de mensen weten dat heel goed! (*Applaus bij de N-VA en bij Open Vld*)

En dan ben ik er evengoed van overtuigd dat de Vlaming heel goed begrijpt dat we in zo'n situatie geen gemakkelijke, maar moedige beslissingen moeten nemen. De Vlaming waardeert dat. En dat is wat we met deze regering doen!

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Collega's, als de heer Somers luid roept, let dan op, want dan schuilt de waarheid meestal in een heel donker hoekje – wellicht uit schrik voor het volume.

Mijnheer Somers, feit is dat u nu al twee keer de link legt met de wachtlijsten, met de sociale noden. Het zijn zaken die niemand in Vlaanderen kan ontkennen en waarop deze regering een heleboel besparingen realiseert.

Feit is ook dat het bedrag waarover we vandaag spreken, niet in de begroting zit. U stuurt de factuur van een schuld van anderen door naar de gezinnen, die het daardoor nog moeilijker krijgen! Daarmee lost u niets op in het probleem van de tekorten. U hebt ze nog groter gemaakt tijdens deze legislatuur, dat is absoluut juist, met de besparingen in Welzijn, in Onderwijs, in de scholeninfrastructuur en dergelijk meer. U lost met deze maatregelen niets op. En in het andere geval, mijnheer Somers, kijk ik met heel veel plezier uit naar de meerjarenbegroting waaruit zal blijken dat u vanaf nu die problemen wel allemaal oplost. Ik zie het niet.

Minister-president, reeds tot tweemaal toe schermt u met de sociale correctie op deze maatregel. U zegt dat de 10 procent armsten in onze samenleving, 75 procent of 75 euro, korting krijgen. Wat mij interesseert, is wat deze maatregel doet met de 11, 12, 13, 14 of 15 procent mensen die het moeilijkste hebben in onze samenleving. Zij zitten misschien niet in extreme armoede, maar ze hebben wel een verhoogd armoederisico. Ik vraag me echt af wat deze maatregel doet met hen en welke impact die heeft op de armoedeproblematiek voor deze groep.

En dan moeten we niet alleen naar deze maatregel kijken, maar naar het geheel. We moeten kijken naar het geheel van de facturen, naar het gehele energiebeleid. Het is al te gemakkelijk om te zeggen dat we 75 procent korting geven aan de 10 procent armsten als ze wel 325 euro aan bijkomende facturen krijgen, en als bovendien iemand die het net 1 procentje minder moeilijk heeft, een factuur van 400 euro krijgt.

Minister-president, als u zich zo vol vertrouwen op de borst klopt voor die sociale correctie, dan bent u ongetwijfeld bereid om een armoedetoets uit te voeren op het geheel van het energiebeleid, op elk van de individuele facturen. Want voor de mensen maakt het echt geen verschil of het van deze of van gene kant komt: er is op het einde van de maand een rekening die moet worden betaald. Besef dat alstublieft en dat zult u ongetwijfeld 'ja' antwoorden op mijn vraag. (*Applaus bij sp.a*)

Minister-president Geert Bourgeois: Eén op tien van de gezinnen is een beschermde afnemer, geniet van een sociaal elektrisch tarief of heeft een actieve budgetmeter. Dat zijn de mensen die slechts 25 procent betalen en met andere woorden een korting krijgen van 75 procent. Laat ons hier niet het hele armoededebat voeren, want dan moeten we het debat voeren over activering en alle maatregelen die we nemen om mensen aan het werk te helpen en de uitkeringen te verhogen – wat het federale niveau doet – en om alleszins te vermijden, collega's, dat onze industrie nog verder aftakelt. Die industrie staat voor 14 procent van de toegevoegde waarde, die staat voor een heel pak tewerkstelling in Vlaanderen.

Wij hebben de keuze gemaakt om rekening te houden met die energienorm. Wij zijn enorm veel duurder inzake energie. Welnu, we kunnen goed bezig zijn met het aantrekken van buitenlandse investeringen, we kunnen alles doen wat we kunnen met Flanders Investment & Trade (FIT) om onze producten te exporteren, maar we moeten competitief zijn. Bekijk de grafiekbalken: wij zijn stukken duurder dan de omringende buurlanden. Daarom nemen we een verantwoorde maatregel met inderdaad een sociale correctie voor diegenen die arm zijn.

Voor de rest, collega's, ik heb het al gezegd: laat ons de blik op de toekomst houden. We moeten de 10,5 procentnorm halen. Deze maatregel strekt daartoe om daarin financieel te voorzien. Dan zijn we er nog niet, daarin hebt u gelijk, mijnheer Tobback. Dan gaan wij met z'n allen 18 procent minder moeten verbruiken. Laat ons ophouden met zwartepieten. Dat draagt niets bij aan de toekomst waaraan we met z'n allen moeten werken.

Andries Gryffroy (N-VA): Alle studies rond energiearmoede wijzen uit dat de gratis kilowatturen juist de duurste kilowatturen zijn. Men moet er juist voor zorgen dat er minder kilowattuur wordt uitgegeven. Daarom was er indertijd het voorstel om te investeren in 4000 woningen per jaar. Maar dat was voor u, mijnheer Tobback, een brug te ver, want u wilde per se vasthouden aan uw gratisverhaal.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Mocht ik van sp.a zijn, zou ik vandaag eigenlijk niet durven te komen.

De historische schuld is opgebouwd onder de vorige bevoegde minister. Men kan niet zeggen dat men dit niet wist. Mijn collega verwijst naar de SERV, maar er is ook een studie geweest van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) die de onrendabele toppen zwart op wit heeft berekend.

En nog meer: sp.a was kennelijk op de hoogte. Hun eigen energiespecialist, de heer Bart Martens, die vandaag niet meer in het parlement zit, maar in het Europees Parlement voor mevrouw Van Brempt werkt, heeft begin 2010 op de website van sp.a in een studie voor een congres aangekondigd dat, als het beleid doorging en er niet werd ingegrepen, elk gezin 250 euro op jaarbasis zou moeten betalen. Naar aanleiding daarvan – want ik heb het niet zelf uitgevonden – heb ik mijn partij laten weten wat er aan de hand was en heb ik de studie van VITO erbij genomen. In mei 2010 heb ik vóór de verkiezingen – onpopulair standpunt – gepleit in een actualiteitsdebat: “Wij bekennen kleur. We willen vanaf 1 juli naar 250 euro en vanaf 1 januari 2011 naar 175 euro.” Na die woorden klonk er applaus bij Open Vld, dus het standpunt was duidelijk gedragen.

Sp.a moet stoppen met daarover zever te verkondigen. Ze moet de hand in eigen boezem steken. U komt vandaag met grote pleidooien af over het feit dat de mensen 100 euro heffing moeten betalen. Dat doet ons ook pijn, maar het is alleen maar jullie schuld! Jullie hebben van 2011 tot 2013 de schuld laten aangroeien van 2 miljard euro naar 9,2 miljard euro. Dat is een schande! Een schande! Nu proberen jullie hier allerlei taksen op onze conto te schrijven. Dat wil ik toch nog eens duidelijk rechtzetten.

U weet heel goed waarover het gaat. U hebt de schulden gewoon doorgeschoven. Ik mis mijn collega Bart Tommelein hier. Hij heeft het duidelijk gezegd: alles werd altijd doorgeschoven, ook de schulden, maar we kunnen niet blijven doorschuiven. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Ik ben toch blij dat ik u het woord gegeven heb. *(Gelach)*

De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Ik zal inderdaad zeggen wat sp.a niet gedaan heeft in de vorige legislatuur. Ik denk dat ik dat als fiere socialist nog altijd zelf het beste kan zeggen. Wat heeft sp.a in de vorige legislatuur niet gedaan? De btw verhoogd op elektriciteit, dat heeft sp.a niet gedaan. Sp.a heeft geen vennootschapsbelastingen ingevoerd. Sp.a heeft de gratis stroom niet afgeschaft. Dat zijn de dingen die wij niet gedaan hebben. En vooral: wij hebben vorige legislatuur geen heffing beslist die vooral naar de gezinnen en de alleenstaanden zou worden gestuurd.

Mevrouw Van Volcem, als het gaat over het verleden, moet u er ook bij vertellen dat het voorstel dat u nu hebt goedgekeurd, in de vorige legislatuur al op tafel lag, maar dat het de socialisten waren die zeiden dat het niet integraal naar de gezinnen mocht gaan en dat er een ander voorstel moest komen. Dat zijn de feiten. *(Langdurig applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, minister, geachte collega's, het is jammer dat we vandaag niet de kans hebben gegrepen om eventjes in het park te gaan wandelen. Daar kunnen we paardenkastanjebladeren rapen. Daar zit een bepaalde substantie in die voor twee zaken zorgt: een donkerrode kleur, en het is een middel tegen geheugenverlies. *(Applaus bij de meerderheid)*

We zijn niet in het park, we zitten hier in de plenaire vergadering. Dus zal ik even helpen jullie geheugen op te frissen.

Het huidige systeem is al van toepassing sinds 1 januari 2002. Wijlen minister van staat Steve Stevaert voerde toen de groenestroomcertificaten in en schreef voor dat de certificaten via de distributienetbeheerders moesten worden vergoed. Vanaf 2006 werd voor de eerste keer een ondersteuning voor privépanelen toegekend: 450 euro per megawattuur, en dit gedurende twintig jaar. Het credo was toen: deze innovatieve techniek staat nog in zijn kinderschoenen, ondersteuning is dus nuttig, zeker als we de doelstelling van hernieuwbare energie tegen 2020 willen halen.

In de periode 2008-2009 werd ik echter meermaals geconfronteerd met simulaties die aangaven dat, al was de ondersteuning gegarandeerd voor twintig jaar, een investering in pv-panelen kon worden terugverdiend op drie tot vijf jaar. Het had niets meer te maken met de groene droom. Het was gewoon de interessantste financiële belegging die men in die tijd kon maken. En wie betaalde de factuur? Juist: iedereen, ook diegenen die geen pv-panelen hadden. 'Solidariseren', noemde men dat.

Begin 2009 heeft men dan een schuchtere poging ondernomen om wat te sleutelen aan de hoogte van deze ondersteuning. Maar men kreeg het tegenovergestelde effect door toedoen van de fors gestegen prijs van de elektriciteit en de fors gedaalde prijs van de investering in pv-panelen. Ons voorstel, half 2009, om het rendement van onder andere pv-installaties te monitoren, werd weggelachen. Het besluit van de studie van VITO, op vraag van het Vlaams Energieagentschap, was nochtans zeer duidelijk: als je de eigenaars een rendement wilde geven van 10 procent, dan kon dit met de helft van de toenmalige ondersteuning van 350 euro per megawattuur, zijnde 160 euro per megawattuur.

Onder zware druk van de N-VA-fractie werden in mei 2011 een aantal zaken licht, maar onvoldoende en te laat, bijgestuurd. Einde 2011 bedroeg de ondersteuning nog altijd 270 euro per megawattuur. Nochtans had de berekening een jaar eerder aangetoond dat 160 euro per megawattuur voldoende was. 2011 was dan ook een boerenjaar voor de sector. Er werden evenveel zonnepanelen geïnstalleerd als de drie voorgaande jaren samen. Dat alles resulteerde eind 2011 in een gecontracteerde ondersteuning van een slordige 12 miljard euro, een derde van de huidige Vlaamse jaarlijkse begroting, zomaar eventjes. Moet kunnen, zeg ik dan. Dit is geen lijk in de kast, maar een volledig kerkhof. *(Applaus bij de N-VA)*

Pas daarna is het onrendabele topsysteem ingevoerd, drie jaar na onze dringende vraag voor het opzetten van een monitoringsysteem, veel te laat dus. Maar oké, we hadden een systeem waarbij we de kosten konden doorrekenen. Maar hier stak de keizer van Oostende een stokje voor. Om de gezinnen niet op kosten te jagen, besliste minister van Consumentenzaken Johan Vande Lanotte om de distributietarieven voor 2012, 2013 en 2014 te bevriezen. Met andere woorden, de opgelopen kosten van de vorige periode konden niet meer worden verrekend. De distributienetbeheerders moesten schulden aangaan. Daar de markt ook verzadigd was van certificaten, konden ze niet anders dan die even mooi te bewaren in de kast.

Beste collega's van sp.a, dit is pas schuldig verzuim. Weten dat er een kost op u afkomt, en dan zeggen: even bevriezen en laat alles maar in de puree draaien, en wie na ons komt, zal dit wel oplossen. Dat noem ik schuldig verzuim.

Hoe gaan wij het oplossen? Wij voeren beleid en dus gaan we naar het huidige heffingsysteem. De huidige heffing ter compensatie van de Freyaschuld, daar

staan wij achter. Ik wil hier een paar redenen aankaarten waarom. Het is geen vlaktaks. De totale groenestroomondersteuning is nog altijd 75 procent gestuurd op basis van kilowattuur. Het is goed gedifferentieerd en bovendien is er 75 procent korting voor sociaal zwakkeren in energiearmoede. Ze betalen 25 euro. De heffing is btw-vrij. We hebben gekeken naar hoe het gebeurt in Wallonië, en daar is dat ook btw-vrij. Ondernemingen en bedrijven betalen mee. Vroeger werd 57 procent betaald door de gezinnen en 43 procent door de bedrijven. Nu is dat ongeveer fiftyfifty.

Bart Van Malderen (sp.a): Mijnheer Gryffroy, u probeert te bewijzen dat dit geen vlaktaks is. Als argument gebruikt u opnieuw, na de minister-president tot tweemaal toe, de zogenaamde korting die de 10 procent armsten zouden krijgen. U maakt natuurlijk dezelfde fout als de minister-president door die individuele maatregel eruit te nemen, maar voorbij te gaan aan het feit dat de armen ook 325 euro moeten betalen als ze het zogenaamde geluk hebben tot de 11 procent armsten te behoren, en anders het volledige bedrag van 400 euro moeten betalen.

Mijnheer Gryffroy, ik doe een open aanbod: zouden we niet durven hierop een armoedetoets te houden? Laat ons het geheel van maatregelen bekijken, en nagaan of die sociale correctie efficiënt is, en waar ze al dan niet moet worden bijgestuurd. Als u zo zeker bent dat dit geen vlaktaks is, dat de sociale correctie werkt, dan kunt u toch alleen maar volmondig ja antwoorden op dit constructieve voorstel.

Andries Gryffroy (N-VA): U begrijpt het woord vlaktaks verkeerd. U zegt dat er enkel wordt belast per afnamepunt. Dat is niet correct. Van de totale ondersteuning van groenestroomcertificaten zit 25 procent in deze heffing, maar zit 75 procent nog altijd in de distributienetkosten. Die distributienetkosten worden net per kilowattuur afgerekend, plus btw. We spreken hier dus niet over een vlaktaks. Als we kunnen investeren in de mensen met sociale energiearmoede zodat ze minder verbruiken, dan zullen ze dat direct voelen in hun portemonnee.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik herhaal mijn vraag, en u kunt ze gewoon met ja of neen beantwoorden: bent u bereid op het geheel van de energiemaatregelen van deze regering – de kostenstijging die oploopt tot 325 of 400 euro per gezin – een armoedetoets uit te voeren?

Andries Gryffroy (N-VA): Bent u bereid te luisteren naar mijn opmerking dat we hier niet spreken over een vlaktaks, maar 25 procent vlaktaks en 75 procent gedifferentieerd over kilowattuur, en dat u moet investeren en dat dit de armoede pas wegneemt?

Johan Danen (Groen): De vis wordt verdrongen door alles op een hoop te gooien. Wat is er aan de hand? Er is een scheve verdeling in de toekenning van de kosten. Dat is ontegensprekelijk. Het klopt misschien wel dat bedrijven en gezinnen ongeveer evenveel betalen aan taksen, maar gezinnen verbruiken maar 20 procent van de totale energie. Voor 20 procent betalen ze dus de helft van de koek, en dat is een heel onevenwichtige verdeling. Dat is de waarheid. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Danen, u bent verkeerd ingelicht. 70 procent van de totale kost is ten dienste van de gezinnen, en de gezinnen betalen daarvan 50 procent. Dan kun je niet zeggen dat de gezinnen alles betalen. Integendeel, we moeten vandaag zelfs zien dat een deel van de kosten bij de bedrijven ligt.

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Danen, het debat is daarnet al enkele keren gevoerd. Het punt is dat die bedrijven ook mensen aan het werk zetten.

Daarnet zei de heer Tobback dat we eens naar buiten moeten gaan. Wel, ik wil met u eens naar buiten gaan, naar die buurten waar nog veel werkloosheid is, om aan die mensen te vragen hoe blij ze zouden zijn als wij hen aan het werk kunnen helpen. Want dat is de bedoeling van deze regering. Wij kunnen die mensen helpen. We helpen hen aan een job. En daarom kunnen we die bedrijven niet te veel belasten.

De laatste twintig jaar is de concurrentiekracht van onze ondernemingen de grond in geboord. Ik verwijs naar het verhaal van Action en Canon, die in Limburg nét over de grens zijn gaan investeren. Zulke debacles proberen we in de toekomst te vermijden. We willen die bedrijven hier houden, om mensen van hier aan het werk te zetten. Is dat zo moeilijk om te begrijpen?

Johan Danen (Groen): Het is heel simpel om te begrijpen, maar wat ik niet begrijp, is dat er geen fatsoenlijke impactanalyse is gebeurd. Er is niemand die zegt dat energie-intensieve bedrijven geen vrijstelling kunnen krijgen, maar ik wil dat doen op basis van concrete cijfers. Maar als ik in de commissie een impactanalyse vraag, krijg ik die niet.

De meerderheid gooit met rapporten van de SERV, de Minaraad en noem maar op. Ik vind dat heel verstandig, ik zou dat ook doen. Ik lees die rapporten zelf ook. Maar voor de amendementen waar het vandaag over gaat, en waar het ook volgende week en de weken daarna over zal gaan, is geen advies van de SERV of de Minaraad gevraagd. Dat vind ik een schande. Maar ik weet wel waarom er geen advies gevraagd is, namelijk omdat hun adviezen jullie niet goed zouden uitkomen.

Bart Van Malderen (sp.a): Het is duidelijk, collega's, dat minstens de N-VA en bij uitbreiding de meerderheid niet bereid is om hier een armoedetoets op uit te voeren. Ik ken in elk geval één groot bedrijf, collega Diependaele, waar vrijdag het ondernemersvertrouwen ongelooflijk de hoogte is ingegaan. Dat bedrijf is Itron, het bedrijf dat de budgetmeters levert aan onze distributienetbeheerders.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Danen, de cijfers zijn al lang gekend, al vier of vijf jaar. Daar moeten we dus geen impactanalyse voor maken. Met betrekking tot de vrijstelling past men hetzelfde principe toe dat men in de vorige regering, onder de sp.a-minister, ook heeft toegepast. Daar is dus geen bijkomende impactanalyse voor nodig.

Mijnheer Van Malderen, dat is nu echt typerend voor sp.a, zeggen dat de producenten van budgetmeters zullen winnen. Dat is net uw schuld. U moet werken op kilowattuur, en niet op eenheidsprijs. Wij willen energiearmoede wegwerken door te investeren in sociale woningen, wat minister Homans doet, en niet door wat korting te geven op de eenheidsprijs. We moeten investeren voor die mensen, zodat ze minder verbruiken. Dat is goed voor hen en goed voor het milieu. *(Applaus bij de meerderheid)*

Betalen bedrijven te weinig? Een gezin zou vijftig keer meer betalen dan een bedrijf. Die stelling is fout. 95 procent van de bedrijven betaalt minstens de helft van wat de gezinnen betalen. 70 procent van de bedrijven betaalt evenveel als de gezinnen. Energiekosten zijn, naast loonkosten en mobiliteit, steeds terugkerende argumenten bij bedrijven die in Vlaanderen de deuren sluiten. De rekening toch pro rata doorschuiven naar de ondernemingen, betaal je cash terug: minder competitieve bedrijven betekent minder groei en dus minder jobs.

Wat me in dit debat ook verwondert, is dat er plots enkel gesproken wordt over hoe je een heffing verrekent en berekent. Nochtans kunnen gezinnen nog veel doen rond hun energiefactuur, niet alleen omtrent de prijs, maar ook in functie van hun verbruik. Daarom doe ik een oproep, die wellicht ook kamerbreed

gedragen zou kunnen worden, zelfs door de oppositie. We moeten de communicatie verder opvoeren als het gaat over het vinden van de goedkoopste leverancier. Ik zie in mijn eigen leefomgeving nog altijd verschillen tot 20 procent op de factuur. Communicatie en actie moeten nog beter als het gaat over het verhogen van de energie-efficiëntie. 94 procent van de verbruikers zegt dat belangrijk te vinden, maar er is nog veel werk aan de winkel.

Voor de eigenaars van fotovoltaïsche zonnepalen zou een zeer snelle invoering van een goedkope efficiënte slimme meter, al dan niet gecombineerd met batterijtechnologie, een oplossing kunnen bieden voor het prosumententarief en een antwoord bieden op het vraagstuk van energieopslag. We zijn het kamerbreed eens dat Vlaanderen werk moet maken van een verdere energie-transitie met een duidelijke energievisie. Mag ik vragen, minister, om dringend uitvoering te geven aan de kamerbreed goedgekeurde resolutie over de aanpak om tot een energiepact te komen. Wacht niet op uw federale collega, maar denk in de Vlaamse logica. We kunnen met Vlaanderen al heel wat doen. (*Applaus bij de meerderheid*)

Johan Danen (Groen): Mijnheer Gryffroy, ik hoor u graag zeggen dat u de Vlaming oproept om te zoeken naar de goedkoopste energieleverancier. Ik ben het daar volmondig mee eens. Maar weet u voor welk deel van een factuur de energiecomponent verantwoordelijk is? Voor een derde, en twee derde is voor allerlei heffingen en al de rest. En met deze heffingen zal het evolueren naar een vijfde voor energie en vier vijfde voor de rest. Zoeken naar een goedkope energieleverancier kan interessant zijn, maar het zal maar een paar centen in de portemonnee schelen en het zal zeker niet de oplossing zijn voor de energiearmoede.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik zie verschillen, mijnheer Danen, van 20 procent. Een totaal van 800 euro zakt naar 640 euro. Er is nog heel wat mogelijk op dat vlak. Er zijn nog veel te weinig mensen die regelmatig overschakelen. Ze moeten ook leren gebruikmaken van het systeem.

Johan Danen (Groen): Dan gaat u ervan uit dat de energiefactuur tot nul kan dalen voor de energiecomponent. Dat is natuurlijk totale onzin. Als u zegt dat het kan dalen van 800 euro naar 640 euro, impliceert het dat. Ik vind dat een heel vreemde redenering.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb gewoon gezegd dat ik in mijn omgeving zie dat door het overschakelen naar een andere leverancier, op regelmatige basis een besparing van 20 procent op het totaal perfect haalbaar is.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, minister-president, minister, collega's, intussen zijn vier eminente sprekers de revue gepasseerd op dit spreekgestoelte. Het debat is al een paar dagen bezig, deze ochtend hoorde ik er nog over op mijn radio. Ik probeer me nu in de plaats te stellen van de mensen thuis of in de tribune die het debat volgen. Wat hebben we nu geleerd?

Ik heb geleerd dat de blauwen geen rode cijfers meer willen voor groene energie. Een mooiere quote om het failliet van een paars-groene constructie te illustreren, had zelfs Eric Van Rompuy in zijn betere dagen als oppositieleider niet kunnen bedenken. De groenen en de roden willen meer groene energie. Wij ook. En lagere facturen, wie zou dat niet willen? Alleen hebben ook zij blijkbaar niet de toverformule.

In 2009, 2010, 2011 en 2012 vond Groen het schandalig dat de steun voor zonnepanelen zou gaan dalen, en daarvan krijgen we nu de rekening gepresenteerd.

Ook vandaag of bijvoorbeeld twee weken geleden, bij de Septemberverklaring, nog hoorde ik geen enkel alternatief of concreet voorstel om de factuur voor groene stroom te verlichten. Ik krijg de indruk dat een flinke dosis hypocrisie dit debat op een zeer ongezonde manier heeft gekruid.

Johan Danen (Groen): U zegt dat wij geen alternatief hebben. Ik heb net suggesties gedaan. Wij hebben een Zuurstofbegroting, waarin alles tot op de komma is uitgeteld, en waarin dit probleem wordt opgelost. Dit varkentje wordt gewassen. Het is een zwaktebod van u. Er zijn jaren geweest waarin het te verdedigen viel om groene stroom zwaar te subsidiëren, maar er zijn momenten geweest waarop het niet het geval was. We dragen verantwoordelijkheid tot op het moment dat we verantwoordelijk waren, en daarna niet meer.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik heb u nooit het laatste horen zeggen, wanneer het niet meer verantwoord was, in die jaren. U stelt voor om 70 miljoen euro uit de begroting te halen. Ik heb het u vandaag horen zeggen, maar ik heb het uw fractieleider niet horen zeggen tijdens de bespreking van de Septemberverklaring en de begroting, toen het naar voren geschoven had moeten worden. Ik wil de discussie niet pingponggewijs voortzetten. Het rondje zwartepieten dat we hier vandaag en de voorbije dagen hebben gezien, vind ik eigenlijk beschamend.

Johan Danen (Groen): U begint de discussie, maar wilt ze dan niet verder voeren. Wij hebben een concrete zuurstofbegroting waarin alles haarfijn is uitgeteld. Ik zal ze u bezorgen en dan kunnen we verder praten.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het rondje zwartepieten van het voorbije anderhalve uur zal de energiefactuur van de Vlaamse gezinnen alleszins niet doen dalen. Nu kunnen collega's nog zo hard roepen dat de invoering van die heffing schandalig is, er is helaas niemand die kan ontkennen dat er een schuldenberg is ontstaan en gegroeid. Willen we de omslag maken naar een echt duurzaam energiebeleid, dan moeten we ruimte maken voor nieuwe investeringen in nieuwe productie van liefst hernieuwbare energie. Vandaar is een ingreep op korte termijn noodzakelijk om de schuldenberg weg te werken.

Voor CD&V zijn er drie belangrijke uitgangspunten: een billijke verdeling tussen alle energiekanten, het behoud van honderdduizenden jobs bij de energie-intensieve industrie en het voorzien in de nodige sociale correcties opdat mensen die het het moeilijkst hebben niet te hard worden getroffen. De regeling die is uitgewerkt door de Vlaamse Regering voldoet aan elk van deze uitgangspunten. De lasten zijn op een correcte wijze verdeeld over de bedrijven en gezinnen. Het zijn overduidelijk niet alleen de gezinnen die hierin bijbetalen: ook de bedrijven, álle bedrijven, betalen hun deel, meer zelfs dan tijdens de vorige legislatuur. Tot spijt van wie het benijdt.

Wel is er rekening gehouden met de competitiviteit van die bedrijven die energie-intensief zijn. Dat is niet nieuw. Ook in de vorige legislatuur maakten we deze keuze. De energiekosten onder controle houden was en is onderdeel van het Nieuw Industrieel Beleid dat hier op kamerbrede steun kon rekenen. Wij willen graag gezinnen sparen en de energiefactuur onder controle houden, maar we helpen deze gezinnen niet door hun job te laten verdwijnen.

Voor de gezinnen zijn er belangrijke sociale correcties. Voor de eerste keer worden sociale correcties toegepast bij het doorrekenen van de groenestroomkosten. De 283.000 gezinnen in Vlaanderen voor wie de energiekosten proportioneel een grote hap uit het gezinsbudget betekent, betalen zo slechts een vierde van de energieheffing.

Deze ingrepen zijn noodzakelijk om niet langer achteruit te hoeven kijken. De excessen van het verleden zijn in de vorige legislatuur al gestopt en met deze

maatregel worden de laatste historische lasten weggewerkt. Het is nu tijd om vooruit te kijken. Er moet een energiebeleid voor de toekomst uitgewerkt worden, want er wachten nog heel wat uitdagingen. Deze morgen stond nog in de kranten dat we ons moeten reppen om de 2020-doelstellingen te halen. CO₂-besparing, energiebesparing en meer groene energie zijn centrale doelstellingen in het Europese en het Vlaamse beleid. Binnen tien jaar gaat in principe de laatste kerncentrale in ons land dicht.

Nu we de rekening op orde zetten, is het tijd voor een alternatief beleid dat niet alleen efficiënt is, maar ook houdbaar op lange termijn. Er ligt veel werk op de plank. Als we de energiefactuur van de gezinnen echt onder controle willen houden, moeten we er in de eerste plaats voor zorgen dat elk gezin straks minder energie nodig heeft. Energiebesparing is een topprioriteit. Alleen zo kunnen we energiearmoede aan de bron aanpakken. Het Renovatiepact waar deze regering aan werkt, kan het verschil maken. Het is nu tijd om de goede ideeën op de tafel snel concreet te maken.

Maar niet alleen in onze woningen kan nog veel energie en geld bespaard worden. In de bedrijven en alle gebouwen in Vlaanderen is nog werk aan de winkel. We rekenen erop, minister, dat u de maatregelen die in de pijplijn zitten, zeer snel concreet maakt, zoals de oprichting van een ESCO-fonds bij PMV, een versterking van de REG-premies en de nog uit te werken mini-EBO.

We moeten vaststellen dat vorig jaar voor het eerst minder groene energie is geproduceerd in Vlaanderen dan het jaar ervoor. In 2014 kan 5,5 procent van de totale energieproductie als hernieuwbaar worden beschouwd. We moeten binnen vijf jaar aan 10,5 procent zitten. We moeten dus dringend aan tandje bijsteken, in de eerste plaats om een duurzamer energiesysteem te bekomen. Voor diegenen die daar minder belang aan hechten: als de doelstelling voor de productie van hernieuwbare energie niet wordt waargemaakt, kan Europa fikse boetes en dwangsommen opleggen. De productie van groene stroom en groene warmte moet omhoog. Daarvoor zijn initiatieven aangekondigd, zoals de Fast Lane voor windturbineprojecten. Er is ook de call 'groene warmte' en het interessante project van diepe geothermie in Mol. Ook zonne-energie kan – zonder subsidies – een belangrijke rol spelen in het halen van de doelstellingen.

Collega's, het is duidelijk dat we heel veel verwachten van de Vlaamse Regering en minister Turtelboom in het bijzonder. Maar we kunnen ook zelf heel wat doen, bijvoorbeeld vanuit de lokale besturen. In mijn eigen mooie Kruishoutem gaan we de komende jaren werk maken van een project waarbij we huis per huis, gebouw per gebouw nagaan hoe we energiebesparing kunnen realiseren en hoe we hernieuwbare energie kunnen produceren. We betrekken daar onze verenigingen bij, we betrekken daar geëngageerde Kruishoutemnaren bij. Het is een voorbeeld van hoe een aanpak van onderuit het verschil kan maken om onze doelstellingen inzake energie te halen.

Collega's, de discussie van vandaag is helaas een illustratie van het fundamentele probleem van het energiebeleid in Vlaanderen en ons land. Collega Gryffroy verwees er al naar: de nood om tot een coherente visie te komen op lange termijn voor ons energiebeleid. Dat staat hoog op onze agenda, het staat hoog op de agenda van de regering, want het staat zowel in het Vlaamse als het federale regeerakkoord. We hebben hier in juni nog een resolutie kamerbreed goedgekeurd om tot een energiepact te komen. Minister, op dat vlak ligt de bal in uw kamp. Alleen door nu vooruit te denken kunnen we ervoor zorgen dat er in de toekomst zekerheid is over duurzame en betaalbare energie. Een debat over de factuur met de kosten van het verleden kan interessant zijn, dat hebben we vandaag gezien, maar een debat over de facturen van morgen is eigenlijk nog veel belangrijker. Wij willen dat binnen vijf jaar, na deze legislatuur, de energiefactuur

effectief voor elk gezin en elk bedrijf weer kan zakken en we tegelijkertijd meer groene energie gaan produceren. Er is dus veel werk aan de winkel. En uiteraard, minister, op de CD&V-fractie kunt u rekenen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, we hebben een heftig en zeer bewogen debat achter de rug. Er zijn pakken papier afgezet bij de oppositie, zeer goed leesvoer. Er zijn emotionele argumenten geweest. Er is frustratie en boosheid geweest.

Dat was eigenlijk heel erg te voorspellen. Als je 9 miljard euro ontdekt, als dat lijkt uit de kast valt, en het schapraai, de voorraadkast is leeg, mijnheer Van Malderen, dan kun je die 9 miljard euro niet op de begroting nemen. Er is geen geld. Deze regering doet er alles aan om waar het kan, te besparen om toch de vitale dienstverlening, zorg, scholenbouw en infrastructuur, verder te kunnen uitdragen. Wie nu denkt dat we dat zomaar eventjes op de begroting moeten nemen, die ijlt.

Wat doet deze regering dan? Er zijn twee opties. Ofwel schuiven we die factuur nog maar wat door en beginnen we op den duur hier en daar wat belastingen te heffen om die rentelasten te kunnen betalen. Het zal onze tijd wel duren en misschien is het daarna aan een andere meerderheid en zetten we die pad in haar korf. Dat doet deze regering niet. Ze pakt de problemen aan en lost ze op.

Collega's, denkt u nu echt dat het zo prettig is voor een liberale minister en een liberale fractie om te moeten uitleggen dat we de mensen moeten opzadelen met het betalen van 100 euro om uw problemen, niet onze problemen, op te lossen? Denkt u dat dat aangenaam is? Dan wordt er zo met wat termpjes geschermd. Mijnheer Vandenbroucke, het is over u dat ik het heb. Dan wordt er zo wat persoonlijk gedaan. En wanneer wij onze duivels ontketen, wanneer onze frustratie zo hoog is, als de emmer der vernedering overloopt, dan schrikt u. Al jarenlang – collega Van Volcem haar emotioneel pleidooi was daar een bewijs van – zien wij deze tsunami op ons afkomen. Nu vragen wij inderdaad aan iedereen om een stukje bij te dragen om een dijk op te richten tegen die tsunami zodat we niet collectief verzuipen in uw wantoestanden.

En ja, u kunt dan – dat hebt u dan weer goed gevonden – pivoteren. Vandaag in de krant zegt u: de singles, jaja, de singels, we kunnen dat goed gebruiken! Dat is zeer pervers. Zal ik u zeggen waarom? Als wij, zoals ook de collega's van Groen gevraagd hebben, deze schuld zouden willen wegwerken met tarieven, want de enige mogelijkheid om een onderscheid te maken tussen een gezin en een alleenstaande is om dat via de tarieven te doen, dan betalen we er nog eens btw op. Klets, een factuur van 74 miljoen euro. Dat is een optie, zeker en vast. Belastingen op belastingen.

Wel, eerlijk gezegd, ik ben blij dat deze regering daarvoor past, en die 74 miljoen euro gebruikt om de tarieven voor de gezinnen en ook de alleenstaanden te verlagen. U mag dan een beetje schamper doen over die 280.000 gezinnen die 2,5 euro of 2 euro per maand zullen moeten betalen, en zeggen dat dat geen sociale correctie is. Het is misschien niet gratis genoeg. Dat begrijp ik. Gratis vindt u fantastisch.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega Schiltz, over gratis gesproken, die maatregel van het gratis kilowattuur kwam 95 procent van de gezinnen ten goede. 95 procent van de gezinnen hield daar een netto voordeel aan over, een voordeel dat groter was naarmate men minder verbruikte. Wat doet u? U schaft dat af, baf, met 90 euro op de factuur van diezelfde gezinnen, en u legt een vlaktaks op die zwaarder weegt naarmate men minder verbruikt. U doet dus

precies het omgekeerde: de mensen die minder verbruiken, het meest belasten. Dat is inderdaad het energiebeleid van het verleden op zijn kop zetten.

U zegt dat het erg moeilijk en moedig is om zo'n beslissing te nemen, waarover vrijdag dan niet kon of mocht worden gecommuniceerd, maar dat terzijde. U zegt dat het erg moedig is om een beslissing te nemen om de gezinnen met een factuur van 100 euro extra op te zadelen. Als dat zo moeilijk is, waarom hebt u diezelfde gezinnen het afgelopen jaar dan met tweeënhalve keer zoveel aan factuurverhogingen opgezadeld? Waarom zadelt u hen nu op met een verhoging met 350 euro op een jaar tijd?

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Vandenbroucke, dat gratis-verhaal, denkt u nu echt dat dat gratis was? U weet evengoed als ik dat de distributienetbeheerders die stroom moesten betalen. U weet ook dat die sociale stroom, zoals u die ook wel eens noemt, moest worden aangekocht door de distributienetbeheerders, die daar vaak een veel te hoge prijs voor betaalden. Collega Gryffroy heeft daarnet prefect uiteengezet waarom uw gratisverhaal niet werkt. Aan 95 procent komt het ten goede, maar eigenlijk komt het er zo'n beetje op neer dat u iemand een cheque geeft, maar ondertussen met uw hand in zijn achterzak zit om zijn portefeuille te stelen. Dát is dat gratis kilowattuur.

Sorry, maar wat die consecutieve verhogingen van facturen betreft, dat is oneerlijk. Wat die btw-verhoging betreft, we zaten samen in diezelfde regering. Op het moment dat de crisis het hardst toesloeg, wilden wij een indexsprong en wilden jullie daar niet van weten. Wel, dan hebben we dat verpakt als een tijdelijke btw-verlaging op de energiefactuur. Zo is dat gegaan. We hebben toen al gezegd dat dat tijdelijk zou zijn, dat het niet houdbaar was. Bovendien werd er zo massaal misbruik gemaakt van die verlaging dat dit gewoon niet te financieren was. Ik heb dat vanmorgen op de radio ook uitgelegd, met uw goede collega Beenders.

Collega's, wat doet deze regering? Wat doen we zowel in dit halfrond als aan de overkant van de straat? We verlagen de belastingen. We rekenen inderdaad een aantal facturen door, wat niet aangenaam, maar noodzakelijk is. Weet u wat u daarmee krijgt? Transparantie. Eerlijkheid. We zeggen aan de mensen: 9 miljard euro aan certificaten, dat kun je alleen op die manier betalen. We zeggen ook aan de mensen: als u werkt, dan zorgen wij ervoor dat het meer opbrengt, dat u meer keuzevrijheid hebt. We zeggen ook: ja, het is niet fijn dat uw energierekening stijgt, maar we doen er alles aan opdat u minder zou moeten verbruiken. Weet u, mijnheer Vandenbroucke, het enige echte gratis kilowattuur, het enige sociale kilowattuur, dat is het kilowattuur dat men niet moet verbruiken, en daarop zet deze regering volop in. *(Applaus bij de meerderheid)*

Nu heb ik natuurlijk zo nog een paar leuke oneliners die ik er nog bovenop kan gooien, maar ik denk niet dat ik collega Somers nog kan overtreffen.

Collega's, ik zou graag mijn betoog besluiten met de volgende bedenking. We willen allemaal meer groene energie. Ik denk dat we daar ondertussen wel van overtuigd zijn. We moeten doelstellingen halen. We beseffen dat dat belangrijk is voor het milieu, dat daar ook economische uitdagingen en opportuniteiten in zitten, dat daar jobs in zitten, dat we ons daarin kunnen differentiëren van een groot stuk van de rest van de wereld. We beseffen dat we de kans niet voorbij mogen laten gaan om ter zake het speerpunt te worden. Als u echter iemand neemt die geen zonnepanelen heeft en zijn buurman heeft er wel, en hij weet wat dat hem kost, denkt u dan echt dat u bijdraagt aan het draagvlak voor een transitie, denkt u echt dat u dan nog een draagvlak creëert voor nog bijkomende investeringen in hernieuwbare energie door de overheid? Het antwoord is neen. Daarom verheugt het me zeer, al is het met lood in de schoenen, maar dat is een

onvermijdelijke keuze die we hebben moeten maken, dat de factuur in 2020 zal zijn weggewerkt. In 2020 zullen we met een schone lei en opgeheven hoofd de mensen in de ogen kunnen kijken en zeggen: er is nog altijd hernieuwbare energie, er zal er nog meer zijn, maar ditmaal zal het niet uit uw portefeuille zijn dat we het geld daarvoor komen pakken. (*Applaus bij de meerderheid*)

Johan Danen (Groen): Ik heb vandaag heel wat gegoochel met cijfers gehoord, maar ik mis een lijn. We moeten dringend werk maken van een energievisie en een energiepact. Ik roep het parlement, maar vooral de minister op er dringend werk van te maken. Minister, hoe vaak hebt u de afgelopen maanden contact gehad met minister Marghem om te kijken wat er mogelijk is?

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): We zijn het er allemaal over eens dat er een noodzaak is aan een energievisie op lange termijn. Dat is hier trouwens unaniem goedgekeurd. Als u geen lijn vindt, dan zal ik ze u geven. Alle meerderheidspartijen hebben de lijn hier vandaag toegelicht. We hebben de impact op de bevolking zo laag mogelijk gehouden. Bovendien zorgen we ervoor dat de facturen transparant en betaalbaar zijn. Het andere aspect is energiebesparing. Nagenoeg iedereen van de meerderheid heeft ernaar verwezen. Ik zie de lijn wel. Doorrekenen wat moet, besparen waar het kan en ruimte creëren waar het moet.

Minister Annemie Turtelboom: Vandaag zijn hier inderdaad veel cijfers gevallen, mijnheer Danen. U weet dat ik al heel vaak in het parlement slides heb getoond. Ik heb zopas de SERV-rapporten aan de heer Vandenbroucke overhandigd. Ik vind het een beetje jammer dat u de SERV-rapporten, net zoals tijdens de vorige legislatuur, naast u neerlegt. U had ze beter gelezen. U had het zelfs beter gedaan vanaf 2009.

Ik ben het eens met de heer Danen: ik had liever een debat over de energievisie gevoerd. Vorige week heb ik in de commissie nog gezegd dat er moet worden samengewerkt met de Federale Regering en de andere gewesten. Jammer genoeg hebben de vier niveaus een andere dynamiek. Daarom heb ik beslist zelf door te gaan met de energievisie in Vlaanderen. U mag me daarin opjagen, ik vind het zelfs terecht. Het is alleen spijtig dat het debat de noodzakelijke beslissing die we moeten nemen contamineert. Die beslissing is nodig omdat in 2020 de 2 miljard euro van vandaag 4,7 miljard euro wordt. Daarom heffen we 8 euro per maand en 2 euro voor kwetsbare gezinnen. Niets doen was echt geen optie. Ook al zijn we helemaal niet verantwoordelijk voor de huidige toestand, we moeten onze verantwoordelijkheid nemen en de schuld wegwerken, ze niet verder te laten aangroeien. We moeten vandaag beslissingen nemen. We mogen de schuld niet doorschuiven naar onze kinderen en kleinkinderen. We moeten het vertrouwen opnieuw herstellen. Op een bepaald moment was er een dip in hernieuwbare energie. De perceptie was dat als er geen nettorendement van 10 procent was, op een moment waarop banken een negatief rendement hebben, het niet meer rendabel zou zijn. Een gezin dat zonnepanelen plaatst, heeft een jaarlijks rendement van 4 à 5 procent. Het gaat hier om schone groene energie, zonder subsidies, want die worden in 2016 volledig stopgezet. We hebben ook een aantal maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat dit debat over enkele jaren niet meer op dezelfde manier moet worden gevoerd. Ik merk dat de sp.a niet het woord heeft genomen over het Tarievendecreet. Vorige week was het nog een tussenkomst waard van twee minuten, en vandaag zelfs helemaal niet.

Wat hebben we nu gedaan? Het Tarievendecreet zorgt ervoor dat tarieven voortaan elk jaar aanpasbaar zijn. Ze kunnen stijgen en als er prijsdalingen zijn, kunnen ze dalen. Ik heb een tweejaarlijks rapport gevraagd aan het Rekenhof om ervoor te zorgen dat schulden niet meer onder mat kunnen worden geveegd. Zo niet, bestaat de kans dat iemand op een bepaald moment koud wakker wordt

omdat ze weggestopt waren bij de distributienetbeheerders. Dankzij de controle door het Rekenhof wil ik komen tot eerlijke en transparante tarieven.

Wat vragen bedrijven als ze willen investeren? Ze willen vooral duidelijkheid en geen verdoken gratisverhaal waarvan de factuur later komt. Investeringszekerheid en rechtszekerheid is wat wij hen willen geven. Daarom nemen we vandaag deze moeilijke maar noodzakelijke beslissing: om te vermijden dat de 8 euro per maand op termijn 250 euro per jaar zou worden tegen 2019. Daarvoor wil ik niet verantwoordelijk zijn. Ik wil een politica zijn die op cruciale momenten het lef en de moed heeft om tegen de stroom in te zwemmen. In dit moeilijk dossier neem ik mijn verantwoordelijkheid op.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik sluit mij aan bij de woorden van minister Turtelboom.

Collega Danen, ik hoop niet dat u weer veel cijfers, studies of impactanalyses zult vragen. Ik wil actie, want de cijfers zijn er al. Wat het allemaal kost, kunt u perfect terugvinden, daarover is geen discussie. Nu wil ik dus graag actie met betrekking tot het energiepact en nog een pak andere maatregelen.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik denk dat onze fractie het erover eens kan zijn dat het debat moet gaan over hoe de problemen kunnen worden opgelost en ook over de toekomst. Daarover ging het misschien nog te weinig. Ik heb een aantal collega's gehoord, kamerbreed, die wel degelijk de toekomst van het energiebeleid centraal willen plaatsen.

Ik wil graag verduidelijking vragen over het volgende. U zei dat u aan het energiepact werkt, maar dat het niet zo gemakkelijk zal zijn om tot een gedragen visie te komen. Wat houdt ons tegen om eindelijk de stap te zetten naar een afspraak tussen alle overheden om een deftig energiebeleid te voeren in de toekomst?

Minister Annemie Turtelboom: Vorige week hebben we daarover in de commissie een uitgebreid debat gevoerd. Ik pleeg uiteraard veel overleg met mijn federale collega Marghem, maar ik merk dat er in Vlaanderen, Brussel en Wallonië en op het federale niveau soms een andere dynamiek speelt. Ik heb in de commissie ook aangegeven dat ik sowieso verder ga met de energievisie voor Vlaanderen, want het feit dat het misschien iets trager gaat wanneer je met vier rond de tafel zit, mag ons niet beletten om zelf onze doelstellingen te halen. We moeten ons niet verschuilen achter de andere gewesten of bestuursniveaus: ik werk aan een eigen energievisie en tegelijkertijd werk ik op het federale niveau met alle gewesten samen aan een gedragen energiepact.

Johan Danen (Groen): Wat zijn dan de voornaamste knelpunten die maken dat het niet goed loopt met de andere gewesten of op het federale niveau?

Minister Annemie Turtelboom: Het gaat om standpunten die bepaald worden door een dynamiek die kan spelen wanneer je op zoek gaat naar een aanpassing van de verkeersfiscaliteit op leasingwagens, bijvoorbeeld, en die verband houden met de complexe federale structuur in België. Ik stel bijvoorbeeld ook vast dat, wanneer we de schenkingsrechten voor onroerende goederen hebben verlaagd, Wallonië en Brussel ons zijn gevolgd. Op het moment dat we nu voluit gaan voor de vergroening van de verkeersfiscaliteit, volgen Brussel en Wallonië ook. Maar er kan een verschil in timing zijn van de prioriteiten.

Eén ding is zeker: ik wil heel snel gaan. We hebben al veel goede debatten gehad in de commissie Energie, zowel over de energieleningen, als over de premies, als over de energievisie, waarbij we elkaar vaak over de partijgrenzen heen kunnen vinden over de doelstellingen die we willen bereiken.

Het enige wat ik zeg, is: als het op het ene niveau wat trager gaat, belet me dat niet om snel te gaan op ons niveau.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord?

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, collega's, ik wil een motie aankondigen.

De voorzitter: Is dat een motie van de meerderheid?

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Jawel.

De voorzitter: Wenst er nog iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– De meerderheid, sp.a, het Vlaams Belang en Groen kondigen aan een motie te zullen indienen.

De moties moeten uiterlijk om 16.40 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 16.11 uur.

– De vergadering wordt hervat om 16.24 uur.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de sterke toename van het aantal leerlingen dat les volgt in Koranscholen

De voorzitter: We hebben afgesproken dat we bij de actuele vragen geen papier meer gebruiken. Ik zie hier vaak mensen teksten aflezen. Dat is gedaan. Dat is de toepassing van het reglement. Dat geldt zowel voor de regering als voor de leden.

De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Stel u voor dat elk weekend opnieuw duizenden of misschien wel tienduizenden kinderen verplicht zouden worden om de Bijbel uit het hoofd te leren. Elk weekend opnieuw moeten ze, in plaats van te kunnen uitrusten van een vermoeiende schoolweek, naar de les om een dik boek uit het hoofd te leren. Er zou ongetwijfeld van links tot rechts, bij centrumrechts en in het centrum heel veel bezwaar geuit worden indien dergelijke praktijken binnen het christendom nog zouden gebeuren. Gelukkig is dat niet meer het geval, in tegenstelling tot bij de islam.

We zagen begin deze week in het Canvasprogramma Terzake een reportage die een beeld schetste van de Koranscholen. Vele duizenden moslimkinderen worden elk weekend verplicht de Koran van buiten te leren, obscure teksten dus voor jonge kinderen die ze niet eens begrijpen – en misschien soms maar goed ook, gezien de haatdragendheid van vele verzen in de Koran.

Die Koranscholen zijn inderdaad niet nieuw, maar de beelden waren erg confronterend. U moet niet alleen als minister van Inburgering maar ook als moeder toch

gechoqueerd zijn als u kinderen van 5 jaar, piepjonge meisjes van 5 of 6 jaar ziet, die verplicht worden om een hoofddoek te dragen. Bovendien vinden de lessen niet plaats in het Nederlands maar in het Turks of het Arabisch en er blijkt amper controle te zijn op wat onderwezen wordt in de Koranscholen.

Voor de reportage werden wel enkele scholen bereid gevonden om te getuigen. Ze dienden als model, als voorbeeld, maar er bestaan ongetwijfeld Koranscholen waar het er minder fraai aan toegaat.

De vraag is dan ook voor de hand liggend. Minister, u bent minister van Inburgering. Koranscholen duwen de islamitische moraal door de strot van kinderen, een moraal die haaks staat op onze Europese waarden en normen en die dus integratie tegenwerken. Welke actie gaat u ondernemen om te verhinderen dat steeds meer kinderen week na week in hun integratie belemmerd worden?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Janssens, u hebt mij aangesproken op mijn moederrol. Mijn oudste zoon doet dit jaar zijn vormsel en hij moet elk weekend aanwezig zijn op de catechese. Hij moet fragmenten uit de Bijbel kennen, en ik vind dat goed.

Ik heb de reportage vandaag ook bekeken. Maar u weet net zo goed als ik dat we in een land leven dat vrijheid van religie en vereniging kent.

Die Koranlessen vinden plaats in het weekend, buiten het leerplichtonderwijs. Al die kinderen die ik tijdens de reportage heb gezien, spraken perfect Nederlands, volgden leerplichtonderwijs en doen in het weekend wat zij in hun vrije tijd mogen doen. Ik weet niet zo goed wat eigenlijk de bedoeling is van uw vraag. Hoe moet een overheid optreden tegen wat mensen in hun vrije tijd doen? Moeten wij in de vrije tijd van bepaalde mensen ingrijpen?

Mijnheer Janssens, ik heb ook vandaag nog contact opgenomen met de Moslim-executieve. Zij hebben gisteren een heel duidelijke boodschap gebracht tijdens de reportage van Terzake van gisteren. Zij willen meer controle. Maar die controle moet niet door de Vlaamse overheid gebeuren want wij geven geen euro subsidies aan die Koranscholen. Het is de federale minister van Justitie, Koen Geens, die in intensieve gesprekken vervat zit met de Moslim-executieve om meer controles te doen. De Moslim-executieve is daar zelf vragende partij voor. Zij willen immers dat die Koranscholen zich beperken tot het memoriseren en interpreteren van de Koran, op de letter.

U bent misschien voorstander van het ingrijpen in de vrije tijd van anderen, maar dat zou betekenen dat aan alle vrijheden van deze staat wordt voorbijgegaan.

Het grote voordeel – en op dat vlak deel ik de mening van de Moslim-executieve – is dat er geen beroep meer moet worden gedaan op importimams. Mensen die in Vlaanderen zijn geboren en getogen en die normen en waarden van onze samenleving kennen, kunnen die opnemen in hun imamopleiding en in hun imam zijn. Dat is heel belangrijk.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, indien het niet over zo'n politiek correct item als de islam zou gaan, dan zouden er ongetwijfeld meer sprekers op het spreekgestoelte staan om dergelijke praktijken aan te klagen. Het is niet omdat er in dit land godsdienstvrijheid is dat er op elke hoek van de straat een moskee of een Koranschool moet zijn. Praktijken die we binnen het christendom anno 2015 niet meer zouden tolereren, mag men ook van een importreligie die de islam is, niet tolereren, zeker wanneer we vaststellen dat vijfhonderd moslims uit België, al dan niet geradicaliseerd in dergelijke Koranscholen, naar Syrië en

Irak zijn getrokken om barbaarse praktijken op zogenaamde ongelovigen uit te oefenen. Minister, ik vraag u alleen om op zijn minst de moed te hebben om, zoals zelfs een socialistisch minister in Nederland heeft gedaan, een onderzoek te voeren naar extremistische elementen binnen de moskeeën en binnen de Koranscholen. Dat is uw plicht als minister van Inburgering en Integratie.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Janssens, ik herhaal dat die kinderen die lessen volgens tijdens het weekend, dus tijdens hun vrije tijd. Zij spreken ook perfect Nederlands. In het kader van extremisme en dergelijke meer is het beter dat er een letterlijke interpretatie wordt gegeven van wat er in de Koran staat dan dit over te laten aan ronselaars die een eigen interpretatie geven aan de Koran.

Mijnheer Janssens, als u als verkozen parlements lid van dit parlement, in een land met vrijheid van religie en vereniging, vindt dat een van de vijf wereldgodsdiensten moet worden verboden in Vlaanderen, dan zegt u dat nu.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik zeg dat de erkenning van die godsdienst, van de islam, een religie die haaks staat op onze Europese normen en waarden, een vergissing was die beter teruggedraaid zou worden.

In de Koran staan verzen zoals: "Doodt de afgodendienaars waar je hen maar vindt, neemt hen gevangen en belegert hen." Dat zijn de teksten die kinderen van 5 en 6 jaar moeten interpreteren. Is het dat wat u wilt? Is het dat dat u met uw partij, met de N-VA, toestaat?

Als u het ernstig meent, minister, met de deradicalisering van moslims of met het voorkomen van radicalisering, dan moet u het probleem bij de bron aanpakken. En dan moet u de islamisering van Vlaanderen stoppen.

Maar wat is de realiteit? De moedertaal van hier geboren moslims is naar eigen zeggen – dat bleek uit de reportage – niet Nederlands maar Turks of Arabisch. Men sluit zich op in parallelle gemeenschappen. Men stelt de islamitische waarden boven de Europese waarden, hier in Vlaanderen. Dat is wat men ziet na 40 jaar mislukte niet-Europese migraties en mislukte integratie.

Minister, als u moskeeën en dus ook Koranscholen, want die horen daarbij, zult blijven subsidiëren, dan zal het over veertig jaar nog erger zijn. *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

En dan hebt u geen Vlaamse islam gerealiseerd, maar alleen een steeds meer geïslamiseerd Vlaanderen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over een verkeersenquête onder fietsende jongeren

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de verhoging van de fietsveiligheid (bij jongeren)

ACTUELE VRAAG van Martine Fournier aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de kwaliteit van de fietspaden

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, de actie 'De Verkeersweken' van MNM heeft het onderwerp geagendeerd en ...

De voorzitter: Mijnheer Schiltz, het is niet de bedoeling om voor te lezen van een papier. Ik stel voor dat ook u zich aan die afspraak houdt. Ik heb dat heel uitdrukkelijk gevraagd, want in het reglement staat dat we geen papier meer gebruiken. U moet maar vanuit uw buik spreken om te bedenken wat u wilt zeggen. *(Applaus. Opmerkingen)*

Dames en heren, u kunt natuurlijk het reglement veranderen, maar ik ben het beu dat hier mensen vragen komen voorlezen. Dan moeten we maar geen actuele vragen meer organiseren. Dan stoppen we daarmee. *(Applaus)*

Mijnheer Somers, hij mag inderdaad ook uit zijn hart spreken, uit zijn buik en uit zijn hart.

Mijnheer Schiltz, u kunt dat ongetwijfeld.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, ik heb daar ook geen enkel probleem mee. Ik heb weinig papier nodig.

Minister, MNM heeft een actie gelanceerd om de verkeersveiligheid op de agenda te zetten, samen met de Vlaamse Automobilistenbond (VAB). Er is een brede enquête gelanceerd bij jongeren, en daar komen toch een aantal opmerkelijke vaststellingen uit voort. Vele weggebruikers, niet alleen fietsers, maar ook automobilisten, overschatten hun kennis van het verkeersreglement en van de verkeersveiligheid. Ze denken dat ze alles onder de knie hebben, maar toch schort er nog een en ander aan.

En dan is er het verhaal van Sophie, een jongedame die een heel zwaar accident heeft gehad. Ze werd op de fiets aangereden door een auto. Ten gevolge daarvan heeft ze een ernstig hoofdletsel opgelopen. Nadien, nu ze gelukkig wonderwel genezen is, vraagt ze zich af hoe het toch komt dat ze zo dom kon zijn om geen helm te dragen, hoe het komt dat zo'n accident heeft kunnen gebeuren.

Dat brengt ons bij de discussie over de helm. Dat is een moeilijke discussie. Moet de helm verplicht worden of niet? Er zijn voor- en tegenstanders, ook in onze fractie. Er zijn er een aantal voor de verplichte helmdracht – knipoog, knipoog.

Ik heb gelezen, minister, dat u suggereert om de thematiek onder te brengen bij het Vlaams Huis van de Verkeersveiligheid, een initiatief dat wij ondersteunen.

Maar mijn vraag is breder. Welke conclusies en welke verdere beleidsmaatregelen zult u nemen naar aanleiding van deze enquête? *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, ik wil eigenlijk inpikken op wat de heer Schiltz daarjuist heeft gezegd. De enquête heeft aangetoond dat één op vier zich onveilig voelt in het verkeer, maar ook dat het blijkbaar goed gesteld is met de kennis van Sartre. De kop boven het artikel was immers dat de verkeers-onveiligheid de fout van de andere is: 'L'enfer, c'est les autres'.

Vooraf één statistiek is me bijgebleven, namelijk dat minder dan één op tien jongeren effectief een helm draagt in het verkeer. Daar is gisteren een interessante discussie over losgebarsten. Eigenlijk zet die twee soorten argumenten tegenover elkaar.

De eerste soort zijn argumenten die op cijfers gebaseerd zijn, cijfers die rationeel zijn. We kunnen zien dat de meeste dodelijke ongevallen met fietsers, met een hoofdletsel te maken hebben, en dat wie een helm draagt tot 50 procent minder kans op een hoofdletsel heeft. Als we die cijfers toepassen op ons land, zouden er 500 minder doden en zwaargewonden in ons verkeer zijn.

Aan de andere kant zijn er een aantal meer emotionele argumenten. Die kwamen ook uit die enquête naar voren. Er werd gevraagd waarom ze dan geen helm dragen. Daarop antwoordden de mensen: "Niemand doet het" of "Het is oncool en belachelijk." Top of the bill was: "Mijn haar geraakt ervan in de war."

U hebt gisteren gezegd dat u over die maatregel twijfelt. Dat vind ik bijzonder lovenswaardig. Politiek gaat over twijfel, over het afwegen of de potentiële winsten bij een maatregel groter zijn dan de nadelen die wij ervan kunnen ondervinden. Ik weet dat die materie op het federale en Vlaamse niveau te paard zit rond sensibilisering en het verplicht maken. Vlaanderen heeft een stem in dat debat. Minister, op welk soort criteria zult u afwegen of het dragen van zo'n helm al dan niet effectief moet worden verplicht in uw nieuw Vlaams verkeersveiligheidsplan?

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Minister, voorzitter, collega's, het zou jammer zijn dat ik als derde spreker alle resultaten nog eens zou moeten herhalen. Ik zal het jullie besparen. De resultaten waren te zien op heel veel sociale media en media tout court.

Ik denk niet dat we hier de discussie ten gronde over de fietshelm kunnen voeren. Ik denk dat er heel veel pro's, maar ook veel contra's zijn. Die werden ook al door mijn collega's aangehaald. Heel wat bekende Vlamingen hebben zich ondertussen gemoeid in de discussie van het al dan niet verplichten van een fietshelm. Ik stel voor dat we dat eventueel in de commissie verder ten gronde bespreken, met alle argumenten pro en contra.

Ik wil een ander punt uit de enquête aanhalen, namelijk dat heel wat jongeren, als ik mij niet vergis 56 procent, zeggen dat we met een tekort aan fietspaden en ook heel veel slechte fietspaden worden geconfronteerd.

Minister, wat zult u doen aan de fietspaden? Zult u de komende maanden en het komend jaar extra investeren of de kwaliteit van de fietspaden verbeteren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U stelt uiteenlopende vragen.

Ons vertrekpunt is de schande van de 400 verkeersdoden in Vlaanderen. De afgelopen tien jaar hebben we een gestage daling gezien, vervolgens een stagnatie en uiteindelijk in 2014 weer een stijging. Een belangrijk element achter dat cijfer 400 is een andere vervelende waarheid, namelijk dat het aandeel zwakke weggebruikers – fietsers en voetgangers – op 10 jaar tijd op dat vlak geen goede evolutie heeft doorgemaakt. De daling van het aantal verkeersdoden is uitsluitend te schrijven op het conto van de wagenbestuurders. Waarom is dat zo? Niet zozeer omdat die wagenbestuurders veiliger zijn geworden, maar omdat die auto's veiliger zijn geworden. Ik zeg het even uit het hoofd, maar zal er niet ver naast zitten: wat het aantal letselongevallen betreft, zijn we de laatste 10 jaar, van 2005 tot 2014, van 8900 naar 9700 gegaan. Het aantal verkeersdoden is gestegen van 90 naar 94. Dat is dus een stijging in de laatste 10 jaar in een beschaafde samenleving.

Wat doen we daaraan? Die schande van de vierhonderd willen we gebruiken om de samenleving te mobiliseren. Daarom hebben we ook dat Vlaams Huis voor de Verkeersveiligheid opgericht, met een brede vertegenwoordiging, dus niet alleen de usual suspects, de Vlaamse verkeersveiligheidsorganisaties, maar breed aangevuld met politie en parket, en daarnaast ook de automobilistenverenigingen. Zelfs de transportfederaties zitten mee aan tafel. Zij hebben de opdracht

gekregen om samen met mij een Vlaams verkeersveiligheidsplan uit te werken. Ze doen dat in vier kamers, op basis van de vier e's: educatie, engineering – infrastructuur –, enforcement – handhaving – en evaluatie. We hebben hen ook de opdracht meegegeven om speciale aandacht te besteden aan zeven doelgroepen, op basis van het onderzoek van de Universiteit Hasselt, die specifiek zeven doelgroepen naar voren heeft geschoven, bijvoorbeeld motorrijders, maar ook fietsers en voetgangers.

En dan nog eens speciaal in de bebouwde kom. Het grootste aantal verkeersdoden valt wel buiten de bebouwde kom, maar binnen het aantal doden in de bebouwde kom is er een oververtegenwoordiging van de zwakke weggebruiker. Dat lijkt evident, maar in Nederland vallen er veel meer doden binnen de bebouwde kom. Maar dit terzijde.

Dat wat het Vlaams Verkeersveiligheidsplan betreft. We werken nu ook het Fietsplan af. Dat focust enerzijds op investeringen, mevrouw Fournier. Het uitgangspunt is het behoud van het investeringsniveau. Niet ondanks maar dankzij de besparingen kunnen we dat investeringsniveau op peil houden. Met betrekking tot de gemeenten maak ik mij een beetje zorgen omdat het aandeel van de gemeenten in de investeringen in fietspaden wat terugloopt. Via het Fietsfonds stellen wij 10 miljoen euro ter beschikking op basis van de regel 40-40-20. Een gemeente neemt 20 procent van de financiering op zich, en de provincie en het gewest elk 40 procent. Uiteindelijk wordt 80 procent niet door de gemeente zelf gefinancierd. Zij financieren maar 20 procent, en toch raakt die 10 miljoen euro absoluut niet ingevuld.

Het tweede belangrijke element van dat Fietsplan is het feit dat we veel meer moeten trekken in de coördinatie. Er zijn misschien te veel spelers, te veel bestuurlijke niveaus. We zullen dat veel meer moeten coördineren en de versnippering tegengaan.

Dan is er de discussie over de fietshelm. Ik heb het meegegeven, maar dat geraakt snel ondergesneeuwd: wij zijn, voor alle duidelijkheid, hierin niet bevoegd. Het gaat eigenlijk om een aanpassing van de wegcode. Dat is dus een federale bevoegdheid. Maar er is wel een opportuniteit, in die zin dat mevrouw Galant heeft aangekondigd dat ze de wegcode wil wijzigen. Die wijziging kan, door de overlapping van de bevoegdheden, niet zonder de betrokkenheid van de deelstaten. We zullen daar sowieso advies over moeten verlenen. Er is een poging ondernomen daartoe, maar die poging is compleet gestrand. Wij zullen zeker een advies geven met verschillende punten, en dit kan er een van zijn. Dit is geen politieke discussie. In alle fracties zullen er voor- en tegenstanders zijn. Als ik mijn mailbox bekijk, zie ik een overzicht van Vlaanderen. Er is daarover verdeeldheid. Het is wel een nuttige discussie. Persoonlijk tender ik misschien ook meer naar een verplichting. De gordeldracht heeft ook een cultuurwijziging veroorzaakt. Iedereen die nu in de wagen stapt, gebruikt zijn veiligheidsgordel automatisch. Die analogie is dus mogelijk. Gelet op de wetenschap dat wij ongetwijfeld een advies zullen moeten geven aan de federale overheid, zal ik dit voorleggen aan het Vlaams Huis voor de Verkeersveiligheid. In een tweede orde kunnen we in het parlement, op basis van dat advies, een goede discussie voeren.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, dank u voor uw omstandige antwoord. Verkeersveiligheid is bij uitstek een thema waar we niet te fel ideologisch aan politiek moeten doen maar wel idealistisch. Wij moeten er namelijk voor zorgen dat de verkeersveiligheid erop vooruitgaat. Uw benadering is goed en zal het debat objectiveren met een aantal concrete voorstellen en cijfers, en met de vier werkgroepen waarnaar u hebt verwezen. Zelf wil ik zeker ook verkeerseducatie onder de aandacht brengen. In Antwerpen hebben we een fantastische schepen die daar excellent werk voor doet, Claude Marinower. Hij probeert in alle scholen het niveau van de verkeerseducatie omhoog te krikken.

Het begint met kinderen bewust te leren omgaan met de weg en met de gevaren, en eventueel ook met de helmdracht, natuurlijk.

Tevens ben ik zeer blij dat het investeringsniveau hoog blijft, want wat baat een verkeerseducatie als de fietser zich op krakkemikkige wegen moet begeven of gedwongen wordt in een conflict met een automobilist. Het thema van de conflictvrije kruispunten kwam recent nog aan bod. We zullen met argusogen en met enthousiasme uitkijken naar de resultaten van de studies van het Vlaams Huis voor de Verkeersveiligheid, en ook van uw overleg met minister Galant, die vandaag trouwens een zeer boeiend parcours heeft uitgerold. Haar participatietraject kan ervoor zorgen dat ook de Vlaamse weggebruiker zijn weg naar haar zal kunnen vinden. (*Applaus*)

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik ben blij te horen dat u neigt naar een analogie met de verkeersregels die van toepassing zijn op de gordels in de auto. De verplichting om een helm te dragen, gaan we toch zeer grondig bestuderen.

Ik wil ook vragen om de praktijken mee te nemen, en de effecten van de dertien landen van de Europese Unie waar zo'n verplichting van kracht is. In de Verenigde Staten zijn er 21 staten plus D.C. die dat ook al hebben ingevoerd voor jongeren. Daar kunnen we nog inspiratie gaan opdoen.

Martine Fournier (CD&V): Ik ben blij dat het budget voor de fietspaden behouden blijft, ook in tijden van besparing. In het regeerakkoord staat dat het budget van de fietspaden zou moeten verhogen tijdens deze legislatuur. In de beleidsbrief van 2016 staat er geen verhoging, er wordt wel herhaald dat het budget behouden blijft. Minister, zal de verhoging die in het regeerakkoord staat, worden uitgevoerd in 2016 of misschien later in deze legislatuur?

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp.a): Iets baart me zorgen, in het bijzonder in mijn eigen stad. Onder impuls van de Vlaamse administratie neemt het aantal gekleurde fietspaden en suggestiestroken af. We hebben een zeer vervelende discussie over verschillende plaatsen, waarvan wij overtuigd zijn dat gekleurde fietspaden de verkeersveiligheid doen toenemen. Onder invloed van de laatste van de vier e's, evaluatie, zegt de Vlaamse administratie dat we ons vergissen omdat dat misleidend is. Chauffeurs zijn misleid en het zou tegen de verkeersregels zijn dat we de fietsers op gekleurde stroken plaatsen. Ik vraag u om met uw administratie te praten, want ze blokkeert uw goede wil.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik sluit me deels aan bij de actuele vragen en blijf wat in twijfel zitten. Ik ga graag af op empirisch onderzoek. Sommige landen hebben de verplichte fietshelm ingevoerd, en daar is het aantal fietsers drastisch gedaald. Dat is niet de bedoeling. Minister, ik hoop dat uw Huis voor de Verkeersveiligheid een antwoord kan bieden. U zegt dat de slachtoffers vooral binnen de bebouwde kom vallen. Het is een interessant debat of het niet ook te maken heeft met het stijgend aantal fietsers. Steeds meer mensen zijn aan het fietsen, en dat vind ik een goede zaak.

U zegt dat we vooral moeten focussen op wat we zelf kunnen doen. Moeten we inzake weginfrastructuur niet ook inzetten op conflictvrije kruispunten, waarvan we weten dat ze goed zijn voor de verkeersveiligheid en, waar het kan, ook op afgescheiden fietspaden?

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft, is het altijd onze ambitie om maximaal te werken aan conflictvrije kruispunten. Dat lukt niet altijd omdat er

beperkingen zijn met betrekking tot de inpassing, omdat het ruimtelijk niet lukt. Je veroorzaakt een gigantische bottleneck en dus een filevorming. Als je echt de conflictvrije ratio wil doortrekken, dan betekent dat dat je voor elke vervoersmodus – wagen, fiets, voetganger – apart groen licht moet geven. Daar kun je een lange technische uitleg over geven, maar er zijn wel wat praktische bezwaren.

In deze legislatuur wil ik graag uitkomen op een hoger budget voor fietspaden. Dat is absoluut mijn ambitie.

Mijnheer Landuyt, de discussie over de fietssuggestiestroken hebben we in de commissie al gevoerd. Het is niet vrij van discussie. We kunnen dat nog eens hernemen. De Fietzersbond is ook verdeeld over het nut van de fietssuggestiestroken, omdat ze een vals gevoel van veiligheid zouden geven.

Wat tot slot de bebouwde kom betreft, heb ik mij misschien niet goed uitgedrukt. In tegenstelling tot in Nederland vallen er in Vlaanderen meer verkeersdoden buiten de bebouwde kom. Dat is een verhouding van 60-40. In Nederland is dat omgekeerd. Maar als je kijkt naar het aantal slachtoffers dat binnen de bebouwde kom valt, zie je een oververtegenwoordiging van de zwakke weggebruiker. Dat komt vooral doordat binnen de bebouwde kom de snelheidsbeperkingen niet worden nageleefd. De beperking van 30 kilometer per uur wordt door 9 op de 10 chauffeurs niet nageleefd, maar belangrijker nog is dat de regel van 50 kilometer per uur niet wordt nageleefd door 6 op de 10 chauffeurs. Als je slachtoffer bent van een verkeersongeval aan 30 kilometer per uur, heb je nog 90 procent kans op overleving. Vooral ongevallen boven die 50 kilometer per uur hebben de meest dodelijke gevolgen. Dat moet dan ook de focus zijn.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Rzoska, de twijfel die u geuit hebt, staat absoluut niet in de weg dat we hier een gezamenlijk en liefst unaniem werkstuk van maken. Het is vooral zaak om zo veel mogelijk cijfers te objectiveren en aan de hand daarvan een opportuniteitsdebat te houden. Wij houden zeker een open blik, zowel op het verbod als op het niet-verbod.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, toen ik twaalf jaar was, heb ik eens samen met u actie gevoerd voor fietspaden in en rond Leuven. Dat was toen met minister Sauwens. Ik ben heel blij dat de minister zo omstandig en voorzichtig te werk gaat en dat zijn investeringen in fietspaden blijven, ondanks of dankzij de besparingen. *(Applaus bij de N-VA)*

Martine Fournier (CD&V): Een element dat hier nog niet ter sprake is gekomen, is dat het ook heel belangrijk is om als fietser gezien te worden. Ik denk dan concreet aan twee zaken. Ten eerste is er het fluohesje, dat al voor een groot stuk ingeburgerd is bij kindjes van de lagere school, maar dat toch moeilijker ligt voor volwassenen. Er is dus nog heel veel werk om te sensibiliseren om zo'n hesje te dragen. Ten tweede rijden er nog heel veel fietsen zonder licht. Wij voeren daar als lokale politiezone bepaalde acties rond.

Het is heel belangrijk dat men als fietser ook gezien wordt. Daar kan op het vlak van sensibilisering nog heel veel aan gedaan worden.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Yamila Idrissi aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de overheveling van het budget voor het Topstukkendecreet naar jonge kunstenaars

ACTUELE VRAAG van Cathy Coudyser aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de uitspraken van de minister betreffende de aankoop van topstukken en een heroriëntering van de middelen uit het Topstukkenfonds

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Yamila Idrissi (sp.a): Minister, gisteren mochten we in de krant lezen dat u jonge kunstenaars gaat steunen. Dat vinden wij noodzakelijk en belangrijk, en daarom juichen wij dat toe. Jonge kunstenaars en talenten steunen: als sp.a staan we daar voor 100 procent achter.

U zei dat u dat beleid gaat steunen vanuit het Topstukkendecreet. Mijn eerste bedenking daarbij was dat u dan aan elke bezitter van een topstuk het volgende signaal geeft: verkoop uw stuk maar, wij gaan u niet tegenhouden.

Minister, u neemt één goede beslissing, namelijk het steunen van jonge kunstenaars, en u neemt één slechte beslissing, namelijk dat u het geld afneemt van Erfgoed. Het geld dat u binnen de regering niet hebt binnengehaald voor jonge kunstenaars, gaat u nu dus bij Erfgoed halen. Als er een topstuk passeert, gaat u daarmee naar de Vlaamse Regering, zegt u.

Minister, ik heb één belangrijke vraag. Waarom denkt u dat u nu wel geld zult binnenhalen, als u voor een belangrijke prioriteit van Cultuur geen geld kunt binnenhalen, als u voor de jonge kunstenaars geen geld kunt binnenhalen? Toch gaat u ervan uit dat u voor de topstukken wel geld gaat binnenhalen. Waarom denkt u dat?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik en iedereen in de zaal weten dat u kunst en cultuur een warm hart toedraagt, minister. U bent een minister met een visie en durft ook keuzes te maken. Dat siert u, want een minister moet keuzes maken. Maar gisteren waren we toch even geschrokken, durf ik te zeggen. Ik wil de vraag nuanceren.

U wilt het debat openen over de toekomst van het Topstukkendecreet en het Topstukkenfonds. U haalt terecht aan dat het Topstukkenfonds onder druk komt te staan. Elk jaar gaat er een goede 500.000 euro naartoe, aangevuld met een bedrag van de Koning Boudewijnstichting. Topstukken moeten worden gerenoveerd en gerestaureerd. Dat komt uit dat fonds. En als er zich opportuniteiten voordoen om topstukken aan te kopen, kan dat fonds de voorzet geven.

Als ik het goed begrijp uit de pers, wilt u het Topstukkenfonds uitbreiden of... Ik weet het niet goed, daarom vraag ik verduidelijking. U wilt in elk geval de jonge kunstenaars een hart onder de riem steken en steunen. Dat willen wij ook allemaal. Die jonge kunstenaars zijn onze toekomst. Alleen is de link tussen beide me niet helemaal duidelijk. Kunt u dat verduidelijken, minister, en hoe past het in de beleidsnota, waarin u zegt dat het Topstukkendecreet moet worden verstevigd en uitgebreid?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Mevrouw Idrissi, in een boekje dat ik mij heb laten ontvallen, 'Bekentenissen van een cultuurbarbaar', dat u misschien eens ter hand moet nemen, staat die piste zeker al aangegeven.

Het is in een bredere context dat een journalist mij een vraag stelde, namelijk in de nasleep van de aankoop van de fameuze Rembrandts door Nederland en Frankrijk. Ik ben niet snel geschokt, maar ik was dat wel toen ik vernam dat beide bevriende naties 80 miljoen euro veil hadden om een kunstwerk 'terug naar huis te halen', want dat was de operatie die werd gevoerd. Ik vind dat bijzonder veel geld, niet enkel in crisistijden. Ik vraag me af of die bedragen wel verantwoord zijn, vanuit een optiek van het beheer van het belastinggeld als een goede huisvader.

Ik weet dat sommige cultuurliefhebbers, uzelf inclus, mijn sportvergelijkingen niet altijd kunnen smaken, maar het is een beetje alsof de Belgische of de Vlaamse overheid Vincent Kompany zou terughalen bij Manchester City en er 80 miljoen euro voor over heeft om hem in eigen land te laten spelen voor Anderlecht. (*Opmerkingen van Kris Van Dijck*)

Of inderdaad voor RWDM, mijnheer Van Dijck. Het is nogal absurd.

Nu, wij beschikken zelfs niet over die bedragen. Mevrouw Coudyser heeft duidelijk aangegeven dat ik beschik over een bescheiden bedrag dat telkens het Topstukkenfonds voedt. Ik wil het kind niet met het badwater weggooien. Het Topstukkendecreet met de topstukkenlijst en het voorkooprecht dat we kunnen uitoefenen – kunnen uitoefenen – als Vlaamse overheid wil ik niet loslaten, maar ik wil wel een signaal geven. Ik houd nogal van 'parler franc'. Wij hollen als overheid vaak achter de feiten aan, niet enkel qua tijd.

Het Topstukkendecreet is vijftien jaar geleden gemaakt, in een tijd waarin de overheid misschien nog iets meer kon wedijveren met de prijzen voor topstukken op de internationale markt. Die tijd is lang voorbij. We moeten ons daarover niet te veel illusies maken. We moeten wel nog kijken op het ogenblik dat een aankoop van een topstuk zich aandient binnen de regering, dat hebt u goed begrepen, of daarvoor de middelen kunnen worden vrijgemaakt, maar dan eerder vanuit de invalshoek van sleutelwerken. Op welk moment zijn er nog zaken die we werkelijk moeten aankopen om een collectie te vervolledigen? De selectie, los van de kostprijs die we kunnen opbrengen, zal dus nog scherper moeten gebeuren.

Ik meen dat het zinvol is om de discussie aan te gaan, en ik open die. Het zal ook in de conceptnota Erfgoed terechtkomen. Het is geen gesloten discussie. We zullen die waarschijnlijk maar kunnen voleindigen in het voorjaar. We moeten nagaan of we als overheid ook niet beter investeren in jonge, levende, hedendaagse kunstenaars. Dat idee heeft zich zeer duidelijk ontrold in het Museum voor Schone Kunsten (MSK) in Gent. Iedereen kent het SMAK, maar iedereen zou ook wel eens een bezoekje aan het MSK mogen brengen, waar een prachtige 19e-eeuwse collectie te zien is die men alleen maar heeft kunnen verwerven omdat men de kunstwerken op het juiste moment heeft gekocht. Mocht men nu die werken moeten kopen, dan volstaat waarschijnlijk de halve onderwijsbegroting niet eens. Werken moeten op een juist moment worden aangekocht en we moeten niet achter de feiten aanhollen. Dus ja, Topstukkenlijst en ja, voorkooprecht. Maar zelfs, mevrouw Idrissi, mocht ik erin slagen om het Topstukkenfonds te vertienvoudigen, dan nog zou ons adempje te kort zijn. Daarom investeer ik liever in de toekomst, of ook in de toekomst, in jonge kunstenaars, in levende kunstenaars.

Yamila Idrissi (sp.a): Minister, u hebt zeer uitgebreid geantwoord, maar eigenlijk antwoordt u niet. U zegt niet hoe u die jonge kunstenaars zult helpen. U noemt het zelf een ballonnetje. Het is zelfs geen gedragen idee van de meerderheidspartijen. Ik ben benieuwd wat de leden van N-VA en CD&V hierover te zeggen hebben.

We vinden het lot van de jonge kunstenaars allebei belangrijk. Daar moeten we aan werken en er moeten stappen ondernomen worden. In de kranten van gisteren staat dat u de jonge kunstenaars gaat steunen, maar als je verder leest,

blijkt dat het een ballonnetje is. Het is geen gedragen beleid, en dat betreurt ik. U zegt dat u geld zult vinden binnen de Vlaamse Regering voor de topstukken, maar vandaag blijkt dit op los zand te staan.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, het is goed dat het debat wordt geopend. We moeten dat hier nu niet voortzetten. We kunnen daarover in de commissie van gedachten wisselen.

Voor ons is het een en-enverhaal. De topstukken op de Topstukkenlijst zijn van historisch belang, ze zijn erg uitzonderlijk en uitmuntend. Het zijn er inderdaad maar erg weinig. We moeten erover waken dat als er zich opportuniteiten voordoen, we die grijpen. Als minister van Cultuur is het goed om daartoe een fonds te hebben. We vinden echter ook dat er een aankoopbudget dat de moeite waard is, moet zijn om jonge kunstenaars te steunen en om de 'fond' te leggen voor het aankomende toptalent. Dat is een sleutelwerk, maar het verschilt van de topstukken.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Mevrouw Idrissi, als u kijkt naar het beschikbare budget, dan weet u dat we niet in concurrentie kunnen gaan met de grote bedragen die worden betaald. U weet dat.

U zegt dat er een ballonnetje wordt opgelaten, maar u kunt het ook anders zien. De minister wil de discussie aanvatten. Het is een ridicule opmerking dat alle eigenaars van topstukken in Vlaanderen deze morgen op de markt zullen gooien. Als er morgen werken op de markt komen, dan moeten we daar op een goede manier over kunnen overleggen. Daarnaast moeten de Rembrandts van morgen kunnen worden aangekocht.

Daar moeten we naar streven, namelijk dat deze Vlaamse Regering ervoor zorgt dat de toekomst veiliggesteld is qua aankoop van jonge kunstenaars die echt iets kunnen bieden, en daarnaast dat topstukken die inderdaad niet mogen verdwijnen, wel nog aangekocht kunnen worden. Maar dat gaat ook samen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, het is een heel klein bedrag. U hebt gelijk, met dat Topstukkenfonds kunnen we nooit concurreren met de markt. Ik ben het ermee eens dat we dat beter kunnen investeren in collectievorming van musea voor hedendaagse kunst in Vlaanderen. Laat ons dat dan gewoon doen, en zorgen dat we straks een collectie hebben die vele miljoenen euro waard is. En meer, want anders gaan we misschien tegenkomen wat er in die andere sector gebeurt: je maakt een Boscompensatiefonds en als je dan bos gaat planten, dan mag je het geld ervan niet gebruiken. Dan heb ik liever dat u het nu gebruikt.

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Caroline Bastiaens (CD&V): Minister, ik ben in ieder geval blij dat u al zeker een onduidelijkheid hebt weggenomen met uw antwoord op de vragen van de collega's, namelijk dat u achter het Topstukkendecreet blijft staan en dat u het essentieel vindt om ook in de toekomst nog sleutelwerken te kunnen verwerven en te bewaren in ideale omstandigheden. De rest van het debat zullen we inderdaad later voeren.

Ik wil u toch ook meegeven dat uw idee dat u in uw boek al had gelanceerd en gisteren opnieuw werd hernomen in een krant, toch ook voor een zekere ongerustheid in de erfgoedsector heeft gezorgd. Net op dit moment vind ik dat heel jammer. Net op dit moment, in de voorbereiding van een nieuw Erfgoeddecreet is vertrouwen tussen u en de sector absoluut cruciaal. Deze bezorgdheid wil ik aan u meegeven.

Ik onthoud vooral dat u wilt investeren in jonge en hedendaagse kunstenaars. Het nieuwe Kunstendecreet geeft u daar ook wel de mogelijkheden toe. We hebben daar een heel hoofdstuk in voorzien over kunstkoopregeling wanneer u daartoe het initiatief neemt. Vandaar mijn vraag aan u: wanneer mogen we daar een nieuw initiatief in verwachten om dat concreet vorm te kunnen geven?

Minister Sven Gatz: Ik dank vooreerst allen die constructieve bijdragen tot dit debat geleverd hebben. Het debat wordt inderdaad voortgezet in het kader van de conceptnota Erfgoed. Ik vind het ook niet slecht, men moet niet constant als minister ballonnetjes oplaten, maar af en toe mag dat eens om de temperatuur te meten en om een aantal zaken op scherp te stellen.

Mevrouw Bastiaens, wat de kunstkoopregeling betreft, hebt u een terechte vraag. Dat is eigenlijk een pendant van het debat dat we vandaag voeren. Ik wil kijken hoe we het komende jaar daar vleugels aan kunnen geven. Daar sluit ik zeker wel aan bij mevrouw Coudyser. Het is geen of-ofverhaal. We moeten niet zorgen dat we een soort kunstmatige verdeeldheid creëren. Maar ik denk, uitgaande van de beschikbaarheid der middelen, zelfs als we er nieuwe bij kunnen creëren, dat het goed is om keuzes te maken. Bij dezen dus een eerste aanzet. We zullen het debat verder ten gronde in de commissie Cultuur met plezier voeren.

Yamila Idrissi (sp.a): Elk initiatief dat de minister of dit parlement zal neerleggen dat de jonge kunstenaars vooruithelpt, zal sp.a grondig bekijken en zullen wij steunen. We hebben dat ook in het verleden al gedaan.

Ik ben eerlijk gezegd ook een beetje verbaasd dat u net dit naar voren schuift en dat u niet komt met de kunstkoopregeling. Ik ben verbaasd omdat u een aantal middelen hebt in het Kunstendecreet waardoor u heel duidelijk een aantal stappen vooruit kunt zetten. Afgelopen januari hebben we het debat gehad over het Topstukkendecreet. Het was naar aanleiding van een vraag van collega Caron, die zeer verbaasd was dat er topstukken zouden verdwijnen. Daar hebt u heel duidelijk gezegd dat u het Topstukkendecreet steunt.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, ik kijk al uit naar het debat over het cultureel-erfgoedconvenant en het witboek daarrond. Ik wil toch nog eens benadrukken dat het voor ons een en-enverhaal is en dat binnen het Kunstendecreet er een aantal mogelijkheden zijn om het aankoopbudget voor jonge kunstenaars te ondersteunen en dat we misschien op zoek moeten naar nog alternatieven om de twee pistes verder te kunnen bewandelen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lydia Peeters aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de bezwaren tegen de afbakening van archeologische zones

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Voorzitter, minister-president, collega's, tussen droom en daad staan vaak heel wat wetten en praktische bezwaren. Ik denk dat die gevleugelde woorden zeker van toepassing zijn voor iemand die wil bouwen of verkavelen in Vlaanderen. Minister-president, het Archeologiedecreet speelt daar zeker een belangrijke rol in. Ik wil even meegeven dat mijn fractie, en ikzelf uiteraard, ons erfgoed heel sterk koestert. We zijn echter veeleer een koele minnaar van het Onroerenderfgoeddecreet op zich, omdat het toch wel een aantal tekortkomingen bevat.

U hebt recent 58 archeologische zones afgebakend. Voor iemand die wil bouwen of verkavelen in zo'n archeologische zone, heeft dat als gevolg dat hij voorafgaandelijk

aan zijn vergunningentraject een archeologietraject moet doorlopen. Hij moet een erkende en bekrachtigde archeologienota voorleggen voor hij zijn aanvraag kan indienen, en die moet worden opgemaakt door een erkend archeoloog, een knelpuntberoep in Vlaanderen.

We weten ook dat toch wel een aantal steden en gemeenten al een bezwaar hebben ingediend tegen deze afbakening, waaromtrent het openbaar onderzoek liep tot en met 15 oktober. We hebben dat via de pers vernomen. Onder meer de mooie stad Ieper, maar ook de stad Dilsen-Stokkem heeft bezwaar aangetekend, en dat niet alleen tegen de afbakening, maar ook tegen de financiële consequenties.

Minister-president, mijn vragen zijn heel duidelijk. Kunt u me vandaag al zeggen hoeveel bezwaren er zijn ingediend, en of die bezwaren een belangrijke implicatie hebben voor de inwerkingtreding van het archeologieonderdeel, dat toch op 1 januari 2016 in werking zou moeten treden?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, mevrouw Peeters, ik kan duidelijk zijn. Er zijn vijftien ontvankelijke bezwaren. Het antwoord op uw tweede vraag is neen.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister-president, uw antwoord ontgoocht me enigszins. U zegt zonder meer dat dit geen invloed zal hebben op de inwerkingtreding van het Archeologiedecreet. Ik zou straks toch die bezwaren willen zien. Ik wil u tegelijkertijd ook twee suggesties meegeven voor het verdere beleid. De eerste betreft die financiële consequenties. U hebt ter zake een solidariteitsfonds opgericht, dat amper 50.000 euro als basisbedrag per jaar bevat. Dat is veel te weinig. Dat zegt ook de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed (SARO). Ik wil u een suggestie meegeven. Dat is een voorstel dat destijds ook door de bouwsector werd gedragen, namelijk dat tegenover 1 euro van de overheid 1 euro van de bouwsector zou worden gezet. Wilt u die suggestie mee in overweging nemen?

De tweede suggestie is er een waar onze partij heel erg op staat. Zou u niet veel eerder prioriteit geven aan de afbakening van die gebieden waar men geen archeologische vondsten verwacht? Dat zou alleszins voor die gebieden de rechtszekerheid al ten goede komen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Ik denk dat de vraag van collega Peeters iets te vroeg komt. De minister-president heeft net zeer kort en krachtig geantwoord. Het openbaar onderzoek naar die afbakening is nog maar net afgesloten. Daarover moet nu advies worden ingewonnen bij de SARO. Dat duurt dertig dagen. Daarna kan de inventaris definitief worden vastgesteld. We hebben er het volste vertrouwen in dat dat zal lukken. Volgens mij is er hier en daar echter wel nog wat onduidelijkheid over de precieze gevolgen van die afbakening. In sommige steden en gemeenten schijnt men te denken dat er nu in de volledige zone iedere keer een archeologische opgraving nodig is. Dan moet men toch eens even goed de regelgeving bekijken. Daar staat het zeer duidelijk in. Minister-president, in die gevallen waar er onduidelijkheid is, hebt u de indruk dat die onduidelijkheid gerechtvaardigd is, en op welke manier kunt u die wegnemen?

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): De CD&V-fractie is alvast tevreden dat de openbare bevraging is gebeurd. Het is een nuttige oefening. We kijken uit naar het verslag. Het is voorbarig om die discussie vandaag te voeren.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik begrijp niet dat mevrouw Peeters ontgoocheld is over het antwoord op haar vraag. Ik heb de vraag duidelijk beantwoord. Dat impliceert niet dat het onderzoek niet ernstig zal gebeuren. Het maakt voorwerp uit van het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed. Die heeft daar 30 dagen de tijd voor, met een eventuele verlenging tot 60 dagen. Ik neem aan dat dit correct zal gebeuren en ik zal ook een ernstige afweging maken. Er zijn slechts 15 ontvankelijke bezwaren, 13 van steden en gemeenten, 1 van een GECORO en 1 van een burger. Ik begrijp de onrust niet.

Ik begrijp nog minder dat u een koele minnaar van archeologie bent, mevrouw Peeters. Er zijn in uw partij gelukkig mensen die de waarde van archeologie inzien. Deze zones zijn potentieel archeologische goudmijnen. Ik verwijs naar Tongeren, naar Mechelen en Gent en naar de prachtige recente opgravingen in Dilbeek.

Het decreet voorziet in een nieuwe regeling die veel meer tegemoetkomt. Er hoeven inderdaad niet altijd onmiddellijk opgravingen te gebeuren. Eerst zal er door een erkend archeoloog een vooronderzoek gebeuren, dat kost ongeveer 250 euro. Nadien wordt beslist of er al dan niet een opgraving moet gebeuren. Daarvoor worden subsidies tot 40 procent toegekend, met een maximum van 40.000 euro. Er is dus heel wat verbeterd. Het solidariteitsfonds is nu decretaal mogelijk en het is aan de sector om voorstellen te doen, waarna gepraat kan worden over een overheidsbijdrage, maar tot hier toe is er nog geen enkel initiatief genomen. We kunnen ze natuurlijk niet verplichten.

Lydia Peeters (Open Vld): Voor alle duidelijkheid: ik heb niet gezegd dat ik een koele minnaar ben van het erfgoed, maar wel van uw Erfgoeddecreet. We koesteren ons erfgoed, maar ik hoor ook van andere collega's dat er onzekerheid is. U zegt zelf dat de sector niet geneigd is het solidariteitsfonds mee te stijven. Dat betekent dat er nog te veel onzekerheid is. Mijn bekommernissen zijn enerzijds de financiële consequenties en anderzijds de vertraging die het decreet meebrengt. Iedereen had in de commissie de mond vol van versnelling en vertraging van vergunningen. Ik vrees ervoor dat als er minstens vijftien steden en gemeenten een bezwaar hebben ingediend, dit opnieuw een vertragingmanoeuvre zal zijn. Ik zou u willen vragen duidelijkheid en rechtszekerheid te scheppen, zodat de bouwsector in deze niet verder gehypothekeerd wordt.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) en de aanwending van de GOK-middelen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): De asielcrisis laat zich nu ook serieus voelen in het Vlaams onderwijs. Dat is een beetje het resultaat van de keuze die het federaal beleid maakt om kinderen en niet-begeleide minderjarigen in collectieve opvangcentra onder te brengen. Dat legt een grote druk op de scholen rond deze centra. Die kinderen hebben vaak een lange reis achter de rug, ze hebben traumatische ervaringen opgedaan in het land van herkomst en ze zijn de Nederlandse taal niet machtig. Soms zijn ze zelfs niet gewoon om naar school te gaan.

Die kinderen moeten dan opgevangen worden in ons onderwijs, in een secundaire school, een lagere school of een kleuterschool. Daar kan al een capaciteitstekort heersen: in veel kleuterscholen hebben we vaak al grote klassen, bij gebrek aan voldoende financiering. De druk op ons onderwijs wordt dus groot.

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers is een speciale regeling voor de opvang van die kinderen. Bij de eerste discussie die hier gevoerd werd over de asielcrisis had de minister een uitbreiding van dat onthaalonderwijs beloofd. Er zou snel een nooddecreet komen, maar nu zijn we een maand later en er is nog niets. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Vorig weekend las ik tot mijn verbazing een interview in Gazet van Antwerpen waarin één van uw meerderheidspartners, namelijk de N-VA, zegt geen voorstander te zijn van het OKAN. Ze willen die middelen verdelen en daarenboven ook de werkingsmiddelen voor gelijke onderwijskansen (GOK) inzetten voor taalbadonderwijs.

Minister, deelt u die visie? Komt het nooddecreet er nu of niet?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman, als u uw spreektijd overschrijdt, ontzeg ik u de repliek.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Meuleman, maak u geen zorgen, ik heb uw vraag zeer goed begrepen. Ik ben wel verrast dat die vraag hier vandaag wordt gesteld, omdat we vorige week nog maar in het parlement een zeer uitgebreide discussie hebben gevoerd over de problemen en noden die er zijn. Ik ben toen ook vrij duidelijk geweest in mijn antwoord.

Iedereen in de Vlaamse Regering is het erover eens dat de instrumenten en structuren die vandaag bestaan in ons onderwijs goed werken. We mogen dus blij zijn dat ze bestaan. In de nota die de Vlaamse Regering goedgekeurd heeft, staat heel expliciet dat het goed is dat we OKAN hebben en we willen dat zo houden. Geen haar op mijn hoofd denkt eraan om OKAN zoals het vandaag bestaat, af te schaffen. Daar wil ik zeer duidelijk over zijn.

Vorige week is in het parlement gevraagd om OKAN flexibeler te maken in het secundair onderwijs. Daarop heb ik geantwoord dat daarvoor best een parlementair initiatief komt, dan kan dat sneller gebeuren dan via de regering. We zijn het daarover eens binnen de regering, en er is ook een afspraak gemaakt om te kijken hoe we voor de allerkleinsten, de kleuters, iets kunnen doen. De methode van de taalbaden kan een oplossing bieden, maar het probleem daarmee is dat de financiering, zoals ze vandaag bestaat, pas een jaar later komt. We zitten daar nu dus tijdelijk met een budgettaire vraag. Ik ben ervan overtuigd dat we daarover tot een consensus kunnen komen. Sommige parlementsleden hebben daar in het weekend inderdaad al uitspraken over gedaan. Het is niet aan mij om daarop te reageren. Het staat parlementsleden vrij om suggesties en voorstellen te doen.

Het is niet mijn intentie om de werkingsmiddelen van scholen te gaan inzetten om de vluchtelingen crisis te beheersen. Ik denk daar niet aan. Ik heb trouwens de berekening gemaakt: dat zou betekenen dat 98 procent van onze Vlaamse scholen werkingsmiddelen zou verliezen. Daar heb ik nu geen behoefte aan. De bestaande instrumenten zijn goed zoals ze nu zijn. We kunnen ze in de toekomst misschien op een aantal punten versterken.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben enigszins gerustgesteld door uw antwoord. Het blijft wel zo dat het voorstel van decreet op zich laat wachten. U zegt dat het sneller zal gaan dan een initiatief van de regering, maar dat lijkt niet het geval te zijn.

Ik stel me echt wel vragen bij de voorstellen die in de krant gelanceerd zijn door de leden van uw meerderheid. Ze zeggen dat OKAN moet worden afgeschaft en

ze willen dat die middelen, 12 tot 15 miljoen euro, worden verdeeld over alle scholen die een groei kennen van hun aantal leerlingen. Dat staat letterlijk in dat artikel. Daar knelt het schoentje natuurlijk. Vóór de schermen zegt u dat u achter OKAN staat en het wil uitbreiden voor kleuters. Niettemin komt het er niet. Volgens mij is het volgende gebeurd: achter de schermen is er een soort koehandel gaande, waarbij de N-VA u die toezegging doet in ruil voor het geld voor de taalbaden. Een dergelijke koehandel kan voor ons niet door de beugel.

De voorzitter: Genoeg. Wie wenst aan te sluiten? *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

Mevrouw Meuleman, u hebt een minuut tijd en u kunt dat volgen op dat schermje recht voor u. *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

Ik heb ze afgezet. *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

Ja, dat is vervelend.

De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Voorzitter, minister, ik krijg de indruk dat we een sessie 'parlementsleden ondervragen parlementsleden' moeten organiseren. *(Opmerkingen)*

Wat wij voorstellen, heeft vooral te maken met onze grote bekommernis om de kwaliteit van ons onderwijs. De asielcrisis speelt daarin een rol, maar er zijn ook grote uitdagingen voor de anderstaligen in ons onderwijs. Het is een ook-ookverhaal.

Het is nog altijd gelegitimeerd dat parlementsleden een suggestie of voorstel doen, in globo. Dat is eigenlijk niet zo vreemd, hoor. Op 16 juli is dit reeds ten volle aan bod gekomen in de commissie. Er is een persmededeling van de heer Daniëls verschenen over het adequaat inzetten van GOK-middelen en de middelen voor anderstaligen. Wij werken daaraan.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, we moeten twee dossiers loskoppelen en de discussies daarover apart voeren: de werkingsmiddelen en de toekenning van middelen aan scholen om de vluchtelingenproblematiek op te vangen.

CD&V is het ermee eens dat de bestaande instrumenten versterkt kunnen worden. Wat de kleuters betreft, zijn wij vragende partij om de scholen van de nodige mankracht en middelen te voorzien zodat zij het onderwijs aan kleuters op een kwaliteitsvolle manier kunnen aanbieden. Wij vragen zeer uitdrukkelijk om daar ook rekening te houden met de eigenheid van de ontwikkeling van kleuters. Dat betekent dat we niet enkel moeten inzetten op taalontwikkeling maar op de totale ontwikkeling van kleuters. Dat is een heel expliciete vraag om dat waar te maken, minister.

Een tweede vraag is hoe het busvervoer kan worden georganiseerd.

De voorzitter: U hebt slechts recht op één vraag.

De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, ik wil een paar citaten voorlezen, dus ik heb een papier voor mij liggen. Het Katholiek Onderwijs zei zondag in een persbericht: "Het totaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers doet het nu reeds goed, enkel de financiering van kleuters onder de 5 jaar dient nog dringend geregeld te worden."

De raad van bestuur van stedelijk en gemeentelijk onderwijs zei gisteren: "De definitie van anderstalige nieuwkomers moet uitgebreid worden niveau kleuter."

Deze ochtend was er een vraag van het Gemeenschapsonderwijs aan drie parlementsleden van verschillende partijen hier aanwezig: "Waar blijft het nood-decreet?"

Het schoolteam dat op 9 november Athraa, Albasola, Bahram, Albjona, Taim en Hadi, allemaal kleutertjes van onder de 5 jaar, met warmte zal begroeten en opvangen, rekent op ons, op dit Vlaams Parlement, om onze nek uit te steken.

Twee artikelen moeten we aanpassen om kleuters toe te staan om in OKAN te zitten en om in het secundair onderwijs nieuwe OKAN-klassen op te starten. Hier zijn negentien stemmen, in dit blauwe vak, die dat morgen onmiddellijk willen indienen, en volgende week willen goedkeuren. Waarop wachten wij? (*Applaus bij Open Vld*)

Minister Hilde Crevits: Ik dank u, collega's, voor de bezorgdheden.

Mevrouw Meuleman, u hebt een terechte oproep gedaan om snelheid te maken. Ik denk dat u deze regering evenwel niet kunt verwijten dat ze geen snelheid maakt. We hebben onmiddellijk in de nodige budgetten voorzien, zelfs ook om extra capaciteit te maken. Er is een akkoord binnen de Vlaamse Regering om die flexibiliteit binnen OKAN in het secundair onderwijs toe te staan en om een gepaste maatregel te nemen naar kleuters.

Zijn we te laat? Dat denk ik niet, mevrouw Meuleman. Ik kan u een paar cijfers geven. U hebt daarnaar gevraagd. We hadden eind augustus 950 kinderen die in collectieve opvangcentra verbleven. Nu, een maand later – we hebben net nieuwe cijfers gekregen, u hebt ze gisteren per tweet gevraagd, en ik heb ze speciaal voor u mee – zijn er 1340 leerplichtige kinderen. Daarvan zijn er een 500-tal, iets minder dan 500 jonger dan 6 jaar.

Die kinderen zijn nu verspreid over grotere entiteiten. We moeten ervoor zorgen dat zij goed kunnen worden opgevangen en dat er mogelijkheden zijn in de scholen, ook in het lager en secundair onderwijs.

Daarnaast zijn er heel wat kinderen die in lokale opvanginitiatieven verblijven. U bent er ook groot voorstander van dat kinderen niet in collectieve maar in lokale centra terecht komen. We hebben daar cijfers over gekregen van Fedasil. Op dit moment verblijven 1562 kinderen in lokale opvanginitiatieven, her en der in Vlaanderen. Wanneer we oplossingen zoeken voor kinderen, moeten we ervoor zorgen dat ook voor de kinderen die in lokale opvanginitiatieven verblijven en naar school gaan, een adequate oplossing kan worden gevonden. We werken daaraan en ik ben ervan overtuigd dat we daar spoedig in zullen slagen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik heb eigenlijk vertrouwen in u. Ik ben zeker dat u ook wilt wat ik wil, namelijk een heel snelle oplossing voor OKAN-kleuters en voor de uitbreiding van het onthaalonderwijs.

Het probleem zit elders in uw meerderheid, dat weten wij allebei. We hebben dat gezien. Het was een perverse poging om het OKAN-onderwijs te koppelen aan de middelen voor gelijkedansonderwijs. Die werkingsmiddelen zouden naar taalbad gaan om dan toe te geven op OKAN. Ik vind dat pervers. Het onthaalonderwijs voor kleuters moet er komen. U wilt dat. Ik heb ook de heer De Ro gehoord, die dat zeer duidelijk wil. Mensen van de N-VA, het is onverantwoord om kleuters in de kou te laten staan. Als het gaat over twee artikelen die worden aangepast, dan wil ik dat dat nooddecreet hier morgen ligt. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het personeelsverloop bij schooldirecties

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, ik stel deze vraag omdat ik me grote zorgen maak. Vóór mijn parlementaire carrière ben ik tien jaar directeur geweest van een basisschool. Ik heb daar tot mijn scha en schande vastgesteld dat er in mijn onmiddellijke omgeving heel wat gemotiveerde directies waren die met mooie vooruitzichten zijn gestart maar die al te vroeg zijn uitgevallen door burn-out en overbelasting.

Wanneer ik er de recente cijfers op nalees, dan merk ik dat mijn aanvoelen juist is en dat dit probleem zich in heel Vlaanderen voordoet. Een directeur moet al te veel doen. Ik maak de vergelijking met een wielrenner die niet alleen moet leren klimmen, maar ook vlak moet rijden, tijdrijden en die tussendoor waterdrager is voor zijn ploegmaats. Zo'n twintig à dertig jaar geleden hadden we zo'n kannibaal, Eddy Merckx. Maar dat kunnen de leerkrachten niet aan.

Minister, bent u bereid om het takenpakket van de directies terug te brengen tot de essentie? Vindt u dat alle taken die zij nu uitvoeren, behoren tot hun takenpakket? Wilt u nagaan hoe dit kan worden verminderd? Ik stel u deze vraag om ervoor te zorgen dat directeurs die starten met hun loopbaan perspectief hebben, niet voor vijf jaar want dan is er veel uitval, maar op langere termijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik vind het schitterend dat een schooldirecteur deel uitmaakt van het Vlaams Parlement. Hier zitten trouwens nog leerkrachten en mensen die zeer begaan zijn met ons onderwijs. Zij vervullen een belangrijke taak in dit parlement. Het geeft me moed dat er de komende periode veel aandacht zal gaan, niet alleen naar de directies maar naar de leerkrachten tout court.

Volgende week starten wij heel belangrijke besprekingen met de sociale partners, de werkgevers en de werknemers, om tot een gedragen loopbaanpact te komen voor de leerkrachten. Ik kijk even naar minister Muyters, die hier aanwezig is. Ik heb vernomen dat de sociale partners het vandaag eens zijn geworden over een pakket loopbaanmaatregelen die voor zijn sector en voor de volledige sector belangrijk zijn. We moeten de positie van de schooldirecteur daar een plaats in geven.

Uiteraard is het zo dat de werkgevers, de scholen zelf, vrij een schooldirecteur aanwerven. Ze zijn ook vrij om te bekijken op welke manier ze die ondersteunen. Als ik de cijfers bekijk en ik haal er de korte vervangingen uit, dan stel ook ik vast dat heel veel directeurs het niet lang volhouden. Ze willen het wel enorm lang volhouden, ze leggen de lat heel hoog voor wat ze allemaal willen bereiken, maar de ondersteuning kan beter.

Er zijn scholen waar in grote groepen wordt samengewerkt. We zien ook dat de directeurs niet langer alleen werken, maar in team. Ik vind dat een heel goede zaak, maar ik zal uw bezorgdheden meenemen in de gesprekken die we zullen voeren, zeker vanaf volgende week, indien de partners daar ook van overtuigd zijn.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben ervan overtuigd dat u openstaat voor deze problematiek. Ik wil u vragen om heel goed in het achterhoofd te houden dat de directies nu ongelukkig zijn omdat ze

niet tot de essentie van hun job kunnen komen, namelijk bezig zijn met het pedagogische aspect, met de ouders, met de leerkrachten en met de kinderen.

Ik wil u ook uitdrukkelijk vragen, want dat is belangrijk, dat u voldoende vlug communiceert met de mensen op het werkveld over de acties die u zult ondernemen, over de doelen die u wenst te bereiken en de timing die al bepaald is. Heel belangrijk is dat de directies vanuit het werkveld het perspectief hebben dat als ze starten met de job, als ze die vooruitzichten hebben, ze het ook langer dan vijf jaar kunnen volhouden. De kern van het probleem is immers dat die mensen opgebrand zijn, overbelast zijn, geconfronteerd worden met een burn-out omdat er zo veel neventaken op hen af komen. De ondersteuning is er niet altijd.

In een secundaire school is een coördinerend directeur wettelijk verplicht, er zijn aparte kaders. In het basisonderwijs niet, het moet alweer genomen worden van de punten die het basisonderwijs krijgt. Veel scholengroepen kunnen dit niet ophoesten en hebben bijgevolg geen coördinerend directeur.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, minister, naar aanleiding van mijn schriftelijke vraag over de directeursfuncties in het onderwijs, nam ik nog even het onderzoek door naar het welbevinden en het functioneren van directies, meer bepaald in het basisonderwijs.

Als je aan directies van basisscholen vraagt waar ze zich het beste bij voelen bij het uitvoeren van hun taken, dan noemen ze in de eerste plaats de omgang met de leerkrachten, de leerlingen en de ouders. In de tweede plaats noemen ze het uitvoeren van hun pedagogische taken. Ze noemen ook het autonoom kunnen handelen. Het beschikken over de nodige kennis en ervaring is ook van belang. Directeurs hebben nood aan aangepaste opleidingen, niet alleen organisatorische, maar ook op het vlak van personeelsbeleid. Inzetten op schooloverschrijdende administratieve ondersteuning en planlastvermindering zijn cruciaal.

Ik wil daarom vragen om ook in het loopbaanpact extra aandacht te hebben voor het welbevinden en het functioneren van de directeurs, vooral in het basisonderwijs, om er zo voor te zorgen dat de psychosociale belasting wat kan verminderen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, het is duidelijk dat professioneel leiderschap in scholen belangrijk is, enerzijds om de kwaliteit te bewaken, anderzijds wegens de vele maatschappelijke uitdagingen die op de scholen afkomen.

Ik moet u wel zeggen, minister, dat we bijzonder veel vertrouwen hebben in, en de nodige ruimte willen geven aan schoolbesturen en bij uitbreiding aan scholengemeenschappen en -koepels, om zelf op een professionele wijze directeurs aan te stellen en hen trajecten van opleiding en bijscholing aan te bieden.

Mijn vraag is heel eenvoudig. Bent u het ermee eens dat er effectief meer aandacht moet komen voor de begeleiding en de opleiding?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, u hebt deze legislatuur al sterk ingezet op het verminderen van de planlast. Dat is inderdaad cruciaal, niet alleen voor de directies, maar ook voor de leerkrachten.

Tijdens de vorige legislatuur kregen we van onderzoekers te horen dat het eigenlijk vaak ligt aan het beleidsvoerend vermogen van de directeur of van

algemeen directeurs of er al dan niet te veel planlast is op school, of er voldoende zelfvertrouwen is vanuit het bestuur om verstandig om te gaan met die planlast, met de administratieve taken, met het bijhouden van allerlei fenomenen en voorvallen. Of die allemaal op papier worden bijgehouden of niet, zou afhangen van het beleidsvoerend vermogen van de school.

Ik hoop wat meer zicht te krijgen op uw strijd tegen de planlast. Ik wens u in ieder geval in overleg met de sociale partners heel veel moed toe. Ik wens u vanuit mijn fractie ook het volgende mee te geven: ga out of the box denken. Probeer het echt om te gooien, probeer daarin zo creatief mogelijk te zijn, want anders geraakt u vast in de recepten uit het verleden.

Minister Hilde Crevits: Ik heb de indruk dat ik veel aanbevelingen krijg voor mijn eigen psychosociaal welbevinden. Ik zal vol goede moed vertrekken. Ik heb ook al het vertrouwen van mevrouw Meuleman gekregen. Mijn dag kan dus eigenlijk niet meer stuk.

Vooraleer we hier collectief depressief worden, wil ik nog iets melden. Ik heb er het TALIS-onderzoek uit 2013 bij genomen. 92 procent van de directeurs is tevreden met zijn jobkeuze. De heer Vandenberghe zal dat wel beamen. Je kunt dus niet zeggen dat alle directeurs het niet meer zien zitten. Ze zijn tevreden met hun jobkeuze. Meer zelfs, ze doen het doodgraag. Het enige wat ze vragen, is dat ze wat zouden worden ontlast van een aantal zaken, zodat ze zich meer kunnen richten op hun corebusiness, namelijk het uitoefenen van goed, sterk leiderschap ten aanzien van hun leerkrachten.

Een aantal zaken kunnen vandaag al. Als scholen zich een beetje hergroeperen en samenwerken, vallen een aantal zaken rond de administratie al weg en moet die schooldirecteur niet alles doen. In het kader van het loopbaanpact dat we sluiten, kunnen we inderdaad ook naar een versterking gaan. Ik weet – ik heb dat ook in mijn antwoord gezegd – dat scholen en ook werkgevers echt wel vragen om voldoende vrijheid te houden om profielen van directeurs te kiezen en die directeurs ook autonoom hun ding te laten doen. We moeten niet in een carcan steken wat wel en niet mag. Men moet daarvoor de vrijheid hebben. Men moet de globale omkadering een beetje beter maken, zeker in de basisscholen. Ik kan uiteraard bekijken of we dat vanaf volgende week kunnen meenemen.

Collega's, het is evident dat ik jullie op de hoogte houd van de gesprekken. We starten dinsdag. We zullen daar dinsdag niet door geraken. Er zijn heel veel bouwstenen nodig.

Mijnheer Vandenberghe, ik wil heel snel naar de klasvloer communiceren, maar het belangrijkste is dat we met werkgevers, werknemers en de overheid samen tot een pact kunnen komen. Mijn voorganger, uw partijgenoot, heeft ook belangrijke voorbereidingen gedaan. Het is niet tot een pact gekomen. Ik zal een aantal van zijn voorbereidingen kunnen meenemen, maar zoals mevrouw Brusseel zeer terecht zegt, zullen we op een aantal punten innovatief moeten bekijken hoe we tot oplossingen kunnen komen. Ik deel sowieso uw bezorgdheden, al wil ik er toch de positieve noot aan toevoegen dat schooldirecteurs hun werk met hart en ziel doen en dus ook tevreden zijn over wat ze doen. Daarop moeten we fier durven zijn.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, na uw betoog zal ik absoluut niet depressief naar mijn plaats terugkeren, maar ik zal wel met argusogen bekijken wat de resultaten en evoluties zijn.

Tot slot wil ik u namens onze fractie een boodschap meegeven: communiceer ook met uw medecollega's. Er zijn namelijk heel wat beroepssectoren waar die problematiek van burn-out en overbelasting aan de orde is. Ga zeker ter plaatse

spreken met de mensen. Bevraag ze en probeer die problematiek aan te pakken op een ruimer echelon dan alleen maar bij de directeurs, want dat kan alleen maar de werksfeer ten goede komen. Ook economisch is dat een heel belangrijk statement.

Ik dank u voor uw toelichting. (*Applaus bij sp.a en Groen*)

De voorzitter: De heer Vandenberghe was binnen de tijd, en ook zonder papier. Het moet een multifunctionele schooldirecteur geweest zijn. Het was zijn eerste optreden, met zijn eerste actuele vraag. Proficiat, mijnheer Vandenberghe. (*Applaus*)

De actuele vraag is afgehandeld.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

Wijziging onder de toegevoegde leden

De voorzitter: Dames en heren, voor de VB-fractie is de heer Ortwin Depoortere toegevoegd lid van de commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Proficiat.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het zetelakkoord, met uitwisseling van brieven, tussen het Koninkrijk België en de Internationale Organisatie voor Criminele Politie – INTERPOL (O.I.C.P. – INTERPOL), ondertekend te Lyon op 14 oktober 2014 en te Brussel op 24 oktober 2014

– 393 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het zetelakkoord, met uitwisseling van brieven, tussen het Koninkrijk België en de Internationale Organisatie voor Criminele Politie – INTERPOL (O.I.C.P. – INTERPOL), ondertekend te Lyon op 14 oktober 2014 en te Brussel op 24 oktober 2014.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

Vraagt de regering het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 393/1)

– De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het zetelakkoord tussen het Koninkrijk België en het Internationaal Instituut voor Democratie en Electorale Bijstand, ondertekend te Brussel op 15 mei 2014

– 394 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het zetelakkoord tussen het Koninkrijk België en het Internationaal Instituut voor Democratie en Electorale Bijstand, ondertekend te Brussel op 15 mei 2014.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

Vraagt de regering het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 394/1)

– De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de Overeenkomst betreffende de deelname van de Republiek Kroatië aan de Europese Economische Ruimte, de Slotakte en drie daarmee verband houdende overeenkomsten, ondertekend te Brussel op 11 april 2014 en op 5 november 2014

– 440 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met de Overeenkomst betreffende de deelname van de Republiek Kroatië aan de Europese Economische Ruimte, de Slotakte en drie daarmee verband houdende overeenkomsten, ondertekend te Brussel op 11 april 2014 en op 5 november 2014.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

Vraagt de regering het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 440/1)

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende de wijziging van het decreet van 8 november 2002 houdende de oprichting van de v.z.w. ESF-Agentschap – 448 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende de wijziging van het decreet van 8 november 2002 houdende de oprichting van de v.z.w. ESF-Agentschap.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

Vraagt de regering het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2014-15, nr. 448/3)*

– De artikelen 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen – 533 (2015-2016) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Matthias Diependaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen.

Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Ik denk dat iedereen de actualiteit kent, de dagelijkse wijziging van de feitelijkheden en ook de berichtgeving daarover. Daarom hebben wij het nodig geacht om samen met de meerderheid een initiatief in te dienen. Het lijkt mij logisch dat dit nu wordt behandeld om daarin de trein niet te missen en pas laattijdig met onze aanbevelingen te komen.

De voorzitter: Goed, dat is een heel overtuigende tussenkomst, mevrouw De Ridder. Dank u wel daarvoor.

Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor het voorstel van resolutie van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen onmiddellijk te behandelen samen met de tussenkomsten bij de motie van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Björn Rzoska en Wouter Vanbesien tot besluit van de op 6 oktober 2015 door Hermes Sanctorum-Vandevoorde in commissie gehouden interpellatie tot minister Ben Weyts over het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen in Vlaanderen.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn het voorstel van resolutie van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen en de tussenkomsten bij de motie van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Björn Rzoska en Wouter Vanbesien tot besluit van de op 6 oktober 2015 door Hermes Sanctorum-Vandevoorde in commissie gehouden interpellatie tot minister Ben Weyts over het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen in Vlaanderen.

De bespreking is geopend.

De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Het was een interessante gedachtewisseling. Wij kregen interessante informatie en technische argumenten vanuit de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Ik kan hier natuurlijk niet het hele relaas overdoen dat wij in de commissie hebben gebracht. Ik wil toch nog eens benadrukken dat het wat betreft die milieueffectenrapporten voor de Euro 5-norm wel duidelijk is dat er rekening wordt gehouden met een correctiefactor. Dat heeft de VITO bevestigd. Het was ook duidelijk dat dat nog niet het geval was voor de Euro 6-norm. Ik denk dat dat voldoende reden is om toekomstige projecten die een grote verkeersimpact veroorzaken ten minste toch eens te herbekijken. Dat is ook een deeltje van onze motie.

Ik heb ook het voorstel van resolutie van de collega's van de meerderheid gelezen. Op zich staat daar niets verkeerd in. Meestal is dat zo als meerderheidspartijen gezamenlijk een voorstel van resolutie indienen: daar staat niet zoveel in. Dat is een beetje de traditie, en die moet gerespecteerd worden. Ik zou toch graag een duidelijk antwoord krijgen, ofwel van één vertegenwoordiger van de meerderheid, ofwel van verschillende fracties, dat maakt mij niets uit zolang het maar duidelijk en eenduidig is. Gaat de Vlaamse Regering nu effectief naar de rechter stappen ten aanzien van Volkswagen? Het enige wat wij vandaag weten, is dat er een advocaat is aangesteld, maar er is geen ingebrekestelling. Bij mijn weten is er noch een burgerlijke procedure noch een strafrechtelijke procedure gestart, tenzij jullie andere informatie hebben. Ik zou graag willen weten of de uitspraken van minister Schauvliege volledig worden geruggensteund door alle meerderheidsfracties in deze plenaire vergadering. Gaan we effectief naar de rechter?

Annick De Ridder (N-VA): Voorzitter, collega's, ik denk dat de hele situatie niet meer moet worden geschetst. Als de collega's van Groen vinden dat er niets

verkeerds staat in onze tekst, nodig ik hen met veel plezier uit om die goed te keuren. Het verheugt mij zeer dat u deze tekst kunt steunen.

Uw tekst daarentegen roept bij ons niet hetzelfde gevoel op, wat u niet zal verbazen. U vraagt niet meer of minder dan het kelderen, het vertragen van alle lopende MER-procedures. We hebben daar heel uitgebreid over gediscussieerd in de commissie. De VITO heeft bevestigd dat al die MER-procedures conform zijn verlopen. Ze gebeuren volgens de laatste, best beschikbare informatie. We zien er absoluut geen heil in om al die procedures terug naar af te sturen.

In ons voorstel van resolutie vragen we eerst en vooral om de nieuwe informatie die beschikbaar is, op te volgen. We vragen te onderzoeken op welke wijze er implicaties zijn van de hoger gerapporteerde uitstoot als gevolg van de fraude op de luchtkwaliteit. Er is een advocaat aangesteld en die zal heel nauwgezet onderzoeken welke verdere juridische stappen desgevallend aangewezen zijn. Ik weet niet wat duidelijker kan zijn.

Uiteraard betekent dit dat we de volledige informatie en gegevens moeten hebben en op basis daarvan zullen er desgevallend juridische stappen worden ondernomen om alle rechten veilig te stellen van Vlaanderen, burgers, bedrijven en verenigingen. De snelle implementatie van de WLTP-procedures (World-Harmonized Light-Duty Vehicles Test Procedure) staat daar ook in. Voor ons is het heel belangrijk dat burgers, verenigingen en bedrijven die te goeder trouw handelden bij de aankoop van de betreffende wagens, worden gevrijwaard.

Inmiddels weten we dat Volkswagen de terugroepacties heeft opgestart. We dringen erop aan dat ze de nodige maatregelen nemen om het wagenpark in overeenstemming te brengen met de vooraf geafficheerde uitstootnormen, of minimaal de Europees geldende uitstootnormen. We vragen ook dat die terugroepacties zo snel mogelijk worden aangevat en afgerond.

Ik ben verheugd dat Groen vindt dat er niets verkeerds in staat. We hopen dan ook op een kamerbrede ondersteuning van dit voorstel van resolutie, toch een belangrijk signaal dat volgt op de onaanvaardbare praktijken door deze grote autoconstructeur. Hierover kunnen we het minstens kamerbreed eens zijn.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Mevrouw De Ridder, mijn fractie is zeker bereid een voorstel van resolutie van de meerderheid te ondersteunen. We hebben dat in het verleden al gedaan. We beoordelen teksten altijd op hun merites. U hebt de vreemde vaardigheid om in uw betoog tegelijk scherp en wollig te zijn.

Ik probeer het nog eens heel duidelijk te vragen. Onder punt drie vraagt u de Vlaamse Regering te onderzoeken welke verdere juridische stappen desgevallend aangewezen zijn om de rechten van Vlaanderen, burgers, verenigingen en bedrijven te vrijwaren. Dat is een vrij vage formulering. Nogmaals, we willen dit ondersteunen, maar misschien kunt u duidelijk maken wat u daarmee bedoelt. Is het vandaag zeker – zoals minister Schauvliege meermaals heeft gecommuniceerd – dat we naar de rechter zullen stappen? Dat er nog onderzoek moet gebeuren, dat de argumentatie juridisch nog moet worden bekeken, daar kan ik tot op zeker niveau nog inkomen. Maar staat u achter de minister en de Vlaamse Regering om naar de rechter te stappen zodra er meer duidelijkheid is over de impact? Dat is de fundamentele vraag.

Annick De Ridder (N-VA): Mijnheer Sanctorum, u zegt het zelf: zodra er meer duidelijkheid is over de impact. Dat is exact wat we bedoelen met dit voorstel van resolutie. We hebben op dit ogenblik niet alle cijfers, niet alle gegevens, niet alle gevolgen. Dus zeggen we heel duidelijk: verzamel de informatie. De advocaat is ook aangesteld en die is dat volop aan het voorbereiden. Op het moment

dat alle implicaties duidelijk zijn, zal er worden beslist welke juridische stappen desgevallend aangewezen zijn.

Uw pleidooi om de facto, los van alle gegevens, sowieso dit en dat te doen, lijkt me een totaal onverantwoorde houding. Eerst moeten we meten om te weten en dan kunnen we alle mogelijke stappen die misschien noodzakelijk zullen blijken, zetten om die rechten te vrijwaren, van Vlaanderen, burgers, verenigingen, bedrijven enzovoort.

Laat ons nu eerst alles verzamelen. De advocaat is daarmee bezig. En dan zullen we kijken welke procedures we desgevallend opstarten.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Ik begrijp het heel goed. Ik moet zo'n beetje door de wolligheid heen luisteren. Ik begrijp dat er bij een aantal parlementsleden of fracties geen 100 procent duidelijkheid is over de vraag of we nu effectief naar de rechter zullen stappen. Eerst moet er nog onderzoek gebeuren. Dat zijn de typische excuses: als men niet echt enthousiast is over een bepaalde maatregel, moeten we vooral nog veel onderzoek doen.

Ik begrijp dus dat de N-VA-fractie minister Schauvliege niet steunt in haar oproep om sowieso naar de rechter te stappen. Dat is de duidelijke conclusie. U laat het nog altijd in het midden. Voor minister Schauvliege en voor ons is het duidelijk. De impact is sowieso heel groot, en dus weten we dat we naar de rechter zullen stappen. Die autofabrikanten zijn verantwoordelijk voor een slechtere luchtkwaliteit. Vandaag weten we dat dat onaanvaardbaar is en dat die autofabrikanten voor de rechter moeten worden gedaagd. Voor ons is dat duidelijk, voor de N-VA blijktbaar niet.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik voel mij niet geroepen om bepaalde mensen aan te geven hoe zij bepaalde zaken moeten interpreteren. Daar zal ik mij niet aan wagen.

Ik wil wel aangeven, collega Sanctorum, dat het voorstel van resolutie zeer duidelijk is. Ik heb tijdens het debat in de commissie al aangehaald dat de VITO duidelijk stelt dat vandaag qua normering de best beschikbare technieken gebruikt worden. En zoals u weet, moeten wij ons in heel veel zaken met betrekking tot het leefmilieu baseren op de best beschikbare technieken waar we vandaag over beschikken.

Het punt rond het vrijwaren van de rechten van Vlaanderen, burgers, verenigingen en bedrijven is het allerbelangrijkste in dit voorstel van resolutie. U wilt die zin blijkbaar langs verschillende kanten interpreteren. Het gaat erover dat de meerderheid in dit Vlaams Parlement heel duidelijk stelt: Vlaamse Regering, wij willen dat u op alle mogelijke manieren de rechten van Vlaanderen, burgers, verenigingen en bedrijven vrijwaart. Daar is eensgezindheid over, eender welk middel wordt daarvoor ingezet.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Sanctorum, u bent nu echt spijkers op laag water aan het zoeken. Als u het voorstel van resolutie grondig leest, zult u merken dat voor elk verschillend aspect van het probleem een remedie wordt voorgesteld. Er worden juridische stappen gezet. Er wordt op aangedrongen – en dat is misschien een minstens even belangrijk punt in het voorstel van resolutie, collega Rombouts – dat Volkswagen ertoe bewogen wordt om ervoor te zorgen dat de wagens die zij onder een bepaalde normering en uitstoot verkocht hebben, wel degelijk zullen beantwoorden aan die normering. Dat wil zeggen dat die wagens niet langer te veel uitstoten, maar dat ze uitstoten volgens de normen zoals ze verkocht zijn.

Er wordt gevraagd om aan alles te remediëren. Dan kunt u de meerderheid toch niet verwijten dat ze geen krachtadig voorstel van resolutie indient, waarmee ze

het probleem poogt te remediëren? Er is verontwaardiging geuit. Het gaat over het beschamen van het consumentenvertrouwen. Er is gewag gemaakt van mogelijke fiscale implicaties. Maar uiteraard gaan wij mensen niet retroactief fiscaal straffen, omdat zij in goede trouw dachten een wagen met een lage uitstoot te hebben gekocht.

Dat we proberen om de kostprijs van de meeruitstoot die daardoor gegenereerd wordt, te verhalen op Volkswagen, staat buiten kijf. Alles staat in dit voorstel van resolutie. U hoeft nu echt geen discordantie te zoeken in deze meerderheid. Alle drie de partijen staan volledig achter alle elementen uit dit voorstel van resolutie. Ik hoop dat u zich daar ook in kunt vinden en het mee zult steunen.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Er komt echt geen duidelijk antwoord op mijn herhaalde vraag. Het is vandaag niet zeker wat we gaan doen. Daar komt het op neer. We weten vandaag niet wat we gaan doen, want we gaan eerst nog onderzoek afwachten en informatie verzamelen. Dat is wat we vandaag gaan doen, en we zijn ondertussen al bijna een maand na het uitbreken van het dieselschandaal. Onze fractie zal zich dan ook onthouden bij de stemming.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik zal u heel duidelijk antwoorden. We weten wel wat we gaan doen. Er is een advocaat aangesteld, en in overleg met die advocaat zal de regering bepalen of ze naar de rechtbank gaat of niet.

Ik vind niet dat we per se moeten procederen, omdat procederen niets oplost aan die luchtkwaliteit, en ook niet aan het geschade consumentenvertrouwen. Dus ja, er komen juridische acties, als er een gerede kans is op succes.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Dus u vindt het niet automatisch logisch dat een overheid of een regering naar de rechter stapt als een autofabrikant frauduleus de luchtkwaliteit verslechtert. Dat vindt u geen logische zaak, zegt u hier.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Een regering en een parlement zijn niet enkel een burger, we keuren ook wetten goed, we passen normeringen toe. Als we aan de regering vragen om naar de rechtbank te stappen, en ik hoop dat u het met mij eens bent, vragen we om dezelfde regels te hanteren als een goede huisvader, namelijk geen zotte kosten doen. Als een advocaat zou adviseren dat er geen kans is op juridische recuperatie, vind ik niet dat we naar de rechtbank moeten gaan en dat we andere wetgevende initiatieven moeten nemen.

Annick De Ridder (N-VA): Ik sluit me volledig aan bij de laatste woorden van de heer Schiltz. De intenties zijn duidelijk. Het enige verschil is dat wij het eerst gaan onderzoeken en meten, en dat u gewoon als Groen zonder wetenschap met de voeten vooruit wilt gaan. Wij willen eerst de kennis vergaren, en dan zullen wij de passende stappen zetten, die we willen nemen met de meerderheid, voor alle duidelijkheid. Maar we willen eerst meten en weten, en dan kijken welke stappen wenselijk zijn.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil mijn woorden herhalen, collega's: volgens mij is er geen interpretatie mogelijk. Er wordt duidelijk gesteld dat we de rechten van Vlaanderen, burgers, verenigingen en bedrijven vrijwaren, los van welk middel daarvoor wordt ingezet. We kunnen inderdaad aandringen bij mensen om aanpassingen te doen aan de wagens. Maar als er juridische stappen nodig zijn om onze rechten te verdedigen, is er eensgezindheid over om ook dat effectief te doen. Dat staat letterlijk in het voorstel van resolutie.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over het voorstel van resolutie en over de motie houden.

HERDENKING van de installatie van de Vlaamse Raad op 21 oktober 1980

De voorzitter: Dames en heren, ik vraag uw aandacht voor een bijzondere datum. Het is vandaag dag op dag 35 jaar geleden dat de Vlaamse Raad voor de eerste maal is bijeengekomen na de inwerkingtreding van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, die uitwerking gaf aan de tweede staatshervorming.

De Vlaamse Raad werd toen nog niet rechtstreeks verkozen. Hij was samengesteld uit de Nederlandstalige volksvertegenwoordigers en senatoren, het zogenaamde dubbelmandaat, en telde aldus 221 leden.

Ook een eigen gebouw was toen nog toekomstmuziek. De Vlaamse Raad kwam bijeen in het halfroond van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Dat veronderstelde een goede coördinatie van de eigen parlementaire werkzaamheden met die van de federale kamers. Elke week vergaderen was dan ook niet mogelijk.

De openingsvergadering van dinsdag 21 oktober 1980 was bijzonder kort.

Het was inderdaad pas op dinsdag 4 november 1980 dat de heer Rik Boel tot eerste voorzitter van de Vlaamse Raad werd verkozen. In zijn toespraak noemde hij de gebeurtenissen van die dag historisch. Voor de Vlaamse Raad gebruikte hij toen reeds de benaming Vlaams Parlement. Hij beschouwde het Vlaams Parlement als een product van anderhalve eeuw Vlaamse Beweging en strijd voor democratisering van onze samenleving en sprak tegelijk zijn bezorgdheid uit over het functioneren van de parlementaire democratie.

Maar veel belangrijker dan de installatievergadering van 21 oktober 1980 was uiteraard de tweede staatshervorming. Die breidde niet alleen de bevoegdheden van de cultuurgemeenschappen drastisch uit met de persoonsgebonden aangelegenheden. Ze voerde ook de gewestvorming uit, althans voor het Vlaamse Gewest en het Waalse Gewest, en voorzag de gemeenschappen en de gewesten nu niet alleen van eigen parlementen, maar ook van eigen regeringen. Samen met de afschaffing van het dubbelmandaat was dat een essentiële stap voorwaarts in de totstandkoming van een volwaardige Vlaamse deelstaat met een volwaardig Vlaams beleid.

Geef toe, dat is een bijzondere datum. (*Applaus*)

De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Het doet me genoegen dat hier drie zonen zijn van collega's die daar waren en dat uw dienaar daar ook aanwezig was.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het zetelakkoord, met uitwisseling van brieven, tussen het Koninkrijk België en de Internationale Organisatie voor Criminele Politie – INTERPOL (O.I.C.P. – INTERPOL), ondertekend te Lyon op 14 oktober 2014 en te Brussel op 24 oktober 2014

– 393 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het zetelakkoord tussen het Koninkrijk België en het Internationaal Instituut voor Democratie en Electorale Bijstand, ondertekend te Brussel op 15 mei 2014

– 394 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
106 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de Overeenkomst betreffende de deelname van de Republiek Kroatië aan de Europese Economische Ruimte, de Slotakte en drie daarmee verband houdende overeenkomsten, ondertekend te Brussel op 11 april 2014 en op 5 november 2014

– 440 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 3

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
106 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende de wijziging van het decreet van 8 november 2002 houdende de oprichting van de v.z.w. ESF-Agentschap – 448 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 4

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
106 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Annick De Ridder, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Jenne De Potter en Grete Remen betreffende het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen ervan in Vlaanderen – 533 (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
98 leden hebben ja geantwoord;
9 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

MOTIE van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Björn Rzoska en Wouter Vanbesien tot besluit van de op 6 oktober 2015 door Hermes Sanctorum-Vandevoorde in commissie gehouden interpellatie tot minister Ben Weyts over het dieselschandaal bij Volkswagen en de gevolgen in Vlaanderen

– 496 (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
25 leden hebben ja geantwoord;
82 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Stefaan Sintobin, Chris Janssens, Tom Van Grieken, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch tot besluit van het op 21 oktober 2015 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen

– 536 (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
5 leden hebben ja geantwoord;
93 leden hebben neen geantwoord;
9 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Rob Beenders, Bruno Tobback, Joris Vandenbroucke en Bart Van Malderen tot besluit van het op 21 oktober 2015 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen

– 537 (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
25 leden hebben ja geantwoord;
82 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy en Robrecht Bothuyne tot besluit van het op 21 oktober 2015 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen
– 538 (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
75 leden hebben ja geantwoord;
30 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie aan. Ze zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

MOTIE van Johan Danen en Björn Rzoska tot besluit van het op 21 oktober 2015 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen
– 539 (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
24 leden hebben ja geantwoord;
75 leden hebben neen geantwoord;
5 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 28 oktober 2015 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 18.13 uur.*

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters.

Afwezig met kennisgeving

Rik Daems, Caroline Gennez, Kathleen Krekels, Koen Van den Heuvel, Karim Van Overmeire, Herman Wynants: ambtsverplichtingen;

Lionel Bajart, Francesco Vanderjeugd: familieverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Lies Jans, Christian Van Eyken: gezondheidsredenen;

Vera Jans: zwangerschapsverlof.

Afwezig zonder kennisgeving

Marnic De Meulemeester, Jan Hofkens, Yasmine Kherbache, Gwendolyn Rutten, Wouter Vanbesien

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen,

Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens,

Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius

Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Bart Caron, Johan Danen, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Elke Van den Brandt

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Bart Van Malderen, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brussee, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch, Tom Van Grieken

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstrecken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Bart Caron, Johan Danen, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Elke Van den Brandt

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Bart Van Malderen, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van

Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Anke Van dermeersch, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Bart Van Malderen, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse,

Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch, Tom Van Grieken